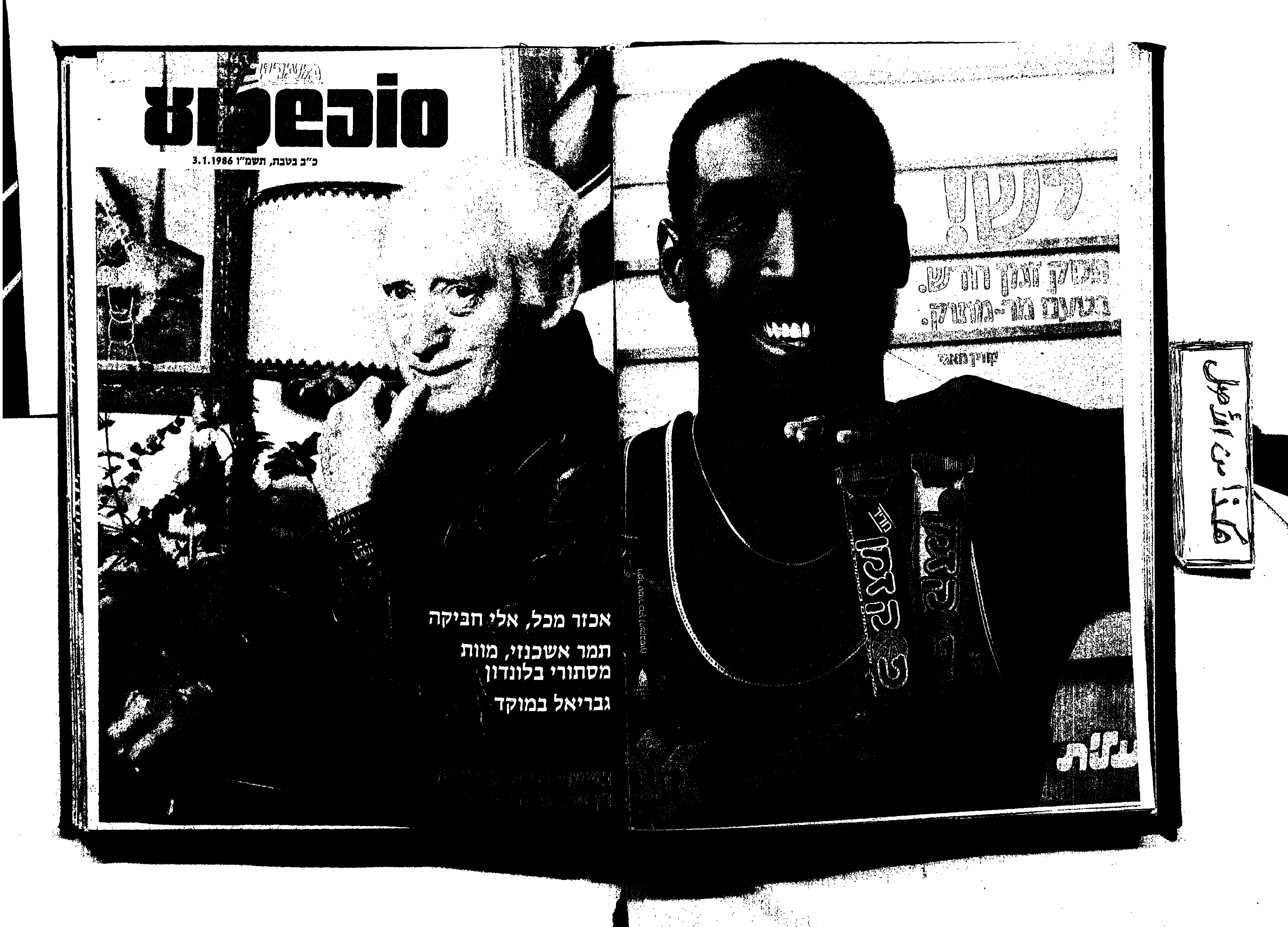

סופשבוע
כ"ב בטבת, תשמ"ו 3.1.1986
אכזר מכל, אלי חביקה
תמר אשכנזי, מוות מסתורי בלונדון
גבריאל במוקד
רעש!
פסק זמן חדש.
בטעם מר-מתוק.
פסק זמן

דירת נופש בטבריה בבעלותך לתמיד!

זה נופש נהדר בכל השנה ואתה הולך על בטוח...

דירת נופש נהדרת - בטבריה

על גבעה הנשקפת אל הכנרת ולנוף הרי הגולן, הולך ומוקם פרוייקט יוקרתי הכולל 42 דירות נופש נהדרות. בכל דירה מרפסת הצופה אל הנוף המרהיב של הכנרת והגולן.

מה כוללת הדירה

דירת הנופש הנהדרת בת 3 חדרים בשטח 82 מ"ר והיא כוללת:

* חדר מגורים מרווח עם חלון פנורמי הצופה לנוף.
* 2 חדרי שינה המופרדים ע"י מערכת של שרותים ואמבטיה.
* מטבח פתוח המשולב בחדר מגורים.
* מרפסת עם תאורה דקורטיבית המשקיפה לנוף.
* חניה פרטית.

אתה הולך על בטוח

לרכוש דירת נופש בטבריה זה ללכת על בטוח, וזה מכמה סיבות: אתה רוכש בחברה רצינית וגדולה, הדירות נבנות על קרקע פרטית, אתה מקבל הערת אזהרה כטאבו, וכהתאם לבקשת הרוכש תינתן ערבות בנקאית.

אתה מוזמן לאחד משלושת מוקדי המכירה לקבל פרטים:

מוקד א': בשבת בשעות 11.00-14.00 באתר הבניה, צמוד לטבריה קלאב הוטל.
מוקד ב': בשבת בשעות 17.00-19.00 בלובי מלון הירדן בטבריה.
מוקד ג': במשך כל השבוע במשרד במכירות בת"א, רח' איבן גבירול 2, טל. 250803.

מה קורה בטבריה

הכנרת היום אחרת. לגור ליד הכנרת, זה עולם חדש. חשבת פעם מה זה אומר? זה היופי של המים ושל ההרים שמעבר להם. זה שקט ושלוה ואויר צלול וזה גם, ואולי בעיקר החיים הטובים. כי הכל היום מתרכז סביב הכנרת. נכון יותר בתוכה - סקי מים, סירות מירוץ, אתרי שעשועים, מסעדות, בילויים, כפרי נופש. נכון, טבריה היא היום עיר נופש במשך כל השנה.

מה אתה מרויח

קודם כל דירת נופש - לתמיד. תמיד יש לך עוד כתובת לנפש, לבלות, לטייל ולהנות, בכל עת שמתחשק לך אתה נכנס למכונית ונוסע לטבריה, תמיד היא מחכה לך - דירת הנופש הנהדרת. בנוסף אתה גם עושה עיסקה טובה ומקבל תנאי מימון נוחים ומשכנתאות. טבריה היא היום בתנופת פיתוח ולכן השקעה ברכישת דירת נופש היא מעשה נבון וכדאי. הצטרף לאלה שכבר רכשו דירת נופש ועשו עיסקה כדאית.

קרקע פרטית-רישום בטאבו

נוה הדר טבריה

חברת דרוקר בע"מ | הדר טבריה בע"מ

תל אביב - בית אליהו, רח' אבן גבירול 2, טל' 256404-03. ירושלים - בנין כלל, טל' 245630-02. חיפה - עיר גנים, קרית אתא, טל' 725941-9-04.

הלוח הביתי | שיכון עובדים | דירות למכירה

מרכז

תל אביב לה-גרדיה 58, יד אליהו טל. 03-390721

בתים פרטיים ודירות גדולות

- גני יהודה - בהמשך לסביון. כל קוטג' 200 מ"ר על פני שטח של 500 מ"ר.
- רמת אפעל - בלב רמת אפעל. לבחירתך בתים בני 215 מ"ר, או 245 מ"ר. כל בית על פני שטח של 500 מ"ר.
- גבעת אויה - ליד מלון אויה. כל יחידת דיור 150-180 מ"ר. חלקת אדמה בת 350-400 מ"ר.
- הוד השרון - במרכז השרון. כל קוטג' 175 מ"ר על פני שטח 470 מ"ר.
- מגדלי אביב - ברמת אביב ג'. דירות 4 חדרים - 136 מ"ר, דירות 5 חדרים - 155 מ"ר.
- רעננה - במפגש הרחובות אחוזה, קרן היסוד והר סיני - דירות 5 חדרים 123-124 מ"ר, בבנין בן 7 קומות. (מוכן לכניסה מיידית)

דירות 4-5 חדרים

- פתח תקוה - ברח' קפלן - צה"ל, דירות 3½ חדרים - 87 מ"ר, 4 חדרים - 100 מ"ר, 4½ חדרים - 117 מ"ר.
- נתניה - ברח' איתמר בן אב"י, דירות 3½ חדרים - 88 מ"ר, 4 חדרים - 105 מ"ר.
- חולון - ברח' בוסתנאי בבית מגורים בן שתי קומות בלבד, דירות 4 חדרים - 87 מ"ר.
- חולון - קרית בן גוריון, דירות 5 חדרים, 136 מ"ר כל דירה. דירות 4 חדרים, 105 מ"ר כל דירה.

דירות 3-4 חדרים

- בת-ים - רמת הנשיא דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים.
- נוה עופר - על גבול ת"א-חולון ברח' אהל יעקב, דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- נוה פולג - בדרום נתניה, ליד הים דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- קרית שלום - ברח' קיבוץ גלויות, דירות 3 חדרים 72 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.

חיפה

חיפה - רח' החלוץ 43 טל. 04-660915

בתים פרטיים ודירות גדולות

- פרדס חנה - איכות חיים בנוסח כפרי, וילות חד-משפחתיות 4 חדרים 104 מ"ר + חדר משק 26 מ"ר, 4 חדרים 120 מ"ר + חדר משק 24 מ"ר. וילות דו-משפחתיות 4 חדרים 88 מ"ר. אפשרות לתוספת בניה.

- חיפה נוף-ים - בצפון מערב הכרמל, דירות גן מרהיבות צופות לים. 5 חדרים - 120 מ"ר + מרפסת 23 מ"ר.
- חיפה פאר נוף - בין הדר לכרמל, 5 בנינים מדורגים עם כניסות נפרדות דירות 5 חדרים 105 מ"ר + 11 מ"ר מרפסת. דירות 4 חדרים 98 מ"ר + 15 מ"ר מרפסת. 2 דירות קוטג'.

דירות 3-4 חדרים

- חיפה רמות ספיר - מול מפרץ חיפה, דירות 4 חדרים 100 מ"ר, 3½ חדרים - 89 מ"ר, 3 חדרים - 75 מ"ר, פנטהאוז 121 מ"ר + מרפסת 22 מ"ר.
- חיפה נוה שאנן - בבנין בן 5 קומות דירות 4 חדרים 106 מ"ר.
- קרית אתא - בבית מדורג בן 3 קומות. דירת גן אחרונה בת 4 חדרים - 115 מ"ר + מרפסת 12 מ"ר.
- נהריה - ברח' הרצל 4 חדרים - 114 מ"ר, 111 מ"ר, 94 מ"ר.

- טבריה - בקרית שמואל דירות מגורים בנות 4 חדרים, 120 מ"ר כל אחת. מתאים גם לדירות נופש.
- נצרת עילית - בשכונת בן גוריון בדרום העיר, דירות 4 חדרים 86 מ"ר, 3 חדרים - 73 מ"ר. כניסה מיידית.

ירושלים

רח' הלל 8 טל. 02-233396.

דירות 3-4 חדרים

- גילה - דירות 4, 3½, 3, 2 חדרים (לדירות 4 חדרים הכניסה מיידית). תחבורה נוחה לעיר.
- פסגת זאב - אזור חדש בעיר. דירות 3 חדרים + מחסן ודירות 3 חדרים + מחסן וחצר פרטית צמודה.

דרום

אשדוד רח' רוגוזין 25 טל. 055-57732/3

בתים פרטיים

- אשקלון - בשכונת ברנע, עדיין נותרו מס' קוטג'ים בני 6 חדרים, 164 מ"ר כל אחד.

דירות 3-4 חדרים

- ראשל"צ - קרית ראשון בבנינים בני 8 קומות. דירות 4 חדרים בנות 106 מ"ר.
- ראשל"צ - ברח' אברבנל, דירות 4 חדרים 117 - 120 מ"ר ודירות 3½ חדרים - 104 מ"ר.
- אשדוד - פאר אשדוד ברח' רוגוזין פינת יצחק הנשיא. בנין בן 8 קומות, דירות 4 חדרים 97 מ"ר.
- נס-ציונה - בשכונת רמת בן צבי דירות 4 חדרים 88 מ"ר. דירות 3 חדרים 76 מ"ר.
- אשקלון - בשכונת ברנע הצופה אל הים דירות 3½ חדרים 88 מ"ר.

באר שבע

מרכז הנגב טל. 057-72540

דירות 5 חדרים

- באר שבע - מגדלי עופר בשכונה ה' מגדלי יוקרה לבחירתך דירות 5 חדרים ופנטהאוז.

דירות 3-4 חדרים

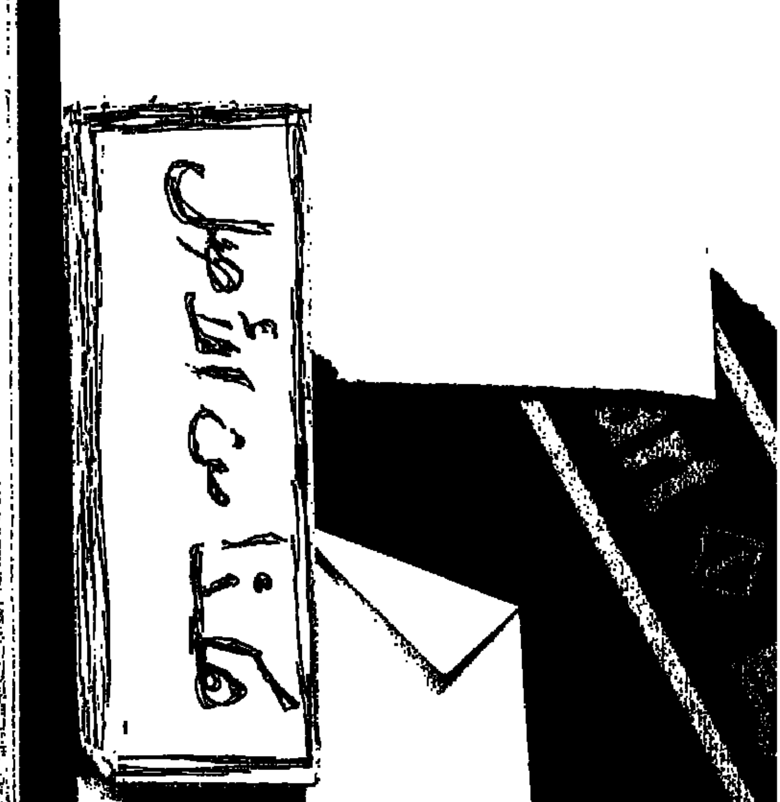
- ערד - ברובע חלמיש דירות 4 חדרים - 88 מ"ר דירות 3 חדרים - 74 מ"ר לכניסה מיידית.
- באר-שבע - בשכונה ו' דירות 3 חדרים בנות 74 מ"ר ודירות 4 חדרים 93 מ"ר.
- קרית גת - בשדרות לכיש דירות 4 חדרים 94 מ"ר. דירות 3 חדרים - 75 מ"ר.

חנויות

בכל רחבי הארץ.

- רעננה - ברח' אחוזה בלב המרכז המסחרי נותרו עוד שתי חנויות. 61.5 מ"ר + מרתף 45 מ"ר. 67.5 מ"ר + מרתף 43 מ"ר.
- חולון - ברח' ביאליק פינת לבון שתי חנויות למכירה 211 מ"ר + 84 מ"ר גלריה. 119 מ"ר + 35 מ"ר גלריה.
- יבנה - בשכונת בן גוריון חמש חנויות 40 מ"ר כל חנות.
- אשדוד - ברח' רוגוזין - לב המרכז המסחרי של העיר 4 חנויות בגדלים של 36-45 מ"ר כולל גלריות.
- כרמיאל - ברח' יודעם 3 חנויות 36 מ"ר כל-אחת.

יש לך כתובת. שיכון עובדים

סופשבוע

עורך: צבי לביא
עריכה: תמר גיא
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן

כ"ב בטבת, תשמ"ו 3.1.1986

6 גורל, זה שם המשחק
מאת מיכל קפרא

10 גבריאל במוקד
מאת חיים נגיד

14 דם לארוחת בוקר
מאת עמוס גלבוע

17 הצד הרביעי של המטבע
מאת יהונתן גפן

23 טיול סופשבוע לחוף ים המלח
מאת נילי פרידלנדר

28 שטח פרטי עם רפאל קלצ'קין
מאת נורית ברצקי

31 שיפודים
מאת מאיר עוזיאל

34 הודו להודיה
מאת צביה גרנות

36 מסביב למעיל ב־80 שנה
מאת יהודית תנוך

38 לאכול בחוץ
מאת מאו"ל

42 חיים ואוהבים
מאת תמר אבידר

43 פנטהאוז
מאת יגאל לב

43 הורוסקופ

44 "מעריב" לפני 35 שנה
בעריכת גבריאל שטרסמן

קוראי יקר,

אלי חביקה הוא כמעט אלמוני בישראל, אבל כדאי לזכור את השם ולדעת מה מסתתר מאחוריו. בשבוע שעבר קיבל בדמשק הכרה בתור האיש החזק בעדה הנוצרית של לבנון. תקופה ממושכת חיזר אחרי סוריה עד שהחליטה להמר על הקלף שלו. מי שהיה בעבר הלא רחוק מעריץ גדול של אריק שרון וראה את רפול בתור החבר שלו – טוען עכשיו שכל הרומן שלו עם ישראל היה חטא־ילדות. כשהתחיל לנהל אותו היה רק בן 22. השבוע קיבל מחילה רשמית מהנשיא אסד על ה"חטא" הזה. הוא כבר ילד גדול. בקרוב ימלאו לו 30. מכריו בישראל היו רוצים להאמין שהפכפכנותו היא חלק מקליפתו החיצונית, ובליבו פנימה יש עדיין פינה חמה כלפינו. אבל כשקוראים את הטירוף שמאחורי סיפור חייו, המשובע איברי אדם כרותים המשמשים לו תחליף לתכשיטים – מתעורר ספק אם לאיש הזה יש בכלל לב.

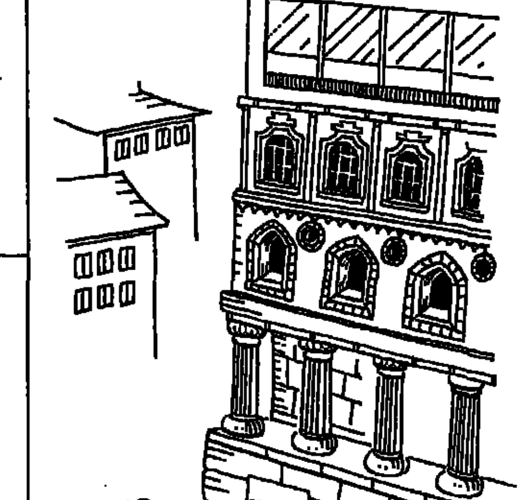
פרצופו רב־התהפוכות של אלי חביקה נחשף במוסף זה בכתבה מרתקת, פרי עטו של תא"ל (מיל.) עמוס גלבוע, פנים חדשות ב"מעריב". קוראי העתון מכירים את שמו ממאמרי הפרשנות שהחל לכתוב בשבועות האחרונים בעמודי החדשות. בקהיליית המודיעין של ישראל, עמוס הוא פנים וותיקות יותר. מזרחן עתיר־ידע וניסיון, שהיה עד לא מכבר עוזר ראש אמ"ן למחקר – תפקידו הבכיר והאחרון בצה"ל. הוא מעורה מאד בהוויה הלבנונית, ואת תרומתו הגדולה לבטחון ישראל – כמורה נבוכים בסבך הביצה הזאת – חרים בהיותו במדים. כך גם נתמנה לעמוד בראש משלחת ישראל לשיחות הצבאיות עם לבנון, ערב הנסיגה, שנערכו בחאלדה ובנאקורה. בתפקיד זה נחשף לראשונה, אם כי הופעותיו הקצרות בתיקשורת חשפו בקושי טפח משיעור קומתו של האיש המסתתר מאחורי הקול והתמונה.

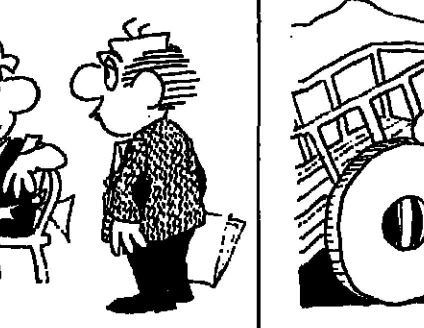
אין זה סוד שמאחוריו היכרות עמוקה עם גיבורי הדרמה הלבנונית בעבר ובהווה. אלי חביקה הוא אחד מהם, לאו דווקא הבולט בחבורה. מטבעו היה תמיד מסוייג ומתרחק. זהיר וחשדן מופלג במגעיו עם זרים, לא רק מתוקף תפקידו כראש המודיעין של הכוחות הלבנוניים. במקרה שלו, קשה להבדיל מי עשה את מי – התפקיד את האדם או להיפך.

עמוס פגש בו במהלך מלחמת של"ג ומצא אותו שונה מעמיתיו הלבנוניים. לא סתם תלמיד שקדן המשנן כתוכי את הדברים הנאמרים לו, אלא סקרן וחוקר בכוונה לרדת לשורשם ולהבין את משמעותם. בלבנון עצמה הכירו את שמו מעורר החלחלה של חביקה, אך לא ידעו איך הוא נראה. תמונתו פורסמה לעתים רחוקות, אם בכלל. אחד הסיפורים המהלכים עליו קשור באדם שהגיע לביקור בלבנון וחיפש את כתובתו של מכר נושן עמו לא התראה במשך שנים. ידיד משותף הפגישו עם חביקה הכל־יודע, וכעבור יומיים היתה בידו הכתובת. נסע האיש לכפר המסויים, ומצא את מכרו חיוור כמת. כשסיפר לו איך עלה על עקבותיו, נאנח האיש אנחת רווחה ואמר: "אתה לא יודע מי עזר לך. לאוזני רק הגיעה השמועה מהרחוב שאלי חביקה מתענין בי, ובלי לחשוב מדוע ולמה הסתגרתי בבית וכתבתי צוואה"...

תצלום השער: רפאל קלצ'קין בן ה־80.
שטח פרטי בעמ' 28-29. צילום: ראובן קסטרו.

צוחק מי שצוחק ראשון

"בנייתו של הארמון התארכה במשך כמה מאות שנים.."

"הרעיון של הגלגל בא לי כשאכלתי פיצה.."

"אנחנו במסגרת התקציב אלא אם כן אתה כולל גם את הצ'קים שרשמתי.."

"בעל הבית הקודם אהב רכבות חשמליות.."

"גם אני הייתי כזו, אבל תמיד הסתרתי את זה."

לא שרו להם אל מלא רחמים

מאת מיכל קפרא

גורל, זה שם המשחק

שני לוחות זכוכית שבירים. בתווך תצלום, דיוקן נערה בשחור לבן. פנים רגועות, מבט רך שבורח מהמצלמה. היופי עובר את הזכוכית הקרה, ומגיע מהעיניים. בעיקר מהעיניים. תמר ורדימון־קידר־אשכנזי, עכשיו על המדף בחדר של אמא בקבוץ עין־החורש. אנדרטת זכוכית קטנה, שלפעמים מסנוורת. בליל אחד־בדצמבר נרצחו בלונדון תמר ובעלה חיים אשכנזי בזמן שישנו. רצח בטמפרטורה גבוהה. יד נעלמה הכניסה לתיבת הדואר חומר דליק. בית העץ בו לנו, עלה תוך דקות בלהבות. חיים אשכנזי מת במקום. אשתו, תמר נכוותה קשות, איבדה את ההכרה, וכעבור יומיים נפטרה.

תמונה אחרת של בני הזוג נמצאת בוודאי בתיק החקירה של הסקוטלנד־יארד בלונדון. מבחינתם זה רצח כפול. בשלב זה – תעלומה שנחקרת במבטא אנגלי כבד. בקיבוץ עין־החורש שוכבת חנה ורדימון ובוהה במבט שלא מתגגש עם תמונת הבת. תמר. בחיפה, ברחוב הנשיא, יושבים שני הבנים של תמר וחיים, אלון ואורן. במטבח – מרים אשכנזי, אחותו של חיים. ארז, בנה של תמר מנישואיה הראשונים, נחקר בלונדון. בחוץ יורד גשם. שבוע עבר מאז ההלוויה. הלוויה בלי גינוני דת רבים. את תפילת אל מלא רחמים לא שרו שם. כאילו התרסה.

הבוהמה התל־אביבית חיזרה אחריה, המלכה של "כסית" שנפלה ברישתו של מוטקה קידר, האסיר המיסתורי ביותר של ישראל. לפני חודש נרצחה בלונדון עם בעלה השני בהצתה מיסתורית. המעגלים בחייה של תמר ורדימון־אשכנזי, הילדה הכי היפה מעין־החורש.

כשאין הסברים מרבים על גורל. אביו של חיים אשכנזי, ניכווה למוות בביתו בעת שפרצה שם שריפה. קרוב משפחה מדבר כמונחים של קללה. לאב קרתה תאונה. לבן – לא. היד הנעלמה שהכניסה את החומר הדליק, לא הכירה את הביוגרפיה המשפחתית של חיים אשכנזי. גם לא את זו של תמר ורדימון. נערה תמימה בת קיבוץ, שחייה השיקו לתעלומות. סיפור חיים שעושה אימפרוביזציות בנושא מיסתורין. סצינה גוררת סצינה. תמר רצתה תמיד להיות בקהל. אבל החיים, שלא שואלים שאלות, העלו אותה לבימה.

תמר נולדה בחודש אפריל 1933 בעין־החורש, לחנה ומיכה ורדימון, מי שהיה אחד מראשי הקיבוץ הארצי. מחזור ראשון של ילדי הקיבוץ. בגיל חמש־עשרה נסעה עם אמא להצטלם בתל־אביב, ברחוב אלנבי. תמונה תל־אביבית שנותנת מושגים על יופי נקי, יופי בריא, שמאוחר יותר יהיה זה שינתק אותה מחבלי הסוציאליזם הקיבוצי. תמר מתגייסת לצבא, משתחררת וחוזרת לקיבוץ. מרחק דקות נסיעה מחממת עין־החורש, מסתובב בחדרה בחור צעיר בן תשע־עשרה. שמו מוטקה קידר. בשנת 1950 משתרבב שמו ברצח תושב חדרה, צבי ליפסקר, ופחות משנה לאחר מכן נזכר שמו בהקשר לשוד בסניף בנק הפועלים בעפולה. השוד שנעשה לאור יום ובפנים חשופות, לא הביא כצפוי להסגרת השודדים. הטלת מורא היא, כנראה, סוג פעולה שעובר גם בעפולה. מוטקה עצמו נהג להתרברב כפומבי במעשי השוד שעשה. ברצח מעולם לא הודה.

תמר פוגשת את מוטקה וקולטת את עוצמת הכריזמה הגברית שהוא ידע לנפק, פלוס חשיבה ופיטפוט אינטלקטואלי אובססיבי. הוא קולט את היופי הטהור. המיפגש מוליד רומן סוער. תמר עוזבת את הקיבוץ. „אז זו היתה בגידה", אומרת בשקט אמא, ורומזת על הקרע שנוצר במשפחת ורדימון. מוטקה ותמר עוברים להתגורר כבית ערבי נטוש בקילומטר הרביעי מירושלים. תמר בבית, ומוטקה צד דורבנים, מבלה עם החבר'ה ומנהל רומנים סוערים עם נשים. הוא מתחיל ללמוד באוניברסיטה העברית ומתיידד שם עם כתו הנשואה של אחד הפרופסורים. הבעל הכועס, שמוצא את מוטקה בביתו, נדרש על־ידי האחרון להסתלק. החותן־הפרופסור הזועם יוצא במסע נקמה, ומגלה שלמוטקה אין תעודת בגרות וציוניו זוייפו. מוטקה עוזב את האוניברסיטה, משחק את הצועני הנודד. תמר לומדת חינוך גופני בתל־אביב, ובשלב מסוים עוברת לגור בדירה שכורה בסביבות "הבימה". בשנת 1952 נולד ארז. מוטקה לא מתרגש מהולדת בנו בכורו. תמר מחליטה להעבירו לקיבוץ

תמר וחיים אשכנזי ז"ל באחד התמונות האחרונות בחייהם: אימפרוביזציה בנושא מיסתורין.

תמר ורדימון בתקופת הזוהר של שנות ה־50: תמיד רצתה להיות בקהל.

עין־החורש, לסבא וסבתא. החיים עם מוטקה היו רחוקים מחמימות בית חם.

ארז גדל בקיבוץ. תמר עובדת כמורה לחינוך גופני בתל־אביב. מוטקה מסתובב איפשהו בעולם. הרומן שלהם לא התמסד בחתונה. מוטקה טען שהוא לא בנוי לנישואין. תמר כן. היא פוגשת את מוסה דהאן, ימאי ואחד ממנהיגי מרד הימאים שהסעיר את הארץ באותם שנים. מוסה פני־צלקת, כפי שכונה אז. יושב היום בכפר־שמריהו ומנהל עסק. „היינו חברים, אפילו נסעתי איתה לקיבוץ לבקר את ארז. החלטנו להתחתן. שבוע לפני תאריך החתונה שלנו הגיע פתאום מוטקה והחליט שהוא רוצה להתחתן עם תמר. הם נישאו. מאז לא ראיתי אותה. תמר היתה נהדרת, מקסימה, אריבה ומאוד נאיבית. היא היתה תינוקת. הוא היה הגדע של האיזור. כולם התרשמו ממנו. הוא היה יושב ומתפלסף וכולם היו נרדמים".

הנישואים לא קושרים את מוטקה לתל־אביב. גם הקשר עם בנו רופף. מוטקה נעלם. חבריה פוגשת אותו בלונדון. „הוא היה מספר שהוא מגוייס על־ידי שירותי הביון הישראלים. כולנו התפקענו מצחוק. היינו אז ממש ילדים. אף אחד לא האמין לו". בתל־אביב פוגשת רליה. עוזבת קבוץ, את תמר. „פגשתי אותה ומיד היתה בינינו כימיה. היא היתה אז מורה להתעמלות בבית־ספר. חיפשנו יחד דירה שכורה. תמי היתה אז לבד, אני היכרתי את מוטקה רק דרך הסיפורים. הוא היה אמור להיות באיזו מדינה בדרום אמריקה. אני זוכרת שהיא היתה מקבלת ממנו חבילות ומכתבים. היא סיפרה לי שהוא נמצא בשליחות של שירותי הבטחון. זו היתה תקופה קשה. היא מאוד סבלה מהניתוק מארז. היינו מבלות הרבה ב'כסית'. זה היה הבית השני שלנו. נו, כסית או היתה משהו. ישבו שם אלתרמן, נעמי פולני, אריק איינשטיין, אורי זוהר, חיים חפר, שאול ביבר דן בן אמוץ ועוד. היו לה המון מחזרים. המון. אני זוכרת איך יוסי בנאי חיזר אחריה. הוא לא היה הוחיד. היה קשה להוריד ממנה את העיניים. הקול שלה היה צרוד קצת

(המשך בעמוד הבא)

„דיוויד אמר לי: תעזוב הכל ותקפוץ דרך החלון"

באחד מחדרי בית העץ, שהוצת במזיד וג־רם למותם של חיים ותמר אשכנזי, ישן באותה שעת אלון אשכנזי, הבן הצעיר, בן שבע־עשרה וחצי. אחיו, אורן, בן עשרים ואחת, טס לישראל יום קודם לשריפה. וזה סיפורו של אלון: „באותו לילה היינו בבית אבא, אמא, יפעה, בתה שירין, חברה, דיוויד, ואני. בשעה אחת וחצי בלילה הלכנו כולנו לישון. אני ישנתי בחדר למטה, ההורים בסלון, בקומה השניה, ודיוויד יפעה ושרין באותה קומה. בערך בשעה שתיים נרדמתי. בארבע לפנות בוקר התעוררתי כי שמעתי את דיוויד צועק ליפעה. דלת החדר היתה סגורה, אבל ראיתי דרך החריצים אש ענקית בגובה ארבעה מטר. אש גדולה. קמתי מהר והדלקתי את האור. כל החדר היה מלא עשן, היה לי קשה לנשום. צעקתי לדיוויד שהיה בחדר לידי. הוא אמר לי תעזוב הכל, ותקפוץ דרך החלון. הסתכלתי דרך החלון, היו שם כבר משטרה, מכבי אש, כלי תקשורת ושכנים.

פתחתי את הדלת במכה. נכנסה להבה ענקית, ממש באינסטינקט קפצתי אחורה וסגרתי את הדלת. שוב צעקתי לדיוויד אבל הוא כבר לא שמע אותי. הייתי עם תחתונים, לבשתי טרנינג וטי־שרט. פתחתי את דלת החדר ובלי לחשוב הצלחתי לעבור דרך האש ולהגיע למקלחת. המכנסיים שלי נדלקו. דרך המקלחת יכולתי לראות את המדרגות שהובילו לחדר של ההורים. צעקתי אבא, אמא, אבל אף־אחד לא ענה לי. הירטבתי את עצמי במקלחת ורצתי לחדר. החולצה נדלקה לי. הורדתי אותה מהר. את שני התתולים שהיו בחדר העפתי החוצה דרך החלון, אחר־כך קפצתי החוצה. הייתי רק עם תחתונים, היו ארבע מעלות מתחת לאפס. מהקפיצה קיבלתי מכה ברגל, בקושי נשמתי בגלל העשן, והיד נכוותה קצת.

למטה ראיתי את דיוויד, הוא לקח את יפעה על הידיים ושרין בת החמש רצה אחריהם. יפעה היתה כוויה בשתי הידיים. מאוחר יותר התברר לי שדיוויד קפץ דרך החלון, רץ לחלון של שרין ויפעה, ועזר להן לרדת למטה. שאלתי אותו אם הוא יודע מה עם אמא ואבא. הוא לא ידע. היה קור אימים, כולנו נפצעו. ניגשתי לאיזה כבאי ושאלתי אותו אם הוציאו שני אנשים מהבית. הוא בכלל לא ידע על מה אני מדבר. הלכתי עם דיוויד ויפעה לבית השכנים. יפעה היתה במצב קשה. היא שכבה ובכתה נורא. לי ולדיוויד נתנו שמיכות להתכסות. עדיין לא ידעתי מה קרה לאבא ואמא. מישהו באמבולנס אמר לנו שכולם יועברו לבית חולים. הגענו לשם. ביפעה טיפלו, ולי ולדיוויד נתנו מסכות חמצן. כל פעם שהאחות ניגשה שאלתי אותה אם הגיעו עוד שני אנשים. היא אמרה שכן, אבל לא ידעה מה מצבם.

כעבור חצי שעה ניגשו אלי למיטה אחיות, רופאים ושוטר ואמרו לי לבוא אחריהם. הם הושיבו אותי על כורסה, נתנו לי כוס מים ואמרו לי אנחנו מצטערים, אבא שלך מת ואמא שלך שוכבת במצב קריטי בבית חולים לכוויות קשות באסקס ליד לונדון. כששמעתי את ההודעה הזו לא קלטתי מה אומרים לי. התחלתי להסביר להם שאני מבין שהם רופאים, אבל אני מכיר יותר טוב את אבא שלי והוא בן אדם חזק, וגם עם המוות הוא יכול להתמודד. רציתי לראות אותו, פשוט לא האמנתי. דיוויד בא. בכינו שנינו. ביקשו מדיוויד לזהות את הגופה. גם אני רציתי לראות כי לא האמנתי. הם לא נתנו לי, אבל אני הלכתי אחריהם. ראיתי את אבא שלי. בפנים הוא לא נכווה. כולו היה שחור מעשן. הוא נראה כאילו הוא ישן. התעלפתי.

קיבלתי מורפיום. כעבור שעה לקחו אותי ואת דיוויד לחקירה במשטרה. את דיוויד חקרו ראשון. פחדתי להיות לבד. אמרו לי שזה עניין של רבע שעה. הכניסו אותי לחדר חקירות כזה, וסגרו את הדלת. הייתי עם תחתונים ושמיכה. היה קר. הזמן עבר ועבר ואף אחד לא פתח לי את הדלת. באיזה רגע איבדתי את העשתונות התחלתי לצרוח ולבכות. הפכתי את השולחן והכסאות ושברתי את המנורה. היה חושך, דפקתי בדלת אבל אף אחד לא פתח אותה. שוטרת נכנסה עם קפה, מרוב היסטריה שפכתי אותו. שני שוטרים אמרו לי להרגע. הייתי בחדר קרוב לארבע שעות. אחר־כך חקרו אותי ארבע וחצי שעות. דיוויד ביקש שהחקירה תעבור לידי הסקוטלנד־יארד. סקוטלנד־יארד לקח אותנו למלון. התקשרנו לבית החולים שאמא שכבה שם. אמרו שהיא עדיין בחיים. זה עודד אותי.

חזרתי עם דיוויד לבית שנשרף. עליתי למעלה לחדר של אבא ואמא. היה דם בכל החדר. ראיתי כל מיני דברים שלהם. זה היה קשה. אז התעלפתי פעם שניה. נתנו לי מורפיום ודיוויד לקח אותי למלון. חבר של אבא הגיע. בערך בשתיים בלילה ביקשתי שיתקשרו שוב לשאול על אמא. אמרו שאין שינוי במצב, אבל כדאי שנגיע הלילה לבית חולים. נסענו לאסקס. הם לא יעצו לי להיכנס לראות אותה, אבל הייתי מוכרח. ראיתי את

אלון ואורן אשכנזי בחיפה: גם סבא נכווה למוות בביתו (צילום: דפנה קצור)

אמא שלי. היא היתה כווית בכל הגוף. יכולתי לראות את הראש מאחור. כל השיער היה שרוף. מרא נבהלתי. ביקשתי לצאת. אחר־כך רציתי להיכנס עוד פעם. רציתי לראות את הפנים. לא יכולתי לזהות את אמא שלי. לא תיכרתי אותה. כל הפנים היו מעוותות. התעלפתי.

הרופא אמר שהסיכוי שהיא תחיה הוא אחד למיליון. שאלתי אם היא סבלה. אמרו לי שאבא ואמא לא סבלו. הם קודם אבדו את ההכרה ואחר־כך נכוו. בחמש בבוקר קיבלנו טלפון שאמא נפטרה."

(המשך מהעמוד הקודם)

ונורא סקסי. בחורים היו להוטים אחריה. אני זוכרת את התספורת שלה. תספורת קצרה שהבליטה את ראש האגוז שלה. בחורה יפהפיה עם נשמה תמימה וטובה. לא היה בה טריקים ופוילעשטיקים".

בשנת 1957, כשתמי קידר גרה בדירה שכורה בתל־אביב וקיבלה חבילות מדרום אמריקה, ארעה בארץ אחת הפרשיות השנויות ביותר בתולדותיה. באחד מלילות נובמבר של אותה שנה נחת בשדה התעופה לוד מטוס שהגיע מפריס ובין נוסעיו – מוטקה קידר. בעודו פוסע באולם היציאה של שדה התעופה, הקיפה אותו חוליית אנשי ביטחון, הכניסה אותו לחדר קטן כאיומי כלי נשק. ומאוחר יותר הובילו אותו אנשי הבטחון לכלא רמלה. באותו רגע בו נבלע מוטקה קידר באחד מחדרי הטרמינל, החל מבצע מחיקת קיומו של אדם. פירסום קיומו של האיש, או רמז על הפרשה הוכרזו כעבירות חמורות. למדינה יש הרבה סודות, אבל הסוד הזה היה אחד האפלים ביותר בכל שנות קיומה. מוטקה קידר נכלא בתא בידוד שנבנה במיוחד עבורו. מאז נודע בתור "האסיר איקס", תואר שנדבק כיום לאגף הבידוד – אגף האיקסים. פעולת מחיקת אדם בהוראה מגבוה והצליחה להחזיק מעמד שנה.

דליה מספרת: „באחד הימים תמי מגיעה הביתה נורא מבוהלת, ואומרת לי, דליה, אני לא יודעת מה לעשות. גרה לידנו איזו דיירת ייקית, שהיה לה ידיד שעמד להיות מגורש מהארץ. עד גירושו הוא ישב בכלא רמלה. באותו יום היא עמדה מעבר לגדר וניסתה לדבר עם הידיד. לפתע שמעה את קולו של מוטקה קורא לה. האשה הכירה אותו ורצה לספר לתמי. כמה ימים לפני המקרה הזה, קיבלה תמי מחו"ל חבילה ממוטקה. היא לא הבינה איך זה יכול להיות. היא לא קלטה שמישהו רצה שהיא תחשוב שהוא עדיין בדרום אמריקה. היא לא הפסיקה לומר, אני לא יודעת מה לעשות. אמרתי לה, דבר ראשון תסעי לכלא ותעמדי איפה שהאשה עמדה, ותראי מה קורה. תמי נסעה, והספקות התפוגגו. זה היה מוטקה. הוא ביקש ממנה להתקשר לעורך דין שמואל תמיר ולמסור לו שהוא יושב בכלא ללא משפט. היא היתה מפוחדת מאוד. לאחר שהתברר לשירותי הבטחון שהיא יודעת, הם קראו לה והזהירו אותה שלא תספר לאף אחד. הם אמרו לה שזה מקרה מיוחד. ואם זה יתפרסם ינקטו נגדה באמצעים חמורים. היא סיפרה להם שגם אני יודעת. כשהיא הגיעה הביתה היא אמרה לי, תיזהרי עוקבים אחרייך. זו היתה אחת התקופות האיומות שלה. היא רצתה להתגרש ממנו עוד לפני שהוא נסע. כשהוא הסתובב בעולם זה היה עבודה פתרון. לפתע התברר לה שהוא פה".

בשנת 1959 החל לדלוף החוצה סוד מעצרו של מוטקה קידר, שאנרגיה חסרת תקדים הר־שקעה בשימורו. ההיגיון שעמד מאחורי טישטוש המעצר נבע מהרצון לטשטש את נסיבותיו. מתוך רצון להטעות את דעת הקהל, ולהסב את תשומת הלב מסיבותיו האמיתיות של המעצר, פורסם כאילו מוטקה קידר יושב בכלא בשל רצח צבי ליפסקר ושוד בנק הפועלים בעפולה. אלי תבור אמנם חושף ב"העולם הזה" שהיועץ המשפטי לממשלה בהסכמת מפכ"ל המשטרה הורה על סגירת תיקים אלה ואי העמדתו לדין. אולם עובדה זו התמוססה באינטרסים של התסויים של שירותי הבטחון. פעולה סגירת התיקים נעשתה בעת גיוסו לשירותים. בציבור פורסם כי מוטקה קידר נשפט למאסר עולם, וכך ירד עליו המסך בשנית למשך שבע־עשרה שנות מאסר.

יחד עם מסך האפלה הזה, נזכרו כמה חברים בפגישה עם מוטקה בבית קפה תל־אביבי, באחת מחופשות המולדת הקצרות שלו, שם סיפר על תגלית חרשה שמצא: הפשע המושלם. כרייקנות וכפרוטרוט הסביר שאם יורים באדם בנקודה מסויימת בגוף, ואחר־כך משכיבים אותו בתנוחה מסויימת, הרי לא ניתן לקבוע את השעה המדוייקת של הרצח, והרוצח יכול לבחור לו את האליבי הרצוי. אז הסיפור נשמע כתסריט מתח. אלא שכעבור זמן לא רב נודע על יהודי שנרצח בדרום אמריקה בדיוק באותה שיטה מתוחכמת. סיבות המעצר, בכל מקרה, עדיין חסויות, וכך נותר גם סיפור זה תלוי קצת רחוק מהקרקע. בראיון עיתונאי, כעבור שנים רבות, אמר ארז על אביו: „הוא היה מפוצץ אניות בכל נמלי נמליה, ומה לא. אחר־כך היה סיפור על יהודי שנרצח בדרום אמריקה. אני חושב שהסיבה שבגללה הוא ישב ב'איקסים' היא שדוד בן גוריון ואיסר הראל רצו להקים ביון אזרחי, ורצו להוכיח שהביון הצבאי כושל. או הלבישו עליו את הרצח של היהודי בדרום־אמריקה. אחרת אין אפשר להסביר את העובדה שהוא נשפט רק אחרי ארבע שנים שבהן ישב במעצר?"

לאחר שנודע לתמר על מעצרו של בעלה, היא החלה לבקרו בקביעות. באותה תקופה פגשה את חיים

(המשך בעמוד 32)

הל״א טלוויזיה

גבריאל במוקד

הילד שברח מגיטו וורשה חזר אליה לביקור לסגור מעגל. גבריאל מוקד, מרצה בכיר לפילוסופיה, מבקר ספרות, עורך הירחון „עכשיו", לא מוותר על וויכוחים עסיסיים עם עמיתים וסופרים, שהדיהם [illegible] לאמצעי התקשורת. קצת קומוניזם וכנעניות. [illegible] מוות ברוטאלי של האם ונעורים בתל־אב[illegible] עושים סיפור ח[illegible]

מאת [illegible]

צילומים: שמו[illegible]

רק בסוף הקיץ היה בלתרון, לחופשה קצרה, וכבר נסע לפולין, כחבר משלחת שהוזמנה לחגיגות התיאטרון היהודי הוורשאי. דברים התרחשו מאז במהירות. תוך חודש הספיק להוציא מחרש את שיריה הראשונים של יונה וולך ולהיקלע לתוך אחד מפולמוסיו האינסופיים עם יריבו משכבר, פרופ' מנחם פרי: מי גילה ראשון את המשוררת המנוחה. אחר כך השלימו. לפני הנסיעה לוורשה היתה סולחה גם עם ידיד־לשעבר־בעתיד אחר, המשורר מאיר ויזלטיר.

זר לא יבין את מכוך הפערים והיריבויות של הקליקות והתת־קליקות התל־אביביות המסתוריות הללו, ואיך חוצים את הקווים בין אחת לשניה. לעתים הן שוכנות במרחק שתי מרצפות־מדרכה זו מזו, ואת הקווים ביניהן חוצה המלצרית של בית הקפה.

היתה שבת של חורף קיצי כאשר נפגשנו בככר אתרים בתל־אביב. הוא לא ישתנה עוד לעולם כנראה. גבריאל מוקד, גם לא יזרקן. ממש כאחד מגיבורי המערכונים החביבים עליו לבילוי תל־אביבי של שעות אחר הצהריים. מרצה לפילוסופיה, עורך כתב־העת „עכשיו". המהפכני זה חצי יובל שנים, מבקר

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

ספרותי, סופר, דוקטור. בן 51, ועדיין יש בו האנרגיה המוחלטת ללחימה בלתי נלאית במימסד, ולהחלפת מהלומות ספרותיות עם כולם. מן הכנענים וסופרי דור הפלמ"ח ועד למתחרים מכתב העת „סימן קריאה". תמיד במוקד, תמיד רענן. שלא לדבר על הסקרנות והפתיחות שלו שאינן אופייניות דווקא לסופרים בני גילו, תכונות שבעזרתן הוא מוסיף ומגלה משוררים צעירים (וגם משוררות), ובעיקר אותה דינמיקה נמרצת שבזכותה היה ונשאר שליט יחיד במלכותו התל־אביבית, המשתרעת בין „שטרן" ל„רוול", אך מאצילה את אורה עד לפרובינציות רחוקות.

הוא היה נשוי שלוש פעמים. מאשתו השלישית, טובה מוקד־רוזן, ד"ר לספרות עברית של ימי הביניים, נפרד אך לא התגרש. בקיץ היתה בחצר המוארת של בית המהנדס בתל־אביב חגיגת בר־מצווה לאורן, הבכור בין שני בניהם, עם שולחנות ערוכים, מוסיקה מוקלטת, וצלם וידיאו צמוד. אשתו הקודמת, העתונאית דניאלה שמי, היתה אף היא בין האורחים יחד עם בעלה, האמן וההומוריסטן אהרון שמי. אשתו הראשונה של מוקד, עפרה שונית, פרסמה ספר שירים צנום בהוצאת „עכשיו", „הקומקום הסגול". אחרי הגירושים נישאה למוסיקאי.

מכבר אחרים הוא משקיף, בתום ובלהט של נעורים, אל העיר הלבנה של 1946. התום הזה, הטבוע בו עד היום, הוא כנראה אחד מסודות הקסם שמפיל את האנשים ברשתו, בעיקר כשהוא מתחבר אל האריכות הפולנית המסוגננת, שהיא לו כטבע שני, ומלווה בברק השכלתני של ניסוחיו. הככר המרופטת מריפה תחושת ניכור והמוניות, אבל מוקד מרגיש כאן כמו בבית. הרי זו סביבת נעוריו.

שנים הוא גר בקצה השני של השדרה, במקום מפגש של שדרות קק"ל עם רחוב דיזנגוף. בסוף השדרה, הוא נזכר, במקום שעכשיו ניבנה עליו מגרש חניה, צמחו עצים גדולים. אחר כך בנו שם גן חיות, ואחר כך הרסו אותו. מעבר לגן הלבינו החולות. סוף הציוויליזציה.

קשה לשער איזה רושם השאיר עליו המקום הבתולי הזה כאשר הגיע הנה מוורשה המופצצת, בסוף ימי המנדט, בשנת 1946. נער בן 12, ניצול שואה, שהתקבל בלבביות בבית דודו העשיר. אמו נותרה בפולין ועלתה לארץ כעבור שנים אחדות.

נסיעתו הנוכחית לפולין כאילו סוגרת מעגל. המשלחת חילקה אותות לפולנים חסידי אומות העולם שהצטיינו בהצלת יהודים. „הייתי בגטו וורשה עד פברואר 1943", הוא נזכר. „כשהייתי בן תשע, עברנו אמי ואני לצד הארי. שיחדנו את הזקיפים והתערבנו בחבורת פועלים שחצתה את הקווים דרך בניין, ששערו האחד בגטו ושערו השני בחוץ. אבא נשאר. הוא היה רופא למחלות פנימיות ודם. יחד אתו נשאר אחיו, רופא השיניים, מרקוס מונבז, שהיה קשור לארגון המרד. כשנפל אבי במרד, אני הייתי בצד הארי, חלק מן הזמן בשם מרומה, עם תעודות של פולני. אחר כך נקלענו למרד הפולני הגדול של 1944. רוב וורשה נהרסה ונהרגו אלפי אנשים."

השנה זו נסיעתו השלישית לפולין. הוא קצת מתקשה להבין מדוע הוא חוזר לשם, כאשר היה יכול לבלות בנעימים באוקספורד, למשל, שם קיבל דוקטורט בפילוסופיה. אבל בכפייתיות הוא חוזר לנופי ילדותו, מדבר בפולנית רהוטה עם סופרים ומתרגמים, אפילו מכונה בפיהם בכינוי־חיבה השמור לפולנים מלידה. הוא עסוק בימים אלה, עם צוות עברי־פולני, בתרגומי פרוזה ושירה, שיופיעו בקובץ ספרותי בפולין.

מוקד: „מוורשה ההרוסה נמלטנו ברכבת לקרקוב, בירת שטן, המרכז הנאצי של פולין הכבושה. משם המשכנו לזאקופנה. כילד ביליתי בעיירת נופש זו לא פעם. יש לי תצלום כשאני לבוש פרוות רב. היתה שם אוכלוסיה של גוראלים, איכרים הרריים, כעין עם בפני עצמו, שלא הבדיל במיוחד בין יהודים ללא יהודים. ב־31 בינואר 1945 הגיע הצבא האדום, ואני חזרתי לוורשה והייתי שם במעין בית יתומים עד שאמא התבססה. הלבישו אותנו מדים כמו אלה המתוארים ב„פואמה הפדגוגית"."

על רקע הבית התל־אביבי: היום הוא הכי עשיר בחבורה

משם, באחת, נחת אל תוך תל־אביב הלבנה של שנות המנדט, בבית רפוד הנינוחות הפולנית של דודו האמיד.

מוקד: „מייד כשבאתי ארצה ראיתי את עצמי ישראלי. נשכחו הצרות הישנות ונפתח דף חדש. דודי, חיים אליעזר (לייזר) ברנדס, הביא הנה את כל הונו בשנות השלושים הראשונות. הוא עשה מה שהכוורגנות היהודית היתה צריכה לעשות אז: להציל את הנפש ואת ההון. עד מהרה נימנה עם סוחרי הנייר והזכוכית הגדולים, והיה אחד האזרחים המכובדים של תל־אביב. בספרייתו נותרו עד היום ספרים שיצאו בוורשה בראשית המאה. היה תורם גם למוסדות רבים, ובין השאר, גם לעלית הנוער".

כך הכיר את הגרייטה סאלד, ובאמצעותה השיג אשרת כניסה לאחינו. מוקד, שנקרא אז מונבז, היה אחד העולים המעטים שהגיעו ארצה, באותם ימים של עלייה המונית בלתי־ליגלית, בעזרת סרטיפיקט שהתקבל מן הבריטים כדת וכדין.

אגב, בשנות החמישים, כאשר נוסד בית סוקולוב, תרם הדוד את כל הזכוכיות לבנין.

מוקד: „היה לו מגע מידאס, כל מה שנגע בו הפך לזהב. נתקיים בו הצירוף הנדיר של איש עסקים מצליח מאוד ושל אדם בעל נדיבות מושלמת. רק פעמיים נכשל – בראשונה – כאשר סירב לרכוש את המגרש בפינת פרישמן־דיזנגוף. ובשנית, כאשר ד"ר עזריאל קרליבך הציע לו לקנות רבע מן המניות של העתון שהוא עומד לייסד, „מעריב". היו אז ויכוחים גדולים בבית. הנשים במשפחה, דודתי ואמי, התנגדו בכל תוקף, ולבסוף דודי נסוג. אחר כך פנה קרליבך לעוכר בן־עמי שהסכים, והעניין ירד מן הפרק. תאר לך, אילו היה קונה אז את המניות, הייתי היום יורש אותן, והייתי אחד מבעלי „מעריב"."

לעומת זאת, הוא נענה להצעה וקנה את המגרש בפינת קרן קיימת דיזנגוף. אמו של מוקד גרה באותו בית לאחר עלייתה ארצה עם בעלה, הגינקולוג טייכנר. לפני יותר משנה היא מתה בנסיבות טראגיות, קרבן לפריצה אכזרית. זמן קצר אחר־כך נפטרה דודתו. שני בתים עברו אחר־כך אל היורש היחידי, גבריאל מוקד. לדודו ולדודתו לא היו צאצאים. היום אומרים על מוקד שהוא המיליונר היחיד בין הסופרים העבריים. מיליונר, שדעותיו שמאלניות.

הוא הוקסם מן האידיאולוגיה הקומוניסטית כבר לפני שנים רבות, כאשר הגיע לתל־אביב. בן 12 היה כאשר נכנס לבית הספר השכונתי, לגמנסיה שלווה, השוכנת בהסתעפות שדרות קק"ל.

מוקד: „זה היה אז בית ספר טוב מאוד, בית ספר פתוח. בראש המגמה ללשונות והומניסטיקה עמד חיים רוזן, היום פרופסור. כל תנועות הנוער והחוגים

הרעיוניים הגיעו אלינו, מן הקומוניסטים ועד הכנענים".

בין התלמידים היו העתונאי בועז עברון, המשורר אריה סיון, פרופסור שלמה אבינרי, המשורר דוד אבידן, האדריכל אלדר שרון, המשורר ישראל פנקס. פנקס עלה אז מבולגריה, והיה בן 18, אבל כיוון שלא ידע עברית נאלץ ללמוד בכתה יו"ד. הוא היה בא לבית הספר לבוש בחליפה ופעם אף נכנס לכתה עם מקטרת בפיו. כמובן, קראו לו לבירור בהנהלה. גדול מכפי גילו ומרשים נראה גם שלמה אבינרי. „מנעוריו הוא היה דומה לאבא אבן", אומר מוקד. בינינו היתה כל השנים תחרות מתמדת. מי יקבל ציון גבוה יותר. פעם אני קיבלתי 100 והוא 98, ופעם להיפך."

ושלווה" של אותן שנים היתה גמנסיה עירונית מאוד. בתחילת שנות החמישים הקים מוקד עם מיכאל מנר ועוד כמה תלמידים מועצת תלמידים ארצית שאיחדה מאה בתי ספר. מוקד מתאר את המעשה במונחים היסטוריים: „זו היתה ראשית ההתארגנות דור המדינה נגד דור הפלמ"ח. ב„העולם הזה" הקדישו לתלמידים רבי־היוזמה כתבה מצולמת, ואפילו עמוס קינן, שהיה לו אז טור סאטירי ב„הארץ", שאל באירוניה מושחזת: „... מי זה המונבז הזה" קינן פרט על השם מונבז, כאילו הוא סרח גלותי זר, אבל למעשה מקורו ספרדי: מונבז הוא שיבוש של השם מונייז, וראשיתו, לדברי מוקד המסתמך על ההיסטוריון גרץ, במלכי בית חיידר הקבורים בירושלים, בקברות המלכים.

מוקד: „פולה בן־גוריון אף היא ממשפחתנו. שם בתוליה הוא פולה מונבז. כמובן שהוזמנה אותי לבוא אליה. אחרי הכל גרנו בשכנות. ביתו של בן־גוריון היה גם הוא בשדרות קק"ל. אבל לא מצאתי עם בן־גוריון שפה משותפת. אילו הייתי משוחרי פניו אולי הייתי נימנה עם נערי בן־גוריון. הייתי מאוד קנאי לרעיונות הקומוניסטיים".

בגיל 16־17 כתב מוקד ב„קול העם" מאמרי פולמוס מושחזים נגד המגמות המסוכנות של בן גוריון המתכוון להישען על האימפריאליזם ולהתחבר עם ברית נאט"ו. וב„דבר" היו נאמני הקו המדיני מתפלמסים אתו. יום אחד ביקש יהודה גוטהלף לראות מיהו אותו מונבז מ„קול העם", והתאכזב עמוקות כאשר הוצג לפניו מוקד עול הימים.

מוקד: „כשם ששלמה אבינרי נראה בעשר שנים מבוגר מגילו, כך אני בגיל 17 נראיתי כמו ילד בן 14."

מוקד בבית־קפה: המלצרית מגשת על המער.

תנועה רעיונית אחרת שהיכתה שורשים ב„שלווה" היתה תנועת הכנענים.

מוקד: „יום אחד באו יונתן רטוש ואהרן אמיר. כולנו התכנסנו באולם הגמנסיה. אחר כך משך אותנו בן כתתי, מיכאל מנר, לשיחות עם רטוש, שהודיע לנו חד וחלק שאנו מצטרפים לתנועת העברים הצעירים ומלחמת נצח לנו ביהדות הגלותית. זה השאיר עלי אז רושם אדיר."

אבל יותר מכולם הושפע מנר, והוא היה עושה לה נפשות יחד עם שאול אשבעל, בנו של המשורר יעקב שטיינברג. אז גם פרחה האגדה על אורגיות לכבוד הבעל והעשתורת על גדות הירקון.

ובכל זאת, הוא נשאר נאמן לרוח הקומוניסטית. ולפני הגיוס עזר יחד עם דוד אבידן לאלכסנדר פן בעריכת המוסף הספרותי של „קול העם", גם פרסם שם מאמרים. הוא הוסיף ופרסם אותם גם לאחר גיוסו. כך נכנס לצרה צרורה, כאשר התגלתה זהותו למפקדו. כהתאם לחוק הצבאי, אסור לחייל לפרסם מאמרים בעתונות.

העמידו אותו למשפט צבאי וגם הש.ב. היה בתמונה. התובע דרש 15 שנות מאסר. אחד השופטים הציע להתפשר על שלוש שנים. אבל הוא יצא מזה לאחר שהתברר כי כתב בענייני ספרות.

לאחר מכן כדי שלא יסתבך עוד עם הצבא היה חותם על מאמריו בשם גבריאל מוקד. כך נוצר שמו הישראלי, כפסבדונים.

מוקד: „הייתי אחד המעטים בין הסופרים בני דור המדינה ששירת בצבא שירות מלא. הייתי סמל תשלומים בנח"ל כנרת. אחרים מחברי שוחררו מסיבות רפואיות. אחרים שנטו למפא"י, מונו מייד לתפקידי תרבותניקים. אני שירתתי בנח"ל כנרת, וזה היה שירות נוח למדי עד שהגיע מפקד חדש שתירגל נוהלי חירום, במקרה של התקפה סורית. אז נעשו החיים קשים יותר."

השנה הוא היה בשנת שבתון, אבל בעשור האחרון, ד"ר גבריאל מוקד הוא מרצה בכיר במחלקה לפילוסופיה באוניברסיטת הנגב. את הדוקטורט שלו קיבל באוקספורד על עבודה בתחום תורת ההכרה של ג'ורג' ברקלי, אמפיריציסט אנגלי. כשחזר משם סירבו לקבל אותו באוניברסיטת ת"א שבהמלצתה השתלם באנגליה. „זה מכאיב לי עד היום. אני כועס על זה מאוד. ייצגתי אותם בכבוד באוקספורד, ומאוד נדיר שמישהו יקבל המלצות משם והאוניברסיטה גומלת לו בהדחה מרושעת. אנשים נטולי כשרון וממו נגרי. איש לא העלה נגדי אפילו לא טענה אקדמית אחת. מיטב ההמלצות ממיטב המרצים באוקספורד לא עזרו לי."

מככר אחרים נראים החיים התל־אביביים שלפני שלושים שנה איכשהו יפים יותר.

מוקד: „זו היתה תקופה הרבה יותר אידיאליסטית. החיים היו יותר צנועים, והאקלים הרוחני הרבה יותר משוכב נפש. אלה היו שנים שקטות, בין המלחמות. החל תהליך ההשתחררות מן האפוטרופסות של המפלגות, והיווצרותו של דור המדינה. תל־אביב היתה אז עיר קטנה ונחמדה." ■

הקליקות

דר לא יבין לעולם את תורת הפולמוסים החוצה את הקהילייה הספרותית התל־אביבית למחנות יריבים, שמלחמת נצח לחן זו בזו, קשה אפילו לאתר את נסיבות התהוותן של החבורות הללו, המנהלות ביניהן לבין עצמן מלחמות חרמה על נושאים כמו: מי המציא את תורת הפערים – מנחם פרי או רומן אונגרדין? מתי עברה יונה וולך ממחנה מוקד למחנה פרי, והאם יש או אין קליקות ספרותיות.

מאז ייסד כתב העת „עכשיו" לפני יותר מעשרים שנה, עומד מוקד בלא ליאות במרכזם של פולמוסים ספרותיים וציבוריים.

מי בקיא בהם כמוהו? הוא מחלק אותם לשלושה סוגים: האחד – ספרותי. „ניהלנו פולמוס נגד הסקרות המגוייסת, הצמודה להכרעות רעיוניות של המפלגות השמאליות. ניסינו לפתח מודרניזם שאינו כבול לדיקטאט מפלגתי.

הפולמוס השני התנהל כנגד המפלגות הדתיות. והשלישי היה מאבק נגד אי חכמות של העתונות ושל המדינה בכלל.

בעניין האחרון, ובתיווכו של פרופ' אסא כשר, הגיעו פרי ומוקד להסכם אי־התקפה. יש בו במעט כל המרכיבים של הסכמים בין מעצמות, למעט אולי קו טלפון „אדום", כדי להרגיע רוחות לפני משבר, שעלול להידרדר לשואה אטומית ספרותית במלחמת הקליקות המפורסמות.

וכאן נשאלת כמובן השאלה, מה זו קליקה, ובעיקר, איך מצטרפים אליהן מי שמגלה את הפטנט, עתידו הספרותי בטוח. כך לפחות קובעים אלה שנשארו בחוץ, מחושר כשרון ספרותי או מחוסר כשרון להשתלב בקליקות. תלוי מאיזה כיוון מסתכלים על זה. מי שנמצא בפנים, בך אומרים אלה שנשארו בחוץ, חברי הקליקה שלו יכתבו עליו טובות בעתון, ילמדו אותו באוניברסיטה, יצירותיו יצורפו לאנתולוגיות ולמקראות. הוא ידורג, ימוין ויקוטלג, נכס מנכסי הספרות העברית לדורותיה. מי שלא – ידחו את הרומאנים והשירים שלו, ישתקו עליו בלגלוג, יתנכרו ויבטלו, עד שיקים לעצמו, עם עוד נידחים כמוהו, קליקה משלו.

קשה מאוד להגדיר את מהות הקליקות במציאות הספרותית הנזילה של המטרופולין התל־אביבית המיוזעת, שם מתרכזות רובן. אלה המאמינים בכלל בקיומן, מסבירים אותן במונחים היסטוריים: פעם הסתופפו הצעירים תחות כנפי „עכשיו" של מוקד. אחר כך (לפני יותר מ־15 שנה) הקימו מאיר ויזלטיר ומנחם פרי את „סימן קריאה". התחלת „גדידת מוחות", והתחלו לעוף רעמים וברקים בין המלגים היריבים. אך מעמיקי הראות יבחינו אפילו בקרב אנשי „סימן קריאה" בתת־קבוצות: זו של המשוררים מאיר ויזלטיר ויאיר הורביץ, וזו של משוררים צעירים יותר כמו יוסי שרון, מוטי גלילי ועוזי בהר.

ויש אומרים שהכל קיים בבלל רק בדמיונו של נטול הכשרון. עובדה, משורר צעיר כמו אלון אלטרס, בקושי בן 25 ובכר עורך את כתב־העת „מקום" בחסות „עכשיו" של מוקד, אך מוציא את ספר שיריו (השני) בהוצאת „סימן קריאה" של מנחם פרי. בהקשר זה מספר העורך והמתרגם חיים פסח מעשה במשורר ידוע שהיה מבוכו לשלום עד שהתמנות פסח לעורך „מאזנים", לצידו של אשר רייך, מאותה עת היה אותו משורר עובר על פניו זועף ומתיישב בשולחן רחוק ממנו בפינת בית־קפה. מעשהו התמיה את פסח, והוא שיגר אליו שליח לברר מה קרה. הרי מעולם לא שלח אותו משורר ל„מאזנים" שיר שלו, והמילא זה לא הוחזר לו, אז מה העניין.

„נכון, הוא לא החזיר. אבל אני בטוח שאם הייתי שולח לו, הוא לא היה מפרסם אותו. לכן אני כועס עליו", השיב המשורר המפוטר.

דם לארוחת הבוקר

אלי חביקה
רפול היה חבר שלו
מאת תא"ל (מיל.) עמוס גלבוע

אלי חביקה, אכזר מכל, ההימור החדש של דמשק בלבנון הנוצרית. ראש המודיעין של הכוחות הלבנוניים, בירון־מאפיונר, שתחביבו הוא ציד־אדם, פורץ לצמרת. האיש שמאחורי הקלעים של הטבח בסברה ושתילה מכה על "חטא־ילדות" של היותו ידיד נאמן לישראל, מחכה לנו בפינה. עמוס גלבוע, החושף את פרצופו רב־ההתנכלויות, היה עד לאחרונה עוזר ראש אמ"ן למחקר, מעורה היטב בהוויה הלבנונית ובעל היכרות עמוקה עם גיבוריה בעבר ובהווה.

אלי חביקה בתצלום נדיר: מעשי, תכליתי, חותך והורג.

מכונית תופת בביירות, ואיש הכוחות הלבנוניים: אחת מאלה שהיו כצעצועים בידיו של חביקה. (צילום: "גאמא")

ה־חפ"ק של פיקוד צפון, המשקיף על העיר ביירות מגבעות עטורות וילות, היה רחוש ורועש ביום חמישי בערב, 16 בספטמבר 1982. "הפלנגות נכנסו למחנות הפליטים בסברה ושאתילה", הודיע אחד הקצינים, אבל איש לא שם לב לדבריו. רק אחד, ג'ינג'י, זעק "זה יהיה טבח", ובליבו חשב: עוד חסר לנו שאנשיו של אלי חביקה יעשו זאת!

מעטים בישראל הכירו אז את חביקה. כלבנון אמנם היה ככר מוכר לרבים יותר, בעיקר כחוגים הסגורים. אלמוני ששמו נלחש ברעדה, אך לא מתנוסס בעתונים. לא חלפו חמישה חודשים והאיש נחשף ברעש מהרהר. "ועדת כהאן" קבעה שאנשיו של אלי חביקה, ראש יחידת המודיעין של הפלנגות, הם האחראים לטבח של סברה ושאתילה. גם האישים שאלי כה העריץ בישראל, אריק שרון, רפול ועמוס ירון, לא יצאו נקיים. אך באותה פתאומיות שעלה מן הכפור, חזר אלי – "הרוצח של סברה ושאתילה" – לאפילה האהובה עליו. כעבור שנתיים שב וזינק, הפעם לבמה הפוליטית. בהפיכת חצר שקטה תפס את הפיקוד על "הכוחות הלבנוניים", הפך לאיש החזק ביותר בעדה הנוצרית, הפנה עורף לישראל, ובימים אלה אץ רץ לדמשק להתחבק עם חאפז אסד ולהתוודות בפניו: חטאתי, פשעתי, אך התבגרתי, ואני לפקודתך, האריה. נשיא סוריה מלטפו, ובגלריה הלבנונית הססגונית נוצר משולש של אמירי חרב, המספסרים יחדיו עם כוהני דמשק בעתידה של לבנון: עורך־הדין השיעי נביה ברי, נער השעשועים הדרוזי ווליד ג'נבלאט, והצעיר הנוצרי הנוקשה, בן 29, אלי (אליאס) חביקה.

איזה כינויים לא דבקו בו? אמרו עליו שהוא "איש האופל" ו"איש הפלדה" וגם "פילוסוף הפשע". קראו לו "מכין הסנדוויצ'ים" (מבשר אדם...) וגם "סוכן ישראלי". באשיר ג'מאייל הדביק לו כינוי חיבה, אַשְׁפָּא. שיבוש של שם המקלע הסובייטי שאלי חביקה היה מרסס בו את קורבנותיו בעת פשיטותיו על מחנות הפלשתינים.

על עצמו הוא אומר: "לא קראתי הרבה ואינני פילוסוף. הגעתי לאשר הגעתי דרך לימוד המציאות האכזרית. נער הייתי ואחרים קבעו את גורלי. צייתן אנוכי ובצעתי, כחייל, את הפקודות. שליש מחיי ביליתי מאחורי שקי החול והמתרסים. החול נכנס לעיני וחרר לשיני. נשארתי בחיים וחברי מתו. עתה בגרתי, הבנתי את כללי המשחק וסורותיו, ולכן החלטתי לבוא לדמשק, לסיים המלחמה כלבנון ולעשות שלום. הבה נסגור את דף העבר ונדבר על המחר. לא חשוב שקודם הלכתי לישראל. חשוב שחזרתי ממנה. אז למה להאמין למה שהישראלים מספרים עליז מרוע להאמין רק בזה לישראליםז"

אבל נחזור שלוש שנים אחורנית. בבוקר יום הטבח המפורסם (יש אומרים, המקולל), היה אלי בין המתכנסים בביתו של המנהיג הנוצרי הישיש פייר ג'מאייל. אובדן עשתונות, מבוכה, זעם וחרון שררו בחדר המפואר בקרב צמרת הפלנגות ו"הכוחות הלבנוניים". פחות מיומים חלפו מאז נרצח היורש, בשיר ג'מאייל, ודומה היה שהכל מתמוטט. אלי, עייף ולא מגולח, דיווח בקצרה, כדרכו, את ששמע בפגישותיו עם רפול ביממה האחרונה. "הכוחות הלבנוניים" נדרשו, כך אמר, לבצע גיוס כללי ולהכנס למחנות הפליטים הפלשתינים. הוא חש כוו תהומי לכל העסקנים הסובבים את "התייש הזקן", כפי שכינה את פייר. "הומואים", אנשי "דמיקולו", "אנשי המשרדים והברברת", היה מזלזל בהם בפני ידידיו.

הוא ראה את עצמו כהיפוכם הגמור: מעשי, תכליתי, חותך והורג. איש בעל קומה ממוצעת. גופו שרירי ומוצק. כרסו מעידה על נטיה להשמנה. עמידתו יציבה, נמרית. תווי פניו חדים. תספורת מלחים, נעדרת פיאות, אך בתוספת שפם שחור קצר ומטופח. עיניו אכזריות, חודרות וכולשות. אלי וה העיניים. אלו שהיו בקרבתו יודעים לספר ש"הן חודרות לתוכך, ודומה כי הן סורקות את מחשבותיך". דיבורו קצר, חותך, לעניין ובלי הקדמות.

ב־נו של מהנדס מכונות מהמעמד הבינוני הנמוך, נוצרי מרוני. שבילה שנים רבות בכוויית, לא גדל להיות רב־טבחים. בביירות סיים בית ספר למסחר, ובגיל 17 היה אחראי על חשבונות עובר־ושב בבנק הברזילי־פיניקי. פרוטקציה של דודו וקרוב משפחתו בברזיל. כמו רבים אחרים–נאשם במעילה גדולה, ועשה הסבה מקצועית למנגנון המודיעין של בשיר ג'מאייל. בפלנגות היה חבר עוד מגיל 14, מרותק משקיעת מעמד הנוצרים והעויינות המוסלמית הגואה. הוא הצטרף לקבוצת לוחמים קטנה שנקראה בי. ג'י, ראשי התיבות של בשיר ג'מאייל, אז לוחם אלמוני, שהחלה לבצע פשיטות לליבה של ביירות הסונית והפלשתינית. בינתיים כבר היתה מלחמת האזרחים בלבנון בעיצומה. מקורות זרים טענו שבמהלכה עבר אימונים בישראל. אלי מכחיש שבילה בישראל גם את ירח הדבש, כשנשא לאשה לבנונית ממוצא איטלקי. מכל מקום, ב־1977, כשהוא בן 21, כבר היה ראש המודיעין במטה של בשיר, ובעבור

(המשך בעמוד הבא)

בלוז אהבה – בתשובה

הקשיבו לי, למספר אחד
בלהקת החוזרים בתשובה,
מבצע, בעזרת השם ורם עברון,
ג'ינגל לאהבה.
מאז שחזרתי, אני נגד אלימות,
מטיף לשלום ואחוה בין חילוני לדתי.
אמנם פעם גם אני הייתי אַלים
אבל השתניתי, לא תכירו אותי,
פעם הייתי מרביץ לכל מי שבמקרה
נכנס מתחת לידַי,
מעליב כל אחד בלי חשבון,
מלבין פני ידידַי,
אך מאָז שגידלתי את הכובע השחור הזה,
כולי מחמדים ופסוקים, ופני לשלום.
אז איך אני, יפה היום?
וכשאני מדבר נגד אלימות בין דתי לחילוני
אני מדבר נגד אלימות בין דתי לחילוני
אני מדבר על נושא שאני מכיר, כי אני
קצת לפני שהייתי צדיק,
הייתי בריון,
ואין מטיף־מוסר כמו נביא עם־עָבר אכזָר
ואין דתי כבעל נסיון.
אז איך אני, חכם היום?
בעִבְרי המלוכלך, הפְּריקִי־אמנותי,
רק במכות הבעתי את אהבתי.
תשאלו את ידידי,
להם עם כל הלב הרבצתי.
רק מכות ועלבונות,
שפה אחרת לא ידעתי.
ולפני שברחתי בתשובה,
לא ביקשתי מהם סליחה,
זאת היתה בשבילם אכזבה,
אבל הם יכולים לקפוץ לי
כי עכשיו אני צדיק,
ואם אלוהים סָלַח לי זה בהחלט מספיק.
תשאלו את כל החבר'ה שבאים
אלי לשבת או לחתונה,
והם יגידו: „אין מה לדבר,
ריככה אותו חזק, האמונה."
תשאלו אותם כמה אני יפה,
וסוף סוף – אדם מאושר.
תנו לי אולפן בהוליווד
ומיליון דולר לשבוע,
ואני לא ארביץ, כי עכשיו אני רגוע.
מטיף לסובלנות ואהבה בכל מקום.
אז איך אני, שקט היום?
מצאתי מנוחה נכונה בחיק האמונה,
ומי שרוצה לראות קדוש בן־יונה,
שיעזוב לרגע את הפריצות והפצעים
אשר הורשתי לו, ויבוא אלי
ויָבין שזה לא מספיק להיות
מרטין לותר קינג,
צריך גם לדעת איפה להיות קינג,
ועם מי, למי, ומתַי.
ונסיים בתפילת מי יתן, וכל החילוניים
שהיו אלימים כמוני – בעזרת השם –
יבואו לטיפול אצלנו, ויתחילו להתמתן.
ורק אז יבוא שלום על ישראל,
ואולי גם על הצביעות,
ונאמר אמן.

אוֹבֶרְדְרַאפְט

אני מבין דבר וחצי דבר בכלכלה, ואני לא מתבייש בזה משום שאני יודע שגם אלה שמחליטים את ההחלטות הכלכליות אינם מבינים דבר וחצי דבר בכלכלה. לכן, כשאני קורא בעיתונים שהתכנית הכלכלית הצליחה מעל המשוער, לא נותר אלא לשמוח, ולקוות שאלה שאינם מבינים ולא כלום בכלכלה הצליחו בטעות לא למוטט את המשק לפחות עד לכותרת הבאה, שתהיה כנראה: „התכנית הכלכלית נכשלה כישלון חרוץ." כישלון חרוץ – ביטוי היאה לנו. במדינה השורצת ספקולנטים וגנבים, בארץ שאוכלוסייתה מורכבת משלושה פועלים ושלושה מיליון ספסרים, בחברה בטלנית כזאת רק הכישלון יכול להיות חרוץ.

באמת שאיני מבין ולא כלום בכלכלה, לכן כל מה שנתתי עד עכשיו זה רק כמה מחמאות לאוריכליה. אבל האורחים אינם מסתפקים בשקלים קטנים ובשקרים גדולים. לא, הציבור חייב להרגיש שהתכנית הכלכלית החדשה הצליחה. ודברים כאלה הציבור יכול להרגיש רק במקום אחד – בארנק. והמצב הוא נפלא, למרות שהוא מאוד מכיף. הצלחת התכנית הכלכלית היא, בעיקר, בשינוי היחס של הבנקים השונים לאוברדראפט שלנו. איזו סלחנות! איזו ותרנות והבנה! נדיבות־לב ולארג'ינות מהממת!

כאזרח שכל חייו הקפיד לשמור על אוברדראפט סביר בבנק, האמינו לי שמדובר במהפך של ממש. לפני התכנית הכלכלית הנפלאה, כשהיה לי אוברדראפט של מאה וחמישים לירות, פקיד הבנק היה מטלפן לי ואומר: „אדוני, איך אתה לא מתבייש, באמת, לא תהיה לנו ברירה אלא לנקוט באמצעים... וכו'". היום – זה אני שמטלפן לבנק ואומר: „אני יודע שיש לי אוברדראפט מדהים של שמונה מיליון שקל, ואני באמת מתנצל מעומק לבי".

והפקיד עונה לי: „מר גפן, כנראה השתגעת. איפה אתה חי? לכולם יש אוברדראפט כל הזמן, ושום דבר לא קרה... בשביל כמה מיליון שקל נלך לריב? אדוני, אנחנו מעודדים אוברדראפטים! אנחנו לוקחים עמלה על אוברדראפטים. הסיסמא שלנו, ארוני, היא: משוך ככל יכולתך – משוך, הבנק שלך איתך!"

ואני חושב שזה בסדר. אם המדינה באוברדראפט, ואני מבין אותה, שתבין גם היא אותי. אני לא מבין שום דבר בכלכלה.

אבל גם הם לא.

אז לפחות שיתנו לי לחיות על הכסף המרומה שכבר אין לי, בארץ המרומה הזאת, שבאוברדראפט שלה אפשר היה לבנות עוד חמש ארצות לא פחות מרומות ממנה.

יהונתן גפן

סוכני ... הולכים על מחשב

סוכני **הסנה** הולכים על מחשב — וזה גם היתרון שלך המבוטח — שרות משופר ומהיר יותר, מידע ממוחשב בפחות זמן וביתר יעילות.
סוכן **הסנה** יעמיד לרשותך מערכות מידע ממוחשבות ומתקדמות.
הסנה — חברת הביטוח הגדולה ביותר בישראל החלה לצייד בימים אלה את סוכניה במחשבים.
השרות הממוחשב של **הסנה** — מאפשר לסוכן להקדיש לך יותר זמן מבעבר.
סוכני **הסנה** הולכים על מחשב — ואתה נהנה משרות ביטוח אישי.

קבוצת הסנה

היום יותר מתמיד - ביטוח עושים בהסנה

דם לארוחת הבוקר

(המשך מעמוד 15)

שלוש שנים נתמנה לראש מנגנון המודיעין והבטחון של "הכוחות הלבנוניים" (משהו כמו ראש המוסד וראש השב"כ אצלנו).

הוא המשיך בפשיטותיו הליליות, הנועזות, נוסח יחידה 101, לתוך מעוזי הפלשתינים וארגוני השמאל. אלי חביקה ביסס לעצמו מוניטין של לוחם אמיץ, אכזר, חסר רחמים ומעצורים. המוניטין נמדד במספר האנשים שהרג. הוא ואנשיו הציגו ראיות חיות: אצבעות חתוכות. כל אצבע מסמלת פלשתיני הרוג. יש שהביאו אוזניים כרותות. אט אט מתפשטת אופנה חדשה: חגורות המורכבות מאוזניים, ושרשראות על הצוואר המורכבות מאצבעות. מפה לאוזן סיפרו שגם נשים נועזות לבושות שחורים הצטרפו לגיחותיו, ולאחר מכן הציגו בגאווה את ענקי האצבעות המיובשות בטרקליני ג'וניה ובמועדוני הרכיבה היוקרתיים שלה. במועדוני הלילה שמצפון לביירות לוגמים לוחמי הפלנגות וויסקי ודם – דם חם מגופות קורבנותיהם, נקמה על מעלליהם בנוצרים. אלי עצמו התפאר בתחביביו: צייד (כולל של בני־אדם), רכיבה על סוסים, נהיגה במכוניות ספורט, ירי בחץ וקשת ובאקדח.

אלי הטביע את אישיותו במנגנון המודיעין. הארגון המטופח הפך יעיל ומשוכלל, ובשיר עודדו וקרבו אליו. אפילו האמריקאים החלו משתאים מיכולתו. נציג סוכנות הביון המרכזית בביירות קשר עימו קשרים ונרתם לסייע לו. אלי ואנשיו סיפקו את המימון למפלגת הפלנגות. בריוניו שרצו בבתי הקאזינו, במועדונים ובנמלים, גבו באיומים מיסים ודמי חסות. אנשיו שתולים גם בכל מרכזיות הטלפון, מצותתים בסתר ליריבים וגם לידידים. אלי קרא את דו"חות ההאזנה באוזני פייר הזקן. זה הנהן בראשו – ואנשים, יריבים פנימיים, בוגדים וכיוצא באלו החלו "נעלמים" או עולים בלהבות. הכל היה "נקי" ומתוכנן להפליא. אלי התמחה בפעולות "כירורגיות" ובהפעלת מכוניות תופת. הוא שיחק בהן כבצעצועים.

בפברואר 1982, ארבעה חודשים לפני מלחמת לבנון, התמנה קצין הקישור עם ישראל בעקבות מפגש בין רפול עם בשיר. מבצע של"ג פתח בפניו אפיקי צייד חדשים: אנשיו דהרו דרומה לעבר מחנות הפליטים בצידון וצור למסע חיסולי חשבונות ישנים. מאות "נעלמים" במחסומי דרכים. גם בהרי השוף, מעוז הדרוזים, תרו אנשיו אחרי "מבוקשים" על־פי רשימות מרוייקות. המלים "אלי חביקה מחפש אותך", היו מעבירות חלחלה וגרמו להתקף־לב אצל רבים. אולם משימתו החשובה ביותר באותם ימים היתה להבטיח שהפרלמנט יבחר בבשיר כנשיא לבנון. זהו מבצע מסובך, ואלי גילה בו את כישוריו כמתכנן מעולה, שאינו מזניח ולו את הפרט הקטן ביותר. תחילה כותרו בתיהם של כל 92 הצירים, ואנשיו חסמו את הדרכים, לבל יתחמק איש מהם. אחר־כך, באישון לילה, פשטו בריוניו על בתי הצירים שנחשדו בכוונה להדיר רגליהם מההצבעה. „באנו להגן עליכם מפני פושעים", אמרו לבני המשפחות המפוחדים. בבוקר, לאחר שהיטיבו את ליבם בארוחת בוקר דשנה, נלקח כל ציר למחנה הצבאי בפרברי ביירות, שם נערכה ההצבעה. בשיר נבחר ברוב מוחץ, והבטיח כי ימנה את אלי חביקה לראש כל מנגנוני הבטחון והמודיעין בלבנון...

עכשיו, בשיר איננו. והוא, הלוחם ללא־חת שהיה האחראי לבטחונו של הנשיא ונכשל, נאלץ לשמוע את בירבוריו האין־סופיים של "התייש הזקן", פייר ג'מאייל. אלא שהזמן דוחק, ועת לעשות. צריך לרכז כוחות, לתכנן וגם לרוץ לפגישת צהרים עם גנרל דרורי. הוא הספיק לשמוע כי פייר אישר את הפשיטה על המחנות בסברה ושאתילה, וקבע כי יהיה קצין הקישור עם הישראלים. כצהרים סוכם עם אמיר דרורי על הכניסה למחנות, ואחה"צ תואם הדבר עם עמוס ירון. זה הזהיר את אלי מפני "פעולות חריגות".

כ־150 איש התכנסו ליד תחנת דלק מוזנחת, מדרום למחנות, פחות ממחציתם – אנשיו של אלי, מקבוצת העילית שלו. רובם בעלי מקצועות חופשיים, אקדמאים, נאמנים לו בלב ובנפש, מעריצים אותו, אוהבים אותו, פוחדים ממנו. השאר הם אנשי "המשטרה הצבאית" של "הכוחות הלבנוניים". אלי תידרך אותם. הוא הגדיר את היעדים בתוך המחנות ופרט את המידע המצוי על המחבלים. כולו הקרין סמכותיות, מנהיגות ומעשיות. הוא לא דיבר על טבח, אבל גם לא על התנהגות יפה. מלים מיותרות בלבנון. רוחו שורה על מאזיניו. כשהכוח נע לעבר מחנה סברה, חש אלי לבנין החפ"ק של עמוס ירון, שם כבר נמצא ג'סי, קצין הקישור של "הכוחות הלבנוניים" לאוגדתו של ירון.

על הגג, מעל הקומה הששית, הוא האזין לרשתות הקשר של הכוח. „בידי נשים וילדים, בערך חמישים, מה לעשות אתם?", נשמע במכשיר קולו של אחד המפקדים. כאותו שבריר של שניה בטרם תשובה, הוא נזכר בבשיר. הוא אהב אותו כפי שלא אהב מישהו מעודו. הערצתו אליו היתה עיוורת, ובשיר המבוגר ממנו בעשר שנים, חיבבו כאילו היה אחיו הקטן. שנאת שניהם לפלשתינים היתה פאתולוגית. „הם מקור האסונות שלנו", היה בשיר חוזר ומשנן לו באוזניו, „יש להיפטר מהם, להרוג אותם כשהם קטנים, ולהפוך את מחנות הפליטים לגנים בוטנים". כך הרהר, ולמפקד בשטח השיב: „זאת הפעם האחרונה שאתה שואל אותי שאלה כזאת. אתה יודע בדיוק מה לעשות". אמר, ופרץ בצחוק קולני.

ושוב נזכר בבשיר. איזה גבר היה. משנורע לו כי מפקד צבא לבנון, ויקטור חורי, אסר את אחד מקציניו בחשד ריגול לטובת "הכוחות הלבנוניים", לא היסס בשיר לרגע. לחורי היתה חווה לגידול סוסים ערביים אצילים. עוד באותו לילה עלתה כאש. על עשרות סוסיה. בלבנון שורפים גם סוסים, לא רק בני אדם.

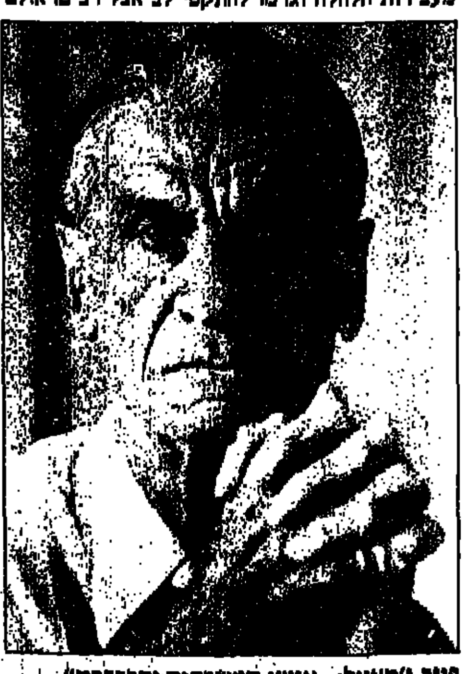
רפול ובשיר ג'מאייל במלחמת של"ג: „אנחנו כמו הפלמ"ח. בלי דרגות".

לפתע הוא מרגיש את ידו של עמוס ירון על גבו. הוא מתנער מזכרונותיו. השניים מסתודדים בפינת הגג. עמוס חזר והזהיר שיתנהגו בסדר, ושלא תהיינה בעיות. אלי הרגיעו כי "אין בעיות", אך בלבו רתח: מתי כבר ילמדו הישראלים, אחת ולתמיד, שכאן זה לא שוודיה או נורווגיה. שכאן, בלבנון, מי שמנצח חי, ומי שמפסיד מת. להרוג או ליהרג – זאת לומדים כבר בגן הילדים. היהודים האלה הם אנשי צבא כל כך טובים, ממש נהדרים, חזקים, אך למה יש להם לב חלש ורחמן? למה הם לא מבינים איך צריך לעבוד בלבנון, איך צריך לנקוט בשיטות לבנוניות? לא היתה לו תשובה. הוא גם לא השתדל לחשוב על תשובה.

ג'סי, קצין הקישור, ריקא ופוחז, ניגש אליו ואמר ששאלו אותו מהכוח במחנה מה לעשות עם 45 אנשים שתפסו, והוא ענה להם "מה שאלוהים רוצה". שעתיים לאחר שהחלה הפשיטה דיווח לו ג'סי כי עד כה נהרגו במחנות 300 איש ובתוכם גם אזרחים. אלי הרהר. המספר הזה עלול להפחיד את הישראלים. הוא הלא הרגיע זה עתה את עמוס ירון שאין, ולא תהיינה בעיות. „לך", הוא פקד על ג'סי. „ותגיד להם שזה לא 300 אלא רק 120 איש". לא היה לו סיפוק של נקמה. מספיק נקם בימי חייו. מה שהלך במחנות לא היה יוצא דופן, פעולה לבנונית רגילה.

למחרת הוא נפגש עם רפול ודיווח על הפעולה, בקיצור. היתה לחימה קשה. יש לאנשיו הרוגים ופצועים. כמעט ולא היתה אוכלוסיה אזרחית במחנה. הוא צריך טרקטורים על מנת להרוס מבנים בלתי

(המשך בעמוד הבא)

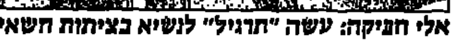
פייר ג'מאייל: „אנשי המשרדים והבקרנות".

„המוניטין של חביקה נמדד במספר האנשים שהרג. הוא ואנשיו הציגו ראיות חיות: אצבעות ואוזניים כרותות. כל איבר מסמל פלשתינאי הרוג. התפשטה אופנה חדשה: חגורות מאוזניים ושרשראות המורכבות מאצבעות"

הנשיא אמין ג'מאייל: טמן מלכודת מוות לחביקה...

אלי חביקה: עשה "תרגיל" לנשיא בציתות חשאי לטלפון

(המשך מהעמוד הקודם)

חוקיים. יש רבים כאלה. אלי היה מעריץ של רפול. הצנחן הוותיק והרמטכ"ל סימל עבורו את ישראל, את הכוח, את הגבר שבגברים. הוא למד את ההיסטוריה הישראלית. של ההגנה והפלמ"ח. גם בשיר תמיד היה אומר: "אנחנו כמו הפלמ"ח. אין דרגות". הישוב היהודי המאורגן של ימי המנדט הבריטי היווה עבורם דגם לחיקוי. החבר'המניות הישראלית, הפשטות שהבחינו ביחסי מפקד ופקוד אצל הישראלים, שבתה (אם כי לא כבשה) את לינם, ובעקר את ליבו של אלי.

לבוש היה עכשיו במדי קרב מגוהצים, אך מספרים שבמפגשיו עם הישראלים הקפיד "להיות כמותם", כפי שהוא הבין: במכנסי ג'ינס, חולצה פשוטה, פליינג ג'קט, ונעלי ספורט. לעבודה במשרדו, לפגישותיו עם האמריקנים (ומאוחר יותר עם הסורים) הוא לבש חליפה. טעמו בחליפות הלך והשתפר, אך במהותו נשאר פשוט, מסודר, נקי, אולי משהו מטורזן, אך לא מהודר. בלי חולצות משי, לא מריף ניחוח "אפטר שייב" יקר שכה מאפיין את האצולה הנוצרית.

כשנודעו מימדי הטבח ופרצה הסערה, לחצו על הפלנגות ו"הכוחות הלבנוניים" להודות באחריותם למעשה. הם הכחישו. כתבים אמריקניים החלו לחטט ולנבור אחר חלקו של אלי חביקה, אך רק לזמן קצר ביותר. מכתבי איום על חייהם, מלווים במספר המחשות לא נעימות, הריצו אותם אל שדה התעופה וחזרה לארה"ב. אבל בריונים פנימיים אצל פייר ג'מאייל דחקו אחורים באלי שיסכים לפרסום הודעה מטעם הפלנגות הקושרת את אנשיו לפרשה. אלי התקומם. גאוותו וראגתו לאנשיו גברו על כל שיקול. אין הוא שייך, לאותם מנהיגים המפקירים את אנשיהם בעת מצוקה. מעולם לא התחייב למשהו וגם עכשיו לחש לו יוש האופורטוניזם שבו לבל יסכים, שידברו עליו ועל אנשיו כמה שירצו. אסור שהדיבור יקבל חותם רשמי, מפלגתי. פייר תמך בו. ואסר לקשור את הפלנגות לארוע בכל דרך שהיא, לא מעט מחשש שהדבר יסכן את בחירת בנו בכורו, אמין, לנשיא לבנון.

לימים, במסעדת פאר במלון שרתון שבדמשק, יאמר ידידו של אלי לעיתונאי סקרן: "חביקה נקי לחלוטין מסיבה מעשית פשוטה, והיא שבשעות שבהן נערך הטבח בסברה ושאתילה הוא היה עסוק לחלוטין בחקירת רצח מפקדו בשיר ג'מיל, ולא ידע דבר ממה שקורה בחוץ. הוא כלא עצמו יחד עם הנאשם הראשי ברצח, חביב שרתוני, וחקר אותו". ואילו פאדי פרים, מפקד "הכוחות הלבנוניים" בעת ההיא ידע לספר:

"בזמן ביצוע הטבח הייתי עם אלי בניחום אבלים בביתו של פייר ג'מאייל בביכפיה".

את האליבי המפוברק הפריך אלי בעצמו כשאמר ברמשק לפני כחודשיים: "גם בסברה ושאתילה קבלתי פקודות. מי ששלח אותי צפה עלי במשקפת ממקום המשקיף על ביירות. והרי כולכם יודעים שאני צייתן". אכן, הכנותת הבסיסית הטבועה בו לא נתנה לא להתכחש לחלקו בטבח, והערמומיות והפיקחות שבו ידוע כיצד למרוח את האמת בשקר. מי צפה עליו בלילה מגבעות ביירות. מי יכול היה לצפות? אלי הלא ציית בזמנו רק לבשיר ג'מאייל ולעצמו. כל כולו אישיות הנותנת פקודות, ולא מקבלת פקודות מאחרים: הדורשת צירות עיוור מהכפופים לה ולכה גם בציות לממונים. מותר לבנון מביזנטיון אין. אין אמת ואין שקר, אין שחור ואין לבן. אין ידיד ואין אויב. הכל משתנה, יחסי. נע מקוטב לקוטב.

אלי חביקה אמנם הקדיש עצמו לחקירת חביב שרתוני, החשוד ברצח בשיר, אבל רק לאחר הטבח. מרתף החקירות, מתחת למשרדו הישן, היה קרוב לים והמיית הגלים החרישה את זעקות הכאב של המעונים. ידיו של הנחקר היו פרושות על השולחן כשהן כפותות, ואצבעותיו פשוקות. על השולחן היה מונח גרזן גדול. שאלה ראשונה. אם התשובה אינה נראית לחוקר – מונף הגרזן והפרק העליון של זרת ידו השמאלית של הנחקר מועף ונאסף בסל מיוחד. שלושים פרקים יש לאדם בעשר אצבעותיו. מעטים הם הנחקרים שהגרזן הונף על אצבעותיהם שלושים פעם. גם שרתוני דיבר ודיבר...

היום יש לו משרד חדש, מרוהט בטוב טעם, בסגנון איטלקי, וגם פונקציונאלי מאוד: מלא מכשירי קשר למיניהם, מפות, עורי שליטה, אקדחים (בעיקר "אקדחי תותחים" מדגם מגנום 44) ושאר מכשירי הרג. בג'וניה יש לו דירה בבית רב־קומות. הדיו מתגוררים באותו בנין. הדירה טבועה בחותמו ותחביביו האישיים: אוסף של כלי משחית, ופוחלץ של סוס דוהר בסלון, ליד ספה לבנה ארוכה. הקירות מקושטים בחרבות ובמגינים של סמוראים יפאנים מהמאה ה־17, בקשתות מסוגים שונים, שכמותן נמצאות רק בטירות מימי הביניים, וחיצים שחלק מראשיהם מצופים בחלקיקי סכין גילוח. מהמצאות מלחמת האזרחים בלבנון!

אמין ג'מיל נשיא לבנון עויין את "הכוחות הלבנוניים", כדי להשתלט עליהם הוא חייב לרכוש לצידו (או לחסל) לפחות שני אנשים: את סמיר ג'עג'ע (רופא, רוצח, אדם קשה ותקיף שמרכז כוחו באזור ג'ביל שמצפון לג'וניה והמחזיק תחת ידו כאלפים נושאי נשק לפחות. הוא זה שרצח בשנתם את טוני פרנג'יה, בנו של נשיא לבנון בזמן מלחמת האזרחים, את אשתו וילדיהם) ואת אלי חביקה. בתהפוכות הזמן שומר אלי על כוחו כראש מנגנון הבטחון והמודיעין של "הכוחות הלבנוניים", ואף מרחיבו. אנשיו מחזיקים בידיהם את מקורות המימון של הכוחות ושל מפלגת הפלנגות: גביית מיסים ודמי חסות שונים ומשונים, עסקי הימורים וסמים, וכיוצא באלה. אמנם הוא הולך ומתמסר, אך נשאר אותו אלי חביקה.

אמין החליט להדיח את סמיר מתפקידו ב"כוחות הלבנוניים", ולמשוך לצידו את אלי בהבטחה של תפקיד רם מעלה במפלגה. אנשיו של אלי, המצותתים בחשאי לשיחות הטלפון של ארמון הנשיא, מדווחים לו כי אמין עושה לו תרגיל, ואין בכוונתו לקיים את הבטחתו. סמיר התמרד ועלה עם צבאו על ארמונו של אמין. הואנבלם, אך הפך לאיש החזק ב"כוחות הלבנוניים". אלי היה למספר 2. כשנסוג צה"ל ממרחב צידון, ו"הכוחות הלבנוניים" ספגו מפלה נוספת בשרשרת מפלות מכאיבות, הגיע אלי להחלטה שהזמן בשל להפוך למספר 1, בדרך לצמרת.

את הכוחות מנהל ועד־פועל בן תריסר אנשים, ללא יו"ר. במוצאי ה־9 במאי 1985 התכנס הועד על פי דרישת אלי, על מנת לבחור ביו"ר. שלושה הציגו את מועמדותם: סמיר ג'עג'ע, אלי חביקה ופאדי פרים. אלי ביקש את רשות הדיבור. לאחר דברי הקדמה קצרים הכניסו עוזריו לחדר מכשיר הקלטה. אלי לחץ על הכפתור, ומן הרמקול בקעה שיחת טלפון בין אמין ג'מאייל לסמיר. כה הבטיח סמיר לאמין להכפיף אליו את הכוחות הלבנונים ולפנות לסורים. מכירה כללית. אלי החליף קלטת. עוד שיחה, הפעם בין אמין לנשיא סוריה אסד. אמין מסר לאסד שהצליח לקנות את סמיר ותוך זמן קצר "הכוחות הלבנוניים" יהיו בכיסו.

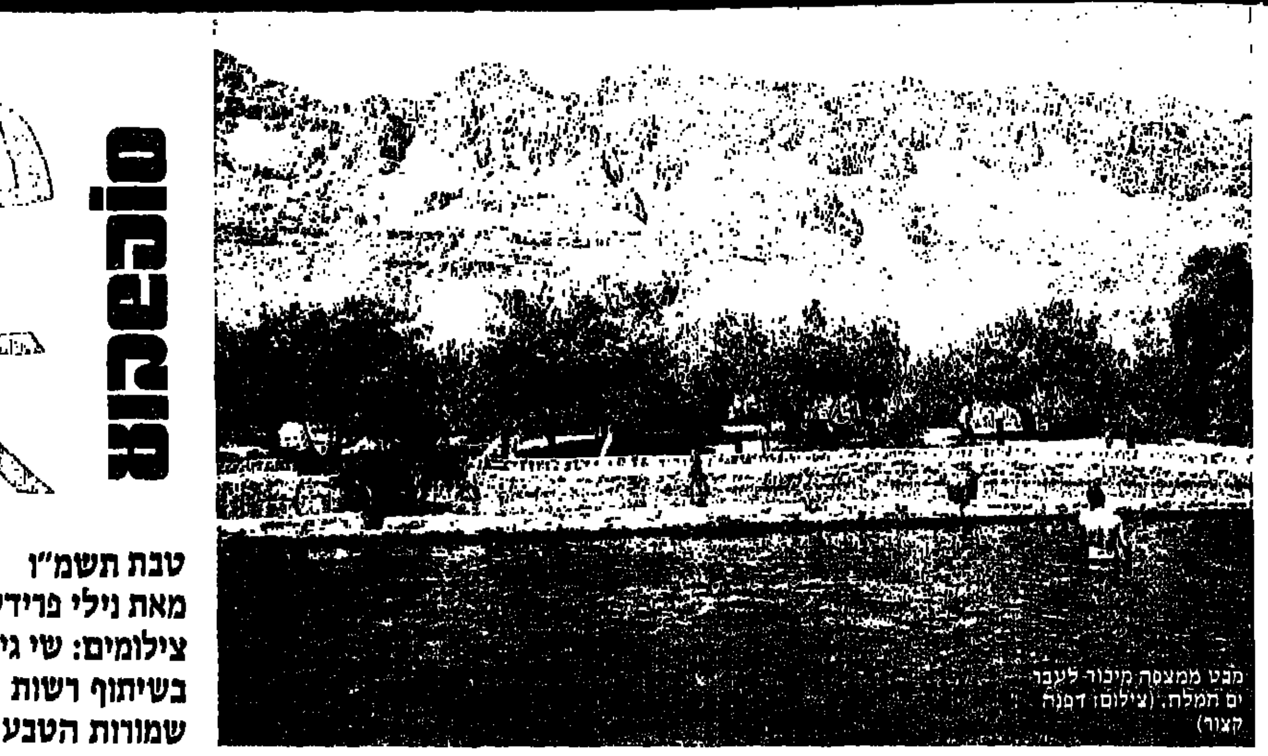
סמיר ויועצו המדיני חיוורים כסיד. אלי המשיך להלום והטיל על השולחן צילום מסמך שהעביר סמיר לאמין ימים אחדים קודם לכן, בו הוא מתחייב להשבע לו אמונים. אלי האשים את סמיר בבגידה. סמיר הנדהם נמלט (יש אומרים שהושלך לכלא למספר ימים). המועמד השלישי, פאדי פרים, נלקח לחדר סמוך, ואנשיו של חביקה "משכנעים" אותו להסיר מועמדותו. הוא מסכים. העיקר לצאת בשלום. אלי נבחר פה אחד ליו"ר הועד־הפועל של הכוחות הלבנונים – תואר בו הוא מחזיק עד היום.

המינוי היכה את ביירות ולבנון כולה בתדהמה. קשה היה להאמין כיצד הצליח הבירינין־המאפיונר להגיע עד כדי כך. אלי לא נתן להם להתאושש, והדהים בהצהרה מוכנה מראש בה הוא מושיט יד לסוריה (אחרי שקודם הוקיע את סמיר ג'עג'ע על פוילתו לעבר אסד...). מתנער מישראל, וקורא לדיאלוג ולפיוס בין כל הלבנונים. אחרי התדהמה

(המשך בעמוד 41)

"ידיו של הנחקר היו פרושות על השולחן ואצבעותיו פשוקות. בידי החוקר חביקה היה גרזן גדול. אם התשובה הראשונה לשאלתו לא היתה נראית לו, היה הגרזן מונף והפרק העליון של הזרת מועף ונאסף בסל מיוחד."

טבת תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

מבט ממצפה מיכור לעבר ים המלח. (צילום: דפנה קצור)

12. לחוף הקייצי של ים־המלח

כשהשמיים אפורים ומדכאים וגשם יורד בערים, זה הזמן לברוח אל הקיץ. במרחק 40 ק"מ מירושלים, 96 ק"מ מתל־אביב, יש מקום שבו אפשר להתחמם בשמש, לטבול במי מעיינות מתוקים וחמים וגם לצוף על פני ים־המלח. איפה הבריאות הזאת? בעין פשחה. שם עברי: עינות צוקים.

כדי ליהנות מהמקום הזה, צריך להגיע אליו בחורף. לעבור בבת אחת מהגשם והקור, ואולי גם מן השלג, אל נווה ירוק בצפון חוף ים־המלח. שמורת טבע נהדרת עם שירותים נוחים לבני־אדם. צירוף שאין כמוהו בשום מקום אחר. רחצה ושיזוף בבריכת מים מתוקים מהטבע, שהחום שלהם הוא 28 מעלות! שכיבה על הגב בים המלח וטיולים בשבילים בין אגמים ומעיינות, בין חורשות של אשלים וקנים שפורחים בחורף. בריכות שחיה עם שירותי הצלה וגם מיתקנים לצליית בשר, במקומות המיועדים לכך. כאן כמות הגשמים מועטה והחורף דומה לקיץ. כמעט תמיד השמיים בהירים פה, וגם כשמעונן – לא קר. להיות בטבע בלי ללכת לאיבוד. בחורף, לאורך קו החוף, אפשר לראות כאן עופות מים. חופיות וביצניות, אנפות ושלדגים גמדיים, וגם ברווזים ואגמיות, ששטים להנאתם הרחק מהחוף. הם תופשים זרימה של מים מתוקים באותו ים הנקרא, גם בשירים „ים המוות".

באגמים שטות להקות דגים קטנים הנקראים נאויות, ודגים קטנים, שיהיו גדולים, האמנונים. פה הם מוגנים עפ"י החוק ואיש לא דג אותם.

בלילה, שומעים כאן יללות תנים, ובתחנת האוטובוס עומד לפעמים שועל־צוקים קטן, המחפש מזון שמשאירים פה המטיילים. והעיקר, שקט כאן עכשיו כי רק מעטים מגיעים הנה בחורף, לחוף ים המלח הקרוב ביותר לירושלים.

השעות הכי יפות כאן, מ־12 עד 4 אחה"צ, שעת סגירת השמורה. מי שרוצה לעלות לירושלים באור יום, יעזוב את עין פשחה בשלוש. בחורף 1864 היה כאן הכומר האנגלי, הנרי בייקר טריסטראם, וכתב ביומנו:

„סיכויי הבילוי בעין פשחה נראו לנו מזהירים ממש, וכבר היינו מוכנים להכתיר את חוף ים המלח בתואר תוף העדנים. יש פה מים, צמחיה, חיות, עופות ומרחצאות חמים. המים ראויים לשתיה ובלי היסוס החלטנו לשהות כאן יומיים".

אחרי מאה עשרים ואחת שנים, הישראלים עדיין לא גילו את עין פשחה בחורף.

מי שעוד לא היה, כדאי לו להיכנס לקומרן, מקום מושבה של הכת היהודית המפורסמת ביותר בסוף ימי בית שני, כת האיסיים, שכתבה את מגילות מדבר יהודה.

הסיפור ידוע: במערות מעל לקומרן ניתגלו, בתוך כדי חרס, יריעות קלף ועליהן כתובים דפים נוספר ישעיהו, מלחמת בני אור בבני חושך, מגילת הנחושת ו„מגילת סרך היחד" – עם התקנון לאירגון חיי הכת שחיה חיי שיתוף בין קליה לעין גדי בסוף ימי הבית השני. היו אלה מתבודדים שרק במסגרת חברה מסודרת ומלוכ־ ◄

תפוחי סדום ונמלה אורגת

בכניסה לשמורת עינות צוקים, משמאל, יש עץ שכמותו פוגשים הרבה במדבר יהודה. זהו תפוח סדום או בשמו המדעי: „פתילת המדבר".

הנרי בייקר טריסטראם, שנסע בארץ־ישראל בשנים 1864־1863, מתאר אותו כך: „קליפת העץ קלה ועבה ודמויות שעם. העלים מעוגלים, גדולים כמעט כבעלי עץ גומי. עתה עמד בפריחות וגם נשא פירות.

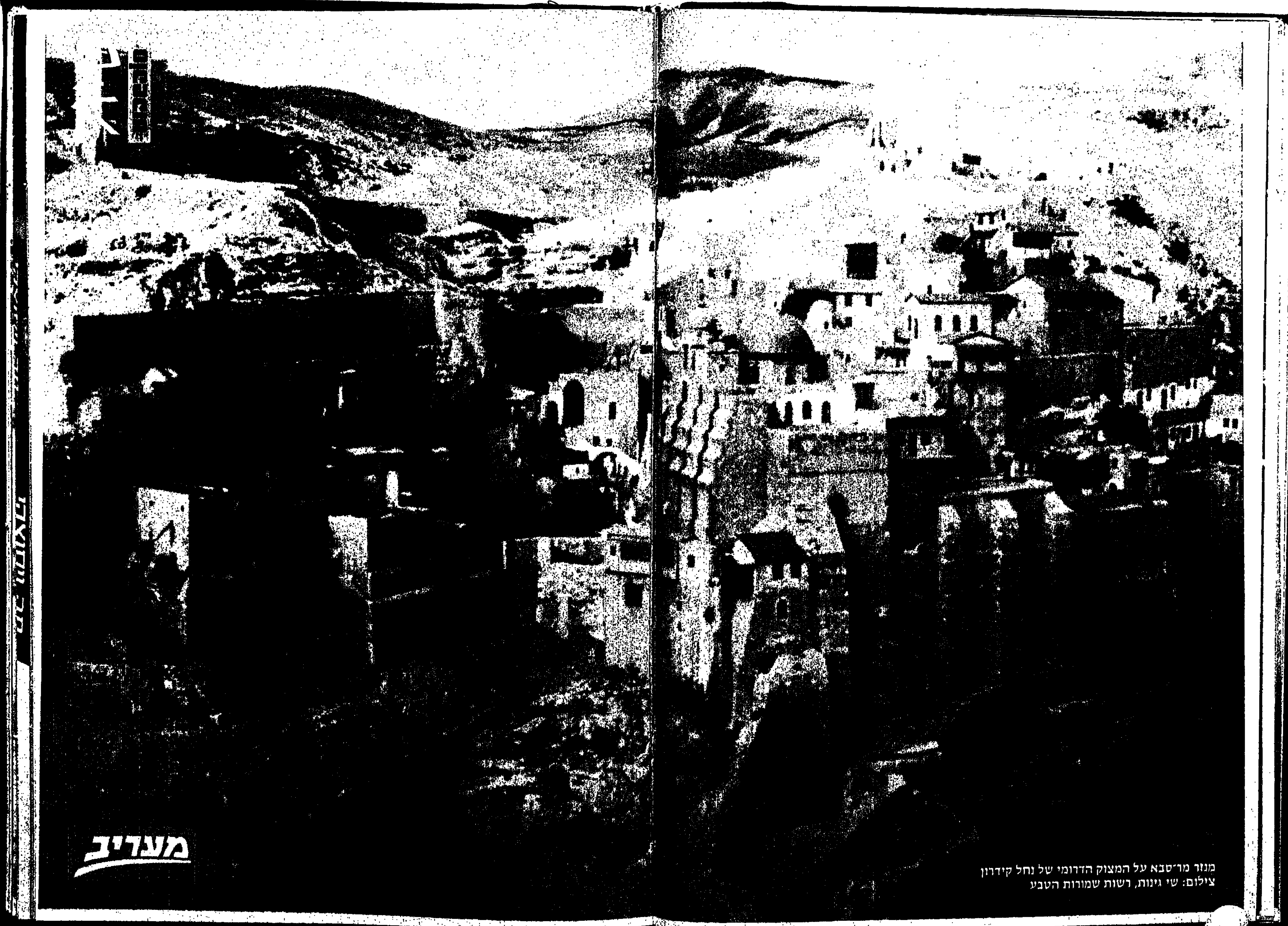
„הפרי דומה לתפוח גדול מאד בצורתו ובצבעו הצהוב מוזהב. הוא רך למגע, אך לאחר שהבשיל נמעך בלחיצה כמו כדור של מוך, והוא מכיל רק מחרוזת ארוכה של זרעים קטנים ותרמיל פתוח למחצה, וחוטי משי ארוכים, היקרים מאד לבדווים השוזרים מהם פתילים לרובים התופים שלהם".

כשהולכים לטייל בשמורה רואים על עצי האשל קינים תלויים של הנמלה האורגת. הנמלה הזאת, ממוצא הודי־מלאי, חיה בעיקר על האשלים, עליהם היא מוצאת ומוצצת את עיקר מזונה – „טל דבש", שהוא פרש של כנימות וציקאדות. כדי לשמור על היצורים הקטנטנים האלה מאויבים ומחום השמש, בונות הנמלים סביבם מין מחסים עשויים משי.

מה שנראה במבט ראשון כקינים אינו אלא ה„מחסים", שקוטרם נע מ־2 עד 20 ס"מ, והנמלים הן שאורגות אותם.

לקראת האביב מגיעים לשמורה שקנאים וחסידות, בדרכם מאפריקה צפונה. בסוף החורף שעבר הגיעה מקניה להקה של 80 שקנאים. אחדים מהם התבלבלו ונחתו לתוך מי ים המלח. פקחי השמירה חילצו אותם, השקו אותם מים מתוקים, ואחרי מנוחה והתאוששות המריאו צפונה, לשמורת החולה, ומשם הביתה, לאיזורי הקינון שלהם ברומניה.

כמו עין גדי, במרחק 36 ק"מ דרומה, כך גם שמורת עינות צוקים, היא צירוף של מקום רחצה ובילוי ושמורת טבע בעלת ייחוד רב. לכן, שומרים פה על כללי התנהגות מתאימים: לא נוגעים בצומח, בחי ובדומם ולא מזהמים את מי המעיינות והאגמים. והעיקר לשמור על הנקיון, לאסוף את האשפה בשקיות ניילון, ולהשליך לפחים המרוכזים באיזור המזנון והשירותים, או ביציאה מהשמורה.

מנזר מר־סבא על המצוק הדרומי של נחל קידרון
צילום: שי גינות, רשות שמורות הטבע

טיול

(המשך)

דת, בעלת משמעות חזקה, יכלו לשרוד במדבר.

למרגלות ההרים, בקומרן, חיו האיסיים „עם מתבודד שאין כמותו בעולם כי הם חיים בלי נשים, בלי אהבה ובלי כסף ורק עצי התמרים הם חבריהם". אך גם נשים חיו פה, וילדים. במקום לא שרד הרבה, רק מיתחמים של אולם האסיפות, חדר העבודה לכתיבת המגילות ושניים עשר מיקוואות. הכניסה בתשלום, זהו גן לאומי, וכדאי להסתובב על גבעת קומרן כדי לקבל תחושה של החיים במקום, בין ההרים ליד המלח. בשעות אחר הצהריים כשהשמש שוקעת במערב וירח עולה מעל ים המלח אפשר אולי להבין את שם המקום. „קמארן" – בערבית הוא שמם של שני המאורות – השמש והירח. יש כאן מסעדה של קיבוץ קלי"ה שמתפרנס מתקלאות. הקיבוץ הראשון שקם באיזור לאחר מלחמת ששת הימים, וראשי התיבות של שמו: קם לתחיה ים המוות.

בקיבוץ אלמוג אליו מגיעים מצומת יריחו ים־המלח, יש תצוגה של העתקים, בכתב יד, של המגילות הגנוזות. ההעתקים נעשו במשך עשר שנים ע"י ד"ר עמנואל וידר, חוקר סרטן בבית חולים „איכילוב" בת"א. לפני שלוש שנים העביר אותם לתצוגה בקיבוץ וכל אחד יכול לדפדף, לקרוא ולהתרשם. סגור בשבת. קטעי המגילות המקוריות שמורות בהיכל הספר במוזיאון ישראל. הקיבוץ, שנוסד לפני שבע שנים, מתפרנס מיצוא בצל וענבים לאירופה. נקרא על שם יהודה אלמוג, מהעליה השלישית, מיוזמי ההתישבות העברית בחוף ים־המלח, לפני קום המדינה.

אל מצוקי דרגות

את הרחצה בעינות צוקים אפשר לשלב עם טיול קל ונוח – בנסיעה – למצוקים מעל חוף ים־המלח. ממשיכים מעינות צוקים בנסיעה דרומה עוד כעשרים קילומטר. פונים ימינה ועולים לכפר הנופש מצוקי דרגות. מכאן מובילה דרך עפר עבירה לרכב, עוד 6 ק"מ עד למיצפה מיכוָר. במקום, חניון של רשות שמורות הטבע, בנוי מגזעי דקלים, עם תצפית נהדרת על חוף ים־המלח ועבר הירדן המזרחי. המקום נקרא כך על שם מיבצר מיכוָר בעבר הירדן המזרחי, אחד משלושת המקומות שבהם נותרו הלוחמים־הקנאים לאחר נפילת ירושלים בידי הרומאים. שני המבצרים האחרים היו הרודיון ומצדה.

מצוקי־דרגות הוא כפר נופש השייך לקיבוץ מצפה־שלם, שתוקם ב־1969 לחוף ים־המלח. במקום בית הארחה, מרכז לטיולי מדבר ובית־ספר לטיפוס מצוקים („סנפלינג"). יש כאן צוות מדריכים מיומן העורך טיולים ברכב עם הליכות קצרות וברכיבה על גמלים, במדבר יהודה. בדרך כלל מוזמנים טיולים אלה מראש ע"י קבוצות של תיירים וישראלים, אך גם יחידים ומשפחות יכולים להשתלב בתוכניות ההארחה והסיורים באיזור. החורף הוא עונה מתאימה לכך. צוות של העתון „ניו־יורק טיימס" מכין כאן עכשיו כתבת־צבע על הכפר וטיוליו. הטיולים נערכים לצפון מדבר יהודה: ואדי קלט ויריחו, וגם לאיזור מצדה וסדום, עם כניסה לקניונים המרשימים של הנחלים יורדים מאיזור ירושלים־בית־לחם אל ים־המלח.

תורכיה במדבר יהודה

טיול קל ובלתי מוכר עדיין לרוב הישראלים הוא זה היורד מירושלים לאורך נחל קידרון אל חוף ים־המלח. ב־20 בינואר יתקיים טיול כזה מטעם „מצוקי דרגות", במסלול המתחיל ונגמר בירושלים. הטיול אורך כ־8 שעות ונעשה ברכב צמוד עם הליכות קצרות. מירושלים – יורדים דרך נחל קידרון עד למיצפה מיכור. הפנינה של הטיול היא מראה המנזר היווני מר־סבא המתגלה מעל לנחל קידרון. כאן נמצאת קפדוקיה של ארץ־ישראל. קפדוקיה – איזור של מנזרים יווניים וביזנטים בתורכיה, הנקרא בתורכית גרמה, ומזכיר בנופו הטבעי הפראי והקניוני, במערותיו ובשילוב הכנסיות והמנזרים העתיקים בו, את שילוב המנזרים היווניים במצוקי מדבר יהודה.

הגדול והמרשים שבהם, מנזר מר סבא (הקדוש סבא) נוסד בידי נזיר יווני, סבא, שנולד בשנת 439 בקפדוקיה, בא לארץ בגיל 18 ויסד את המנזר הקרוי על שמו במערה טבעית במצוק הדרומי של נחל קידרון, ליד ירושלים. בזמנו התגוררו בעשרות מערות טבעיות שבקניון כ־5000 נזירים. בשנת 1835 נשדד המנזר כולו; ב־1840 שיקמה ממשלת רוסיה את המנזר ואז ניבנה בתבנית מיבצר על חמש קומותיו. במינזר – 110 חדרים. אפשר להגיע אליו, גם בנסיעה מכביש ירושלים־יריחו, דרך אל־עזריה, אבו־דיס ועופידייה וירידה רגלית במידרון תלול – אלא שדרך זו איננה מומלצת עכשיו. ממילא הכניסה למנזר אסורה לנשים ויפה יותר לראות אותו מעל נחל קידרון.

כביש ירושלים – מעלה אדומים

אלמוג

אל עזריה

אבו דיס

ירושלים

קליה

קומרן

מנזר מר סבא

נחל קידרון

ים המלח

מצפה דרגות

מצפה שלם

מידע

מירושלים לעין פשחה כדאי לרדת בכביש מעלה אדומים. לבאים מתל־אביב, ברכב פרטי: בכניסה לירושלים פונים ברמזור הראשון שמאלה. ממשיכים ישר ברחוב ירמיהו לרמות אשכול עד לרמזור בכביש לגבעה הצרפתית ורמאללה, פונים שמאלה. ברמזור שאחריו פונים ימינה. יש שלט: למעלה אדומים. זהו קיצור דרך לכיוון יריחו. מגיעים לצומת אלמוג. פונים ימינה לחוף ים המלח, יש שילוט.

● לקיבוץ אלמוג פניה ימינה. המעוניינים לסייר בתצוגת העתקי המגילות ושיחזור הספריה של הכת שישבה בקומרן, יתקשרו לדפי או ליליאן בטלפונים 02־225287, 02־227687, 02־922600 – לתיאום ביקור ב„בית הסופר". המחיר ליחיד – 2200 שקל. עם סיור בקיבוץ, כוס קפה ועוגה – 37000 שקל. פתוח רק בימי חול. בצומת אלמוג – מסעדה ומשתלה של זהר סגור בשבת.

● קומרן – גן לאומי, פתוח מ־8 עד 4. דמי כניסה 1200 שקל, לילד – 600 שקל. מסעדה ודוכן מזכרות של קיבוץ קלי"ה.

● עינות צוקים (עין פשחה) שמורת טבע עם שירותים, מיתקנים לפיקניק. דמי כניסה 1600 שקל, לילד – 800 שקל. השמורה נפתחת בשמונה ונסגרת בארבע אחה"צ. כניסת קהל עד שעה שלוש אחה"צ. מזנון, שירותי עזרה ראשונה ואמבולנס. מנהל השמורה: נתי צמרת. צוות פקחי השמורה נותן הדרכה בשמורה ובאיזור. אפשר לרכוש דפדפת עם הסברים על השמורה. להתעניין בדבר מסלולי הטיול הרגלי הקצר, כחצי שעה, בין המעיינות והאגמים בשמורת הטבע. רחצה רק בבריכות ובחוף ים־המלח. טלפון בשמורת עינות צוקים: 02־227655.

● מצוקי דרגות – כפר נופש על המצוק באמצע הדרך בין עין פשחה לעין גדי. בית הארחה וטיולי מדבר מודרכים. אפשר ללמוד לגלוש על צוקים. הזמנת חדרים וטיולים, גם סופי־שבוע בטלפון 02־228114־6. הזמנות לקבוצות וגם ליחידים ולמשפחות. הטיול הקרוב מירושלים לים המלח (עם מר סבא בדרך) ב־20 בינואר.

● תחבורה ציבורית נוחה ויעילה רק בימי חול מתל־אביב וירושלים ובחזרה.

● מתל אביב: אוטובוס מס' 421 יוצא מ־8 בבוקר מתחנה המרכזית, מהרציף שמאחורי הר צופים להיפה וירושלים.

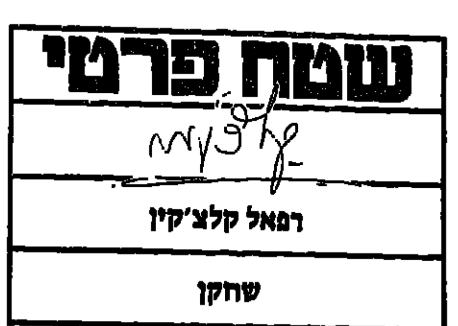
● מירושלים: אוטובוס מס' 486 יוצא כל יום מתחנה מרכזית 8.15, 11.30, 16.00, מס. 487: 8.20, 4.15 בימים א־ג־ה גם 9.30.

● בחזרה לתחנה מרכזית ירושלים: 486, אוטובוס אחרון יוצא משפך זוהר 13.00, 487 מעין גדי ב־2. בימים א־ג־ה יוצא חזרה מעין גדי גם ב־5.30 (?). מגיע כעבור חצי שעה לעינות צוקים. לכל האוטובוסים תחנות באלמוג, קומרן, עינות צוקים.

מתכוננים לחורף

כדי להעלות את רמת השירותים לקראת טיולי החורף, מתחילות השבוע עבודות שיפוצים במלתחות ובחניונים וכן בסילוק שבילים בשמורת עינות־צוקים (עין־פשחה). העבודות נעשות על ידי רשות שמורות הטבע בשיתוף מפעלי תיירות בע"מ, השייכים לכל גורמי ההתיישבות באיזור. לכן תהיה השמורה סגורה לקהל עד אמצע ינואר.

בשבת, 18 בינואר, מזמינים פקחי הרשות את כל הציבור לסיור בשמורה. נפגשים בשעה 10.00 ליד הקופה.

שטח פרטי

רפאל קלצ'קין

שחקן

בן שמונים. 60 שנה על הבמה, קרוב ל־200 תפקידים. יליד רוסיה, עלה עם אמו ואחיו בגיל 9 ושנית בגיל 17. גר בדירת 3 חדרים ברחוב פרוג, מעל לגלריה שבבעלות אשתו, הדסה

את תל־אביב אני הולך ברגל. אין לי רכב. לפעמים אני נוסע באוטובוס. לפעמים – לוקח מונית. על־פי־רוב אני הולך ברגל מרחקים עצומים ואני נהנה מאד, מפני שאם מסיעים אותך אתה נעשה יותר כבד. יש איזו קלות בפעולת ההליכה. אחרי הליכה אני מרגיש עצמי יותר טוב מאשר אחרי ישיבה או מנוחה. אני אוהב להתנועע, להרגיש קל, נייד. אני מכיר את תל־אביב ברגליים, את כל מבואותיה. במיוחד אוהב לעבור ברגל את לב ת"א, מונטפיורי, בלפור, רוטשילד, כי זה ישן וגם חדש. לפעמים אני קם בבוקר מוקדם והולך עד תחנה מרכזית. יושב באיזה בית קפה, שותה משהו וחוזר הביתה. בדרך כלל אני לא מרגיש קושי בלהיות בן 80. לפני כמה זמן עברתי ניתוח קטן ולתקופה מסויימת אסרו עלי לשחות. זה היה קצת חסר לי. באופן מנטלי, אני לא מרגיש את נטל השנים, רק מתגעגע מאד לאלה שאינם, לאווירה שהיתה והשתנתה עם העלמם של האנשים שהיו חברי, אלתרמן, שלונסקי, חלפי ואחרים. רוב ידידי כבר אינם בחיים. אפשר לומר שאני מתמצא, פחות או יותר, בין הצעירים. אני נפגש, אני חי עם אנשים, יש חברים חדשים אבל זה אחרת, וגם העיר, זו לא תל־אביב שהיתה. זה כרך גדול. ואני, שכשהייתי בחור צעיר, עבדתי בסלילת כביש אלנבי, עברתי את כל התפתחות העיר. העיר השתנתה כל־כך ויש הרבה דברים מאכזבים. אבל אני לא עוזב את העיר, אני קשור לת"א, כמו לאשה שאתה מכיר מעלותיה ובעיקר מודע לחסרונותיה ובכל זאת היא קרובה אליך. אנחנו גרים פה, ברחוב פרוג, משנת 37. פעם זה היה קצה העיר, מקום שקט מאד. עכשיו זה מרכז, כל החנויות, בתי השעשועים, לא שקט ולא נוח כמו פעם, אבל אני נשאר פה, אוהב את המקום הזה, רגיל לאזור הזה. ובכלל, אני לא אוהב לעשות שינויים גדולים. למשל, אני ב"הבימה" כבר 50 שנה, אף פעם לא עברתי לתיאטרון אחר. אני שומר אמונים.

הנה, זה חדר העבודה שלי, לא גדול, אבל פה אני אוהב לעבוד. אלו התמונות שלי. באופן מיוחד אני אוהב את שתי התמונות של ליטווינובסקי. הגדולה, של הערבי היפואי שקיבלתי ממנו לפני כ־50 שנה, והשניה, פורטרט של רובינא. הציור הקטן של למטה זה בק ועל הקיר ממול – בכנהאוזר. ופה, קבוצה של שחקנים בתפקידים שונים – אמן ישראלי, שצייר אותי בכל התפקידים החשובים שלי, וצרף הכל לתמונה אחת. וזה רישום של שוורין ולידו, שמי שצייר אותי בתפקידי ב"כבלים", וזאת סקיצה של אנטול גורביץ, כששיחקתי את מולייר. צילומים אני לא שם על הקירות אלא מתחת לזכוכית של שולחן הכתיבה. צילומי חברים, צילומים מתפקידים. הנה צילום שלי כספורטאי. ותראי את זה שקופץ לבריכה מגובה של חמישה וחצי מטר. זה אני. וליד הספרים – זה צילום של אמי. בחדר הזה אני עובד על תפקידים ופה הספרים שאני אוהב לעיין בהם. אני מאד אוהב לקרוא ביאוגרפיות של שחקנים. וגם בלטריסטיקה. ספר מעניין אני בולע אחת ושתיים. במיוחד אוהב לקרוא עברית ורוסית אבל קורא גם גרמנית ואנגלית. חוזר וקורא את דוסטויבסקי וגוגול. מאד אהבתי את יעקב שבתאי. אוהב את עוז, שמיר, שולמית לפיד ואחרים וכמובן חוזר כל הזמן לאלתרמן, חלפי, שלונסקי. גם משוררים חדשים אני קורא. נתן זך, דליה רביקוביץ למשל. אני מעיין במוספים הספרותיים. זה מעניין אותי. פעם קראתי יותר מחזות.

העיר השתנתה כל־כך ויש הרבה דברים מאכזבים, אבל אני לא עוזב את העיר, אני קשור לת"א, כמו לאשה שאתה מכיר מעלותיה ובעיקר מודע לחסרונותיה ובכל זאת היא קרובה אליך.

עכשיו אני יותר פנוי בערבים. רואה הרבה טלוויזיה. לפעמים צופה גם בתכניות לילדים. זה מעניין. שם לב במיוחד לשחקנים. ואני הולך הרבה לתיאטרון. גם סרטים אני אוהב, סרטי מעולה (עם שחקנים טובים) וגם סרטי אהבה, אם הם מבוצעים יפה. לפעמים אני כותב. פעם כתבתי פזמונים. אני לא מהקומפוזיטורים הגדולים אבל "האמנם יום יבוא" ו"בערבות הנגב" זה שלי. אז היו רק אלתרמן וחפר, עכשיו יש רבים. אז חדלתי לכתוב פזמונים. בערב, וגם כיום כשיש זמן, אני שומע הרבה מאד מוסיקה. גם ב"קול המוסיקה" וגם תקליטים. אוהב את באך, בטהובן, מוצרט. מאד אוהב את "ארבע העונות" של ויואלדי. וגם כמה מהמודרניים, שוסטקוביץ למשל. מוסיקה נותנת לי השראה. איזו רגיעה. שלווה. גם בזמן שאני עובד על תפקיד אני אוהב מוסיקה קלאסית ברקע. פופ זה לא בשבילי. אבל יש כמה זמרים שמאד אהובים עלי. אריק לביא, יהורם גאון, וכמובן, ידידותי משכבר הימים שושנה דמארי ויפה ירקוני. אוהב את השאנסונים הצרפתיים וגם זמרים רוסיים.

בשבילי בית זה הבית עצמו, האשה, העבודה. ובתקופה האחרונה גם הטלוויזיה וביקורי ידידים. בבית אני מרבה להשתעשע עם החתולה כי ילדים אין לי. החתולה עוד מעט בת חמש. אני רציתי לתת לה שם מיוחד. אלווירה, זיגימונדה או משהו. אשתי התעקשה על שם פשוט. אז קראנו לה יקיצי ונגמר הענין.

הופעת יחיד לא מספקת אותי כמו תפקיד במחזה, עם פרטנרים. הופעת יחיד יותר מייגעת, יותר סוחטת. אתה לבד, אין איש שיעזור לך, אין לך את הסיפוק של הקונטקט עם הפרטנר, של השיחה על הבמה.

חתולה סיאמית נהדרת. הבית נותן לי הרגשה אינטימית טובה. בכל עניני סידור הבית אני סומך על אשתי, הדסה. יש לה טעם נהדר. פעם אהבתי לבשל והיו כמה מאכלים שהתמחתי בהם. גולש, בלינצעס וכל מיני מטעמי בשר ודגים מלוחים. עכשיו פחות. יש לנו מבשלת טובה. לפעמים אני נותן לה הוראות והיא מכינה בדיוק כפי שאני אוהב.

אני אוהב לעסוק בספורט. פעם הייתי משחק כדורגל, כדורעף, רץ למרחקים ארוכים. חותר בירקון. עכשיו זה מצטמצם בשחיה. כל בוקר אני שוחה כחצי שעה בגורדון. אני אוהב את זה וזה גם שומר על כושר. כשהתחלתי, זה לא היה ענין של כושר, רק הנאה. בעבר יצאתי מהבית ב־5.00 בבוקר. עכשיו אני קצת מאיט את הקצב. יש לי יותר זמן אז אני מגיע לבריכה יותר מאוחר. חוזר הביתה, אוכל, אח"כ עובר. יש חזרות להופעות שאני מכין. מופיע בתכנית יחיד בצבא, בקיבוצים, פה ושם. בערב, אם אין לי הופעה אני רואה טלוויזיה, נפגש עם חברים. נכנס לפעמים לבר לעשות איזה כוסית. שם תמיד פוגש ידידים וידידות. יש שניים שאני פוגש בתדירות, קרובים לגילי. השאר – נוער כולם.

אני רוצה לשחק כל עוד אני יכול לעמוד על הרגליים. האמת היא שהופעת יחיד לא מספקת אותי כמו תפקיד במחזה, עם פרטנרים. אני אוהב את המגע האישי עם הפרטנר. אז אתה יותר חי את המגע המיידי עם הקהל. הופעת יחיד יותר מייגעת, יותר סוחטת. אתה לבד, אין איש שיעזור לך, אין לך את הסיפוק של הקונטקט עם הפרטנר, של השיחה על הבמה. אז אתה מרגיש יותר את התפקיד, את יצירתו, הפרצוף החדש. הולך בעולמות אחרים. לפעמים, את יודעת, יש לי מחשבה שהייתי רוצה לשחק עוד במחזה שקספירי, משהו מתאים לגילי. אולי ליר. אולי המוהר מונציה. אולי, בהזדמנות, עוד אוכל להגשים את זה.

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: ראובן קסטרו

על מה אתה מתחרט? _על כמה תפקידים שלא שיחקתי. בסך הכל אני טיפוס אופטימי. מקבל מה שיש._

על מה קשה לך לסלוח? _על גסות, עלבון, אי תשומת לב מספקת._

מה לדעתך החסרון הגדול שלך? _שאין לי מספיק קונטקט עם אנשים וכשאני עם עצמי – אני מרגיש בדידות._

ממה או ממי אתה מפחד? _בעצם אין לי ממה לפחד. אני מפחד כשאני נתקל באדם שאינני יכול להיות איתו גלוי לב._

מה משעמם אותך? _מחזה שנמשך יתר על המידה, שיחה לא לעניין, חברה שמדברת על דברים הרחוקים ממני._

מה מרגיז אותך? _כשאני רואה בטלוויזיה אנשים צועקים לחם ועבודה בזמן שיש להם פרצופים שבעים ומפוטמים._

מה עוזר לך להתרכז? _שלווה, מוסיקה, להיות עם עצמי._

מה אתה אוהב ללבוש? _בגדים ספורטיביים בשחור או כחול. לא כל־כך מחבב צבעים בהירים מאד. אוהב מאד עניבות ובעיקר צעיפים._

מה הבילוי האהוב עליך? _לרקוד ולשיר בחברה. באידיש, עברית ורוסית. אוהב לשבת לפעמים בבר, לשתות, לשוחח._

מה המאכל האהוב עליך? _כבש בתנור, מאכלי בצק טובים, חמים, פה ושם אוכל סיני ובשבת, אנחנו הולכים למסעדה לאכול חמין._

מהו זכרון הילדות החזק ביותר שלך? _כשהצטרכנו לעזוב את הארץ ב־1914. הערבים לקחו אותנו על הידיים וזרקו אותנו מהחוף לסירה ואח"כ מהסירה למדרגות הספינה שעגנה בים._

אילו קיבלת „בוחטה" של כסף, מה היית עושה? _נוסע לטייל בעולם. סקנדינביה, ספרד, איטליה והמזרח הרחוק._

את מי הערצת כשהיית ילד? _את נפוליאון, התפעלתי מהבגדים שלו ומהמלחמות שלו. וגם את הילדים שדה־אמיציס כתב עליהם._

יש עוד משהו שאתה רוצה ללמוד? _נגינה. פסנתר או גיטרה. ועוד שפה על בוריה. ספרדית או איטלקית._

אילו יכולת לשנות את עצמך, מה היית משנה? _הייתי רוצה להיות יותר חברותי, שיהיה לי יותר קונטקט עם אנשים._

מי בעיניך אשה יפה? _אשה שקורנת אישיות, שיש לה פקחות, שמסתגלת לכל מיני מצבים ונוסף לזה גם נאה, בעלת גוף יפה ותנועות יפות. יונה אליאן בעיני היא אשה יפה וגם שחקנית טובה. אני אוהב אשה גבוהה, בעלת נתונים אסטטיים ספורטיביים. בזמן האחרון, למשל, מוצאת חן בעיני מאד ג'סיקה לאנג._

שיפודים

משהו:

אנשי־הרוח של מצרים יצאו בפעולות מחאה למען רוצח הילדים מראס־בורקה. מופע אדיר של אמנים וסופרים, "DEAD AID"

ניירות מבית הספר

השיר הכי יפה בשנה שעברה

בין כל סיכומי 1985 שכחו להזכיר את השיר בעל המלים היפות ביותר. זהו שיר שמורכב ממה שאני הכי אוהב בשיר – משפטים שאין בינם ובין שירה שום קשר.

בלי להתיימר להיות ילד בן 12 השולט בחדשות הפופ, אני יודע משהו על תולדות השיר הזה: אלה דברים שאמרו זה לזה סבלים במחסן ציוד אלקטרוני גדול. הדברים נרשמו מפיהם כמו שהם. יש בהם כל הכאב והמצוקה של אנשים פשוטים, כאלה שאצלנו נהוג לכנות צ'חונים.

וכך (בערך) שרים הדאייר סטרייטס, בליווי סרטון וידיאו טוב:

תסתכל את היוצמתים האלה.
ככה אתה עושה את העניין.
מנגן לך גיטארה בערוץ המוסיקה בטלוויזיה.
זה לא עבודה. ככה אתה עושה את זה.
כסף בשביל כלום, וחתיכות חפשי.
זאת לא עבודה. ככה עושים את זה.
אני אומר לך, החבר'ה האלה לא מטומטמים.
קכי הרבה תחטוף יבלת
על האצבע הקטנה שלך,
או תחטוף יבלת על הבוהן שלך.

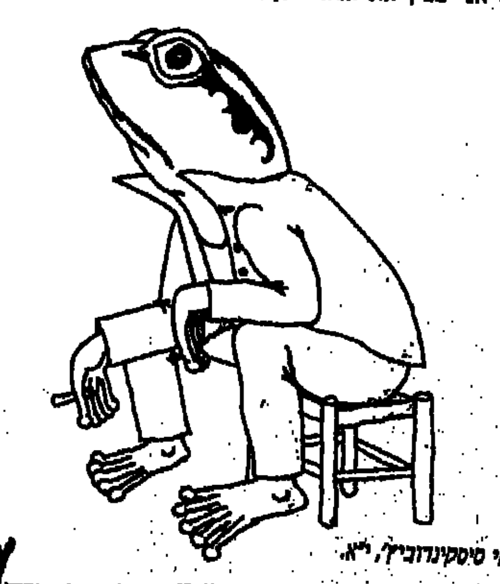
יש לנו להתקין תנורי מיקרו־גל.
להעביר מטבחים.
צריך להרים את הפריז'ידרים האלה,
צריך לקחת את הטלוויזיות הצבעוניות.

פינת השלולית

נסיכית־מכל הלכה לשלולית, שם היה צפרדע. הכירו. התקשר. קבעו. יצאו. אחרי הרבה פעמים בהם מיפלס השלולית עלה וירד, אמרה לו סוף סוף הנסיכה את מה שרצתה לומר הרבה קודם: אל תחשוב אותי ללחצנית, אבל אמא שלי שואלת כל הזמן, אתה מכיר אמהות, היא שואלת מה עם נשיקה.

הצפרדע הרצין, פווה שידע שעושה רושם על הנסיכה, ואמר בכנות, עוד פווה: אני לא מוכן עדיין לנשיקה. אני מבין את אמא שלך, אני מבין גם אותך. אבל אתן צריכות להתחשב גם בי. אני לא מרגיש בשל להיות נסיך. עוד לא. אני רוצה להמשיך ולהיות צפרדע, וקשה לי לומר עד מתי.

זה מה שרע בצפרדעים. הם מקרקרים יותר מדי. איזה הימור חסר סיכוי עומד בפני הנסיכה שבאה לשלולית – לבחור מבין כל הצפרדעים, שנראים אותו דבר, את האחד שלא מקרקר, אלא הופך.

צייר לנו: יוחי סוסקינדוביץ', י"א.

מאיר עוזיאל

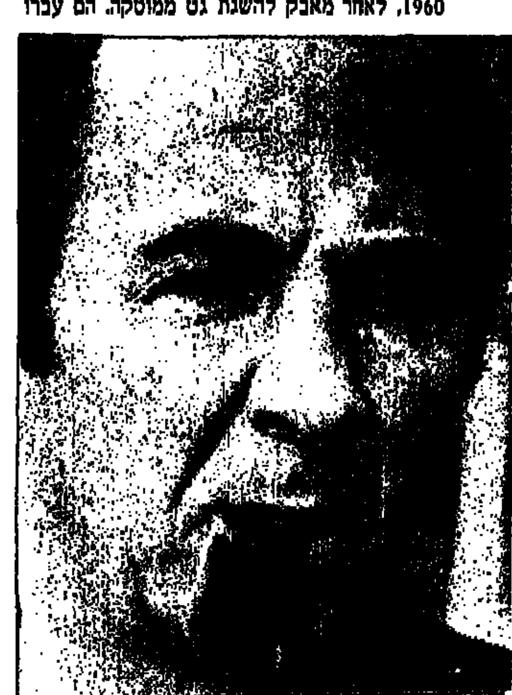

גורל, זה שם המשחק

(המשך מעמוד 8)
אשכנזי. חיים יליד חיפה, גבר נאה מאוד, היה ימאי. „ההליכה לים היתה קשורה אצלו באידיאלים", מספר משה בוטון, חבר ילדות. „חיים היה חלק ממה שכונה בחיפה 'חבורת השלושמאות' – קבוצה מוליכה בתחום החברתי של חיפה הקטנה. בשנת 1953 הוא עלה בפעם הראשונה על אניה. הוא המשיך להפליג והתקדם. תמיד רצה להיות רב־חובל. סמוך ל־1960 הוא בא לבקר אותי באילת וסיפר לי שהוא הולך להתחתן עם בחורה בשם תמי. הוא דיבר על כך, שהוא רוצה להתיישב ביבשה, לבנות משפחה, ובאותה הזדמנות דיבר על החלטתו לאמץ את ארז, בנה של תמי מהנישואים הקודמים".

להחלטה הזאת היה צד נוסף. „היא כל הזמן ביקשה ממוטקה גט", מספרת חברתה דליה, „אבל הוא סרב. יום אחד היא סיפרה לי שהכירה בחור בשם חיים אשכנזי והם רוצים להתחתן. כשסיפרה זאת למוטקה הוא אמר לה שקודם כל הוא צריך לראות את הבחור ולהחליט אם הוא מתאים לה. תמי פחדה מהפגישה הזאת פחד מוות. הייתי שואלת אותה מה יש לך לפחד? והיא היתה עונה לי, את לא מכירה את מוטקה, הוא יבלבל את חיים. עם הפה שלו, היא אמרה לי, הוא יכול לשכנע מתים. הוא מטשטש אותי ובסוף אני עושה מה שהוא רוצה. היא פחדה שבעקבות הפגישה, מוטקה ישכנע את חיים לעזוב אותה".

הפחד הוכח כחסר שחר. תמי וחיים נישאו בשנת 1960, לאחר מאבק להשגת גט ממוטקה. הם עברו

מוטקה קידר: „יותר משתלם לגדל כלב"

להתגורר בחיפה ונטלו עימם את ארז. „זה היה הזמן הכי מאושר שלה בחיים", אומרת דליה. „הוא נשא אותה על כפיים, העריץ את כף רגלה". כעבור שלוש שנים נולד אורן, וארבע שנים לאחר מכן, אלון. שמות של שלושה עצים. תא משפחתי חם. תמי החלה ללמוד באוניברסיטה, חיים עבד בים. שיגרה.

על מוטקה קידר לא דיברו בבית החיפני. אך השתיקה לא התניקה את הסקרנות של ארז, בנו של מוטקה. בגיל חמש־עשרה הופיע בכלא רמלה ודרש לראות את אביו. האב והבן נפגשו. בגיל שש־עשרה החל להיאבק למען שיחרורו של האב. ארז הושפע מאוד והוקסם מאביו. המפגש בין ארז למוטקה קידר הוליד מתחים סמויים בבית הקטן על הכרמל. חיים אשכנזי, שטיפל בארז כבן וגידלו, נפגע עמוקות מיחס הזרות שארז החל להפגין אליו, מאז פגש במוטקה. „חיים מעולם לא התערב, ולא לחץ על ארז", מספר קרוב משפחה, „היו אומרים לו, תראה איזו כפיות טובה. אבל הוא תמיד שתק. לא אמר מילה נגד ארז. בכלל, המשפחה של חיים תמיד חששה מהשחרור של מוטקה מהכלא. את חיים זה לא הטריד. הוא צחק כשדיברו על זה".

בשנת 1975 משתחרר מוטקה קידר לאחר שבע־עשרה שנות מאסר. העיתונים משתוללים בכתבות ענק. מוטקה טוען שנעשה לו עוול, שהמשפט נגדו בויים. הוא מבטיח מלחמה, וספר, וחשיפה, אבל פרט לפילוסופיות מתוחכמות, דבר לא מתגלה. התעלומה עדיין בעינה. ארז עוזב את הבית בחיפה ועובר לאפקה. מוטקה מתגורר בכפר שמריהו. ארז נכנס לעסקי מכוניות, ואבא־מוטקה עוזר ביעוץ. הבן מאושר, מהופנט מאביו, שבינתיים נרשם ללימודי פילוסופיה באוניברסיטה, מתחבר עם ד"ר משה קרוי, ומרבר בשבחי הסופרת איין ראנד.

באחד הימים פוגש מוטקה את תמי אפלבאום, בתו של הפסל יצחק רנצינגר. מוטקה רוצה את החיים ב"קוויק־מושן". תוך ארבעים ושמונה שעות הם נישאים. אחר־כך מחליט הזוג לנסוע לאמריקה, ולהיכנס לעסקי רולס־רויס. ארז עושה מכירת חיסול בתל־אביב ומצטרף לאביו. אלא ששם מתברר לו שהאב הפסיד את כל כספו. יש טוענים שגם כספו של ארז ירד שם לטימיון. ארז נותר ללא אגורה. הוא קצת מאוכזב מאבא, אבל המכה הגדולה עדיין מחכה לו בפינה.

לפני שמונה שנים נשא ארז לאשה את יפעה ונדברג, בתו של הצייר שלמה ונדברג, ויחדיו נסעו ללונדון. הם הקימו עסק משגשג לתכשיטים. ארז, שרצה להיות כמו אבא, משנה את שמו מאשכנזי לקידר, מעשן מיקטרת, מסתובב במכוניות ספורט, הרבה שוויץ. יפעה סיפרה בראיון, „מוטקה קידר היה בשבילו מודל לחיקוי. אמרתי לארז, או אני או הוא". כשנולדה בתם שירין, צלצל ארז לבשר את הבשורה לאבא הנערץ שלו. זו היתה תגובתו של מוטקה קידר: „בשביל מה אתה בכלל מספר לי את זה? נכרה? מה המיוחד בזה? כלב זה הרבה יותר אקונומי".

ארז מנתק קשר עם מוטקה. הקשר עם אמו ואביו החורג חיים אשכנזי מתהדקים. לאחר מלחמת ששת הימים, נכנס חיים אשכנזי כשותף בחברה שסיפקה שירותים לקודחי הנפט בסיני. לאחר החזרת סיני, המשיך בעסקים שונים, שכולם היו קשורים לספנות, אך לא מצא את מקומו. משה בוטון פגש את חיים לפני כשנתיים. חיים הגיע אז לארץ כשאמו נפטרה. „הוא סיפר לי אז שיש לו אפשרות לעסוק במסחר בלונדון. הוא היה מאוד מוטרד מהמחשבה שהילדים שלו יגדלו בארץ זרה. הוא כל הזמן ניסה למצוא פיתרון". ארז, שבינתיים התגרש מאשתו יפעה, פתח בווסט־אנד בלונדון בית־מסחר למכשירי טלפון בשם "סטלייט אלקטרוניקס לימיטד". חיים נוסע ללונדון ועובר כשותף בעסק של ארז.

חיים וארז מתגוררים בדירה מעל החנות. תמי והילדים נשארים בחיפה. הביקורים של חיים לא מגשרים על הנתק שנוצר במשפחה. תמי, שקשורה מאוד לבעלה ולבנה ארז, מחליטה לפני כשלושה חודשים לארוז מזוודות ולנסוע ללונדון יחד עם אלון, בן השבע־עשרה וחצי, עד גיוסו לצבא. אורן, הבן הגדול של חיים ותמר, משתחרר מצה"ל ויוצא לטיול באירופה.

בשלב הזה מתחילה התעלומה. לפני כחודש וחצי התגוררה כל המשפחה בלונדון, בדירה גדולה. אל המשפחה המאושרת הצטרפה חברתו של ארז, מיכל, בתה של תמי אפלבאום, אשתו השניה של מוטקה קידר. וזה סיפורה: „ארז וחיים היו מאוד עסוקים בעבודה. זה היה עסק של טלפונים. אלון ותמר למדו אנגלית. היה שם מאוד נעים. תמר לא הצטערה לרגע אחד שהם נסעו. בוקר אחד לפני כחודש, הגיעה המשטרה לבית ועצרה את ארז. זו היתה הפתעה גמורה. תמי וחיים קיבלו את זה מאוד קשה. תמי היתה מוכנה לעשות הכל כדי שארז ישוחרר. דבר ראשון הם פנו לעורך־דין. ארז וחיים היו אז באמצע תהליך של מכירת העסק. לדעתי כל העניין הזה קשור באקט של המכירה. זה שקנה את העסק, והיה אמור להעביר את הכסף, התגלה כרמאי ולא היה מוכן להעביר אותו. הוא זה שהפיל בפח את ארז". גירסתה של מיכל.

ארז שוחרר כעבור כמה ימים, אך נעצר בשנית. הפעם החליטו חוקרי סקוטלנד־יארד לנעול את החנות כדי לחסום את הגישה אליה. הדירה בה התגוררה המשפחה ננעלה אף היא. המשפחה התגוררה זמן מה בבית־מלון, וכעבור מספר ימים עברו תמר אלון ואורן להתגורר אצל יפעה, גרושתו של ארז. חיים עבר להתגורר אצל חברים. מדוע בנפרד? בני המשפחה אינם מוכנים לספק תשובה חד־משמעית. אולי ביקש חיים להסתתר. היו שמועות שאלמונים עוקבים אחריו. אולם ב־1 בדצמבר נסע חיים לבקר את תמר. וראו זה פלא, באמצע הלילה הוצת הבית, ושניהם מצאו את מותם. יפעה, חברה דיוויד לוריא, בתה, ואלון אשכנזי ניצלו. יומיים לאחר ההצתה שוחרר ארז מהמעצר, אך נדרש להישאר בלונדון. בהלוויית אמו ואביו החורג לא ראו אותו.

מי ומדוע רצחו את חיים ותמר? מדוע נעצר ארז? האם המעצר שלו היה קשור לרצח? האם היו לו עסקים אחרים נוסף למסחר בטלפונים שמשטרת לונדון מגלה בהם עניין? האם חיים ידע על כך, ואם כן, מרוע לא עצרו גם אותו? האם היה מישהו מעוניין להשתיק את חיים ומדוע? האם תמר וחיים חששו מנקמה והסתתרו? לכל אלה אין עדיין תשובות, רק השערות. המשפחה בארץ, שבמילא יודעת מעט, ממלאת פיה מים. חקירת הסקוטלנד־יארד בעיצומה, ומשם נדירות הן ההדלפות המוסמכות.

קרוב משפחה אומר לי: „כששמעתי על המקרה, רציתי לצעוק – אמרתי לכם. כאי־לו התגשמה נבואה מלפני עשרים וחמש שנה. כבר כשראיתי את ארז כילד אמרתי שהילד הזה לא יגמור טוב. תמיד היה מניפולטור. זה אצלו בגנים. ארז תמיד רצה להרוויח כסף קל. כסף, זה מה שהיה לו בראש". למיכל, חברתו של ארז, יש דעה שונה לגמרי: „ארז הוא נשמה טובה. תמיד רוצה לעשות לאנשים טוב. הוא בן־אדם ישר. ישר כמו סרגל. עכשיו כולם נטפלים עליו. זה נורא".

ביום הראשון של חודש דצמבר, חיכתה חנה ורדימון, אמא של תמר, שהטלפון יצלצל בחדר בקיבוץ עין־החורש. תמר היתה מצלצלת כל יום ראשון. באותו יום הטלפון לא צילצל. בערב היתה הדליקה המיסתורית. „תמר לא קשורה לזה", לוחשת האם, „היא לא ידעה כלום". בחוץ, שבילי הקבוץ ריקים. יורד ברד. אין נפש חיה. בחיפה, בסלון משפחת אשכנזי, דולק תנור. השטיח הכתום והעציצים והתמונות, מזכירים חדר בקבוץ. המבט של אורן הבן הבכור כאילו־קשוח, פוגע ישר בבטן. בימים אלה הם עסוקים בהקמת המצבה. פרט לדירה לא נותר להם דבר. אבל מי חושב עכשיו על רכוש?

מיכל קפרא

ארז קידר: למי צילצלו הטלפונים?

אור לגויים

הדרך להודיה

„החוג לעשיית טוב לזולת ולפתרון הבדידות", אמא של הבודדים והבודדות. „החלטתי להקדיש את חיי לעזור לבני עמי". היא מפעל עממי של אדם אחד, כתובת לאלפי מצוקות בדידות. הכל בחינם. תמהונית שמאמינה בדרכה.

מאת צביה גרנות

צילום: שמואל [illegible]

ראש. כמה זמן יכול בן־תמותה רגיל לעמוד מול כל החסר הזה? הגבול בין הנשגב למגוחך הוא לפעמים כל כך דק, שאפשר להתבלבל.

ראש מופיע בפתח, כמו חלוץ ההולך לפני המחנה, ואחריו שאר חלקי גופו של גבר נאה מאוד, מהנדס, אורח ותיק בחוג של הודיה. אני כבר לא שואלת מה הוא עושה כאן. והנה אבי, חובש כיפה, בן שלושים וחמש, מנהל חשבונות בחברת יצוא, גבה־קומה וגלוי מבט. מה חסר לו? רק מקום שבו יוכל להיפגש עם זו שנועדה לו.

והנה סימון, בן שלושים וארבע, כבר עבר את כל מסלול המכשולים של מועדוני פנויים ופנויות, וכל מבוקשו הוא בחורה נחמדה. מה בסך הכל הוא רורש?

והנה אלונה, בת שלושים, עובדת בכירה בחברה גדולה, נאה מאוד ואינטליגנטית מאוד. אשה לבדה, והימים חולפים עוברים. פעם אחרי פעם היא יוצאת לפגישה עיוורת, עם כל הציפיות לפניה וכל האכזבות אחריה.

הודיה רבין: הדרך שלי ללכד את העם.

מסביב למעיל ב־80 שנה

את ההשראה למעילי חורף 86' שאבו האופנאים ממעילי האבק שהיו שיא האופנה לפני שמונים שנה. המעילים של היום זו חגיגה של צבעים, לא מי יודע מה מחממים את הגוף, אבל מאפשרים „לשטוף" את העינים.

מאת יהודית חנוך

מעיל זה כבר לא מה שהיה. תשכחו מה־דברים הכבדים העשויים צמר טוב עם סיכוי להחזיק מעמד לפחות חמש שנים. בחורף זה המעיל זכה לניתוח פלסטי שהיקנה לו פנים חדשות וצעירות.

מעיל זה כבר לא רק בגד שלובשים בימי החורף כדי לשים עוד שכבה בינינו לבין הרוח, הגשם והקור, אלא פריט אופנתי ועליז, בצבעים הכי צועקים, בגד שהוא לא רק כיסוי לשמלה, לחצאית או למכנסים אלא משלים אותם בצורה ובצבע.

השינוי הגדול התחיל כשהמעצבים „עשו רוורס" של שמונים שנה לאחור, לימים הראשונים של המכונית, כשמסיבה מעשית מאוד המציאו את ה„ראסטר" – ובתרגום חופשי מאנגלית „מעיל־אבק". כבישי אספלט היו אז חלום עתידני, והמכוניות שנסעו בדרכי חול ועפר העלו ענני־אבק. הנוסעים התכסו במעילים שנראו כמו חלוקים גדולים ורחבים כדי להגן על בגדיהם. המעילים האלה שנקראו „דאסטר" היו עשויים, בדרך כלל, מכותנה בהירה, כדי שיהיו קלים ויתאימו לכל הבגדים.

האופנאים שמסתכלים תמיד אחורה, בנוסטלגיה, כשהם מחפשים השראה למשהו חדש־חדש, הורידו את שכבות האבק מה„ראסטר" – החזירו עטרה ליושנה בשינויים מסויימים כשהעיקרי בהם – הצבעוניות. תשכחו מהצבעים העצובים שאפיינו את מעילי־החורף בעבר הלא־רחוק. המעילים של חורף 86' הם חגיגה של צבעים, לא רק אדום וירוק וצהוב וורוד. כל צבע שבא לראש שלכם. ישנם גם מעילים שכל הצבעים האלה יושבים אצלם בתוך מעיל אחד.

כיוון שרצו לשמור על הרוח המקורית של ה„ראסטר" ולא יכלו להתעלם משיקולים כלכליים, עושים את המעילים החדשים מפוטר, מצמר קליל, ללא כטנה וגם מכותנה מצופה בציפוי פלסטי נוצץ.

מעילי־האבק של חורף 86' גדולים־גדולים. האריגים הקלים האלה לא נועדו לימים של כפור, אבל כיוון שאלה מעטים בחורף ישראלי מצוי אין בעיה. לכל היותר לובשים אותם ורועדים קצת מקור. איך אומרים הצרפתים? צריך לסבול בשביל להיות יפים.

למעילי־האבק הגדולים יש כריות תפוחות וגדולות על הכתפיים שנראה כאילו נועדו לשים את הראש הצידה ולנמנם עליהן. מהכתפיים נופל כלפי מטה מפל של אריג. בדרך כלל הם פתוחים מלמעלה למטה – ואין להם כפתורים, כדי שיראו מה לובשים מתחת למעיל. המעצבים משחקים לא רק בצבעים אלא גם באורכים, מחצי־מעיל ועד למעיל ארוך עד לקרסולים, הכל הולך.

למי שאינם מסתפקים במעילי־האבק – שהם כמו בגדים אחרים בסגנון ה„יוניסקס" ומתאימים גם לגברים – ומחפשים מעיל־מעיל, דאגו גם למעילי־צמר מחוייטים עם בטנה כמו פעם. גם מעילי־הצמר גדלו והתרחבו ורובם בקו רפוי וחופשי עם או בלי צווארון. כשיש להם צווארון הדשים שלו רחבים־רחבים ומזכירים קצת דשים של חלוק־רחצה גברי. לא צריך לחפש בנרות את מעילי־האבק. הם מוצעים כמעט בכל בוטיק ככיסוי לשמלה, לחצאית ולמכנסיים וכיוון שבחורף זה כל המרבה בצבעים הרי זה משובח, כלל לא חשוב מהו צבע המעיל ומהו צבע הבגד.

את מעילי הצמר המחוייטים קצת יותר קשה למצוא. בשנות הבצורת של המעיל הצטמצם מספר יצרני־המעילים ורובם מיובאים. מחיר מעיל בחורף 86 מ־70.000 שקל (ישנים) למעיל־אבק קליל מפוטר ועד 200.000־400.000.000 שקל למעיל צמר מחוייט עם בטנה. ■

למעלה: כחול־דגניות מחליף את הצבעים העצובים של המעילים של פעם (דונה גיי). משמאל: לבן זה יפה במעיל צמר מחויט (ז'אק לימור)

כמעט כל צבעי הקשת במעיל אחד (נילי טוויג)

מעיל גדול־גדול במשחקים של משבצות (ליזה בוקר)

ציד צייד תרדוף

בעתיים זו עיר. היכן קמו תושבים, יחד עם ראש עירם, לגרש את כהנא? והיכן אתה משיג ארוחה טובה שיהיו בה מנות של בשר ציד? רק בגבעתיים. פעם, לפני שנים, היתה אחת כזו גם בכפרישמריהו. היחידה שקיימת היום היא בגבעתיים (רחוב סירקין 4, ליד ככר־נח). קוראים לה פונדק הציידים. יש בה המון דקורציה של צייד – פוחלצי צבאים, עורות של חיה זו ואחרת, קרניים כאלו ואחרות ויש בה גם חומוס וטחינה וממולאים. את מאכלי הצייד באמת, הנותנים למקום הזה את שמו וייחודו, פוטרים שם בתפריט בשורה קצרה אחת. לכן, מי שבאמת בא להנות את חיכו במאכלי צייד יעשה טוב אם יתייעץ עם בעל הבית.

גם מי שרק המחשבה על מאכלי צייד קוטלת לו את התיאבון יכול בהחלט להכנס למסעדה הזו. התפריט גדול ומבטיח גם ללא בשר צבי, או ארנבת, או שליו. מי שאוהב ממולאים ישראלים־בלקניים יקבל אותם בפונדק הציידים במבחר לא מצומצם ובאיכות לגמרי לא רעה. חומוס־טחינה? בבקשה. מרק כבש? אין בעייה. וכמובן שישליק וקבאב ודגים למיניהם וסתם אומצות. מסעדה ישראלית רגילה.

אגף הכניסה למסעדה הוא יותר עממי. אין מפות על השולחנות. אולי יותר זול. לא ניסינו. האגף הפנימי, מקום שם כל פריטי הצייד „מרבריס" מהכתלים, הוא מהודר יותר. מפות לבנות על השולחנות. אגרטלי פרחים. אפילו נרות חגיגיים. צלחת ה„חמוצים", המוגשת לשולחן אוטומטית, מגוונת למדי ומכילה מלבד זיתים ירוקים ומללפונים גם זיתים שחורים, פילפלונים ועירים כבושים ועגבניות כבושות. הפיתות מגיעות בסלסלה גדולה, טריות וחמות. יש שם פיתות רגילות ויש גדולות, שאנחנו קוראים להן „עיראקיות".

בשר מכובע טטרי

הם קוראים לזה „כובע טטרי". כדי לזכות לטעום מן הבשר, שאתה צולה במו ידיך על ה„כובע" הזה, אתה חייב לקום ולנסוע אל מחוזות השלג הלבנים. בעקבות הכובע הטטרי הגענו אל עיירת סקי קטנה באוסטריה. קוראים לה שלדמינג. היא מצוייה כתשעים ק"מ מזרחה לזלצבורג. יש בעיירה הקטנה הזו מלון גדול, עם חמישה כוכבים ושלוש מסעדות. קוראים לו „ספורט־הוטל־רויאר". תזכיר למקצועני הסקי את שם העיירה ושמו של המלון הזה ותראה את זריחת התלהבות בעיניהם. באחת משלוש המסעדות של המלון הגדול והמיוחד הזה אפשר להזמין בערב, לאחר יום סקי מעייף ומהנה, את הכובע־הטטרי. לפני כן אתה, כמובן, מערה לתוכך כוסית או שתיים של שנאפס. ועד שמביאים את המיתקן, יש לך מספיק זמן כדי למרוח חמאה נפלאה על פרוסות לחם איכרים ארוכות וטעימות להפליא, ואפילו ללגום בחמדה רבה כפות גדושות מתוך פינכה של מרק אספרגוס עשוי בחמאה ובכל מיני דברים טובים אחרים.

ואז, בעודך שואב לתוכך את כל הטעמים והקלוריות האצורות במרק הזה, מביאים לשולחן את הכובע־הטטרי – מיתקן מתכתי בצורת חרוט, שבבסיסו לוחשות גחלים. יחד עם המיתקן מביאים צלחת ועליה רצועות בשר נא ועוד שש פינכות קטנות ובהן רוטבים שונים. רצועות הבשר – בשר בקר ובשר לבן – הן מאיכות מעולה. כל סועד נוטל את הרצועה הנראית לו ומדביק אותה על המתכת הלוחשת של הכובע הטטרי. כעבור רגע או שנים הוא הופך אותה על צידה השני. אחר כך מורידים אותה לצלחת ולא טועמים ממנה עד שלא מדביקים לכובע הלוחש רצועה אחרת. אחר כך טובלים את הרצועה הצלוייה באחד מן הרטבים – ואוכלים. תוך כדי צליית הבשרים נוזלים עסיסו ושומניו המעטים על גב המיתקן הלוהט ומצטברים במין מרזב פתוח שבתחתית המיתקן. אל אותו מרזב אתה יכול לשלוח את פרוסת הלחם שלך, לספוג ולאכול או להכניס מנומת את הכף שלך ולשאוב מן ה„מרק" המצויין הזה.

כל זאת עושים, כמובן, בחברותא צוהלת של בני אדם כלבבך ובקבוקי יין טובים, כשבחוץ נושרים פתיתי שלג לבנים. החמימות האנושית ולהטו של הכובע הטטרי, יחד עם טעמיו של הבשר שאתה צולה במו ידיך, מחממים את הגוף והנשמה כאחד.

מתכונים

שלו ואפרוח לשולחן

מפונדק הציידים של איציק קיבלנו כמה רעיונות מיוחדים למסעדתו.

שלו אפוי

הכמויות הם ל–12 שלוים

מנקים את השלווים ושמים אותם למשך הלילה בתחמיץ של חצי כוס שמן, 12 שיני שום, 2 כפיות חרדל, 4 כפיות סוכר, כוס חומץ ועלי דפנה. למחרת היום מחממים בסיר 2/3 חבילה מרגרינה ומטגנים בו 3 בצלים בינוניים קצוצים. מוסיפים את השלווים ומטגנים מעט. מכניסים לסיר חצי כוס פטריות חתוכות, 2 כפות קטשופ, כוס יין לבן יבש, 3 כוסות מרק בשר מוכן, 5 זרעוני צפורן ומתבלים במלח ופלפל. מרתיחים ומנמיכים את האש. מבשלים בסיר מכוסה עד שהשלווים התרככו, מוסיפים עגבניה חתוכה לקוביות וקצת פטרוזיליה קצוצה דק. מבשלים עוד כמה דקות ואפשר להגיש.

במוסח זה מבשל איציק גם את הבשרים האחרים.

עלי גפן וירקות ממולאים

לאיציק מילוי שטוב לפלפל, עלי גפן, קישואים, בצל וכרוב. המילוי זהה אבל את עלי הגפן מבשלים ברוטב שונה מאשר את שאר הממולאים. המילוי שלו שונה מעט מהרגיל, והרי המתכון: מטגנים בצל עד זהוב ומוסיפים אורז, ממשיכים לטגן תוך בחישה עד שמזהיב ומורידים מהאש. מוסיפים בשר טחון, פטרוזיליה קצוצה, קוביות עגבניות טריות, צנוברים ומתבלים בפלפל שחור, פפריקה, כמון ואבקת מרק עוף. את הירקות למילוי מבשלים ברוטב של רסק עגבניות, מים ואותם התבלינים שבהם מתבלים את התערובת למילוי, פרט לעלי הגפן, שאותם מבשלים ברוטב של יין לבן, מיץ לימון וזהל.

אפרוח ממולא

מנקים את האפרוחים. מבשלים אורז, מטגנים בצל עם צנוברים, אגוזים ושקדים. מוסיפים לאורז יחד עם צימוקים, פטרוזיליה קצוצה, כבד עוף מטוגן וחתוך. מתבלים בפלפל, אבקת מרק ומעט קינמון. ממלאים את האפרוחים ומצליבים את רגליהן. מטגנים את האפרוחים עד שישחימו. מכניסים לתבנית חסינת אש ושופכים מעל מרק מוכן ושום מעוך. אופים בתנור בחום בינוני כשעה. מעבירים את הכלי לגריל ומשחימים לפני תהגשת.

עדה כהן

אפרוח ממולא בפונדק הציידים. משמאל: איציק של הפונדק: הכל תלוי בעונה. (צילום: שמואל רחמני)

ביקשנו את בעל הבית ושאלנו אותו לפשר השורה הצנועה והלאקונית, שורה אחת בלבד המדברת על מאכלי צייד. הוא הסביר לנו כי הכל תלוי בעונה, ברשיונות הצייד, בהצלחתם של הציידים הישראליים המספקים לו את הסחורה. כשהעונה טובה והציידים לא מחטיאים – ההיצע גדול יותר. כשהצבאים מתרבים וגורמים נזקים לחקלאות ויש לדלל את אוכלוסייתם, פונדק הציידים יכול להגיש לך גם בשר זה. ביום בו סעדנו שם ניתן היה לקבל בשר צבי, בשר חזיר בר, בשר ארנב ושלווים. מאחר והיינו שם בחבורה, ניתנה לנו ההזדמנות לטעם מן המבחר כולו.

עד שהגיעו הבשרים לגמנו מרק כבש טוב. שריח בשר הכבש שלו הלך למרחוק. צפה בו גם עצם מעצמות הכבש ועליה שרידי בשר. אחר כך הגיעה „פלאטה" של ממולאים – צלחת צרה ומאורכת המכוסה כעלה ענק של חסה ערבית ופה ושם כניה קישוטי ירק. בתווך, כזה אחר זה, הממולאים: עלה גפן ממולא, ארטישוק, תפוח אדמה, מוסקה. הגחות מבחינת טיבו במבחר הנזכר היה עלה הגפן. אולי בגלל טיבו היסודי של העלה עצמו, שהיה גס קצת. בארטישוק מצאנו, פרט לקציץ, פיסות דקות של בשר כבש ומעט פטריות קצוצות. ניחוח מהנה של אגוז מוסקאט נדף ממנה זו. המוסקה של החצילים נעטפה בגבינה וההקרמה הנימשכת בתצנור היקשתה את הגבינה. כך שזו חבקה את החציל והמלית שבתוכו ומנעה התפוררתו. טעים. ריחני ולא משעמם בטעמו היה גם תפוח האדמה.

והנה מגיעות צלחות בשר הצייד לבן של בר. צבי, ארנב. אלה, עד כמה שאנו מבינים, הגיעו לשולחנו של הטבח רק לאחר ששהו את הזמן הנדרש המקפיא. אחר כך הופשרו והושרו במרינדה למשך יממה אחת לפחות. ורק לאחר כל הטיפול הזה הוכנסו לסיר כתבריתם של יין, פטריות, בצל וכל מיני תבלינים. אם אינכם נרתעים מעצם איזכורו של בשר צייד, יש להניח שתהנו מכה שמגישים בפונדק הציידים של גבעתיים. נוסף לאלה – עלו על שולחננו כמה וכמה שלווים אפויים. בגלל מידתם הקטנה ומיעוט בשרם יש ללעוס אותם יחד עם העצמות. הרבה טירחה ולא יותר מדי הנאה. היו באותו יום גם יונים ואפרוחים ממולאים. לאלה לא הגענו. סיימנו בקציפת תפוזים קלילה ונעימה, המדיחה מהחיך כל טעם עיקש. מן החשבון למדנו כי עבור מנה ראשונה גובים כאן 1400 שקל. ממולא – 2500 שקל. שישליק כבש – 10000 שקל. אומצה – 8500 שקל. מנת בשר צייד – 18000 שקל.

דם לארוחת הבוקר

(המשך מעמוד 20)
הכללית באה ההתקפה מכל הצדדים: מפלגת הפלנגות והנשיא אמין יצאו נגדו. נביה ברי ווליד ג'נבלאט דחו את הריאלוג. ודריו דמשק הזכיר לו את טבח סברה ושאתילה. אבל לא איש כאלי חביקה יבהל. הוא החל להתארגן ולבסס את כוחו. ראשית דבר עשה את הצעד הקל והזול ביותר: הוא סגר את נציגות "הכוחות הלבנונים" בירושלים והחזיר את כוחותיו שהיו ערוכים בדרום לבנון. שנית, הוא הקים משטרה צבאית חדשה תחת הכינוי "קבוצת העכביש". השם קצת מפחיד וכן השוטרים.

צעדו הבא היה להשתלט על התקשורת. לא יעברו חודשים אחרים והוא ישתלט על חלק משופרות התעמולה של מפלגת הפלנגות ואף יקים תחנת טלוויזיה משלו. אך בינתיים, כשנזקק לשירותי הטלוויזיה הרשמית הלבנונית, הוא שלח נוסח של הודעה למנהל מחלקת החדשות, עם בקשה לשדר אותה במהדורת הערב. המנהל סרב. למחרת חזר אלי על בקשתו. המנהל התייעץ עם ראש סוכנות הידיעות הלבנונית, והסיכום היה להתעלם מההודעה. חלפו מספר ימים וערב אחד צילצלו שני אלמונים בדלת ביתו של מנהל החדשות בטלוויזיה. אחד מהם נשא מזוודה גדולה טעונה חומר־נפץ. המנהל השקיף מבעד לחלון והספיק לראות את האחד מדליק פתיל ואת השני מנופף לו בידו לשלום. הבית התפוצץ. המנהל היה מוטל בבית החולים זמן רב, פצוע קשה.

ומה עלה בגורלו של היועץ מסוכנות הידיעות? יום אחד מצא את עצמו כלוא בתוך תא־מטען של מכונית שנזרקה לתוך מכולה ברציף החמישי של נמל ביירות. שבעה ימים שהה שם, ימי קיץ חמים, כשפיתחה של המכולה כלפי השמש היוקדת. הברזל להט סביבו ולירו רשמקול המזומם לו הנחיות כיצד עליו להתנהג. מתנגדים אחרים זכו לטיפול רומה, ביניהם יועץ התקשורת של הנשיא אמין ג'מאייל. צרור יריות שחלף על ידו באישון לילה הבהיר לו בדיוק לאיזה כיוון עליו לכוון את עצותיו.

במקביל לשיכנוע הצמרת, דאג אלי לרכוש לצידו את הרחוב הנוצרי: מחסומים הוצבו בכבישים ועצרו מכוניות גנובות (300 בכל יום!), פושעים פליליים חוסלו, הוקמו שיכונים לפליטים והוכשרו אדמות חקלאיות לכפריים. במשא־ומתן ואיומים החל מכרסם בכוחה של מפלגת הפלנגות ומצליח להשתלט על רבים ממשרדיה. הוא גם מתנהג כבר כאיש העולם הגדול, משוחח עם שליחי האפיפיור ונציגי הכנסיה הקתולית הצרפתית. הקרבות שפרצו בביירות בין השיעים לפלשתינים על השליטה במחנות הפליטים, ובין השיעים לדרוזים על השליטה במערב ביירות – נתנו לו מרווח נשימה.

אבל עדיין אורבת לו סכנה מכיוון ארמון הנשיא. אמין ג'מיל הוא אויבו הגדול ומפחד ממנו פחד מוות. הוא גמר אומר לחסל את אלי חביקה. שליחי הנשיא דוחקים באלי לבוא לפגישת פיוס בארמון. אמין, הם אומרים לו, מוכן להיעתר לכל בקשותיו. אלי לא מתפתה. הזהירות בעצמותיו. הוא חושד בכל, אפילו באויר הסובב אותו. כל הזמן הוא נלחם נגד אויבים נעלמים. הליכתו הפנתרית מאובטחת על כל צעד ושעל בעזרת שומרי ראש צמודים. הבולט שבהם, אחד בידיון העונה לכינוי "קוברה", חמוש דרך קבע בתת־מקלע "אינגרם" בעל קצב־אש מסחרר. אין אצלו שיגרה. מועדי ומקומות פגישותיו מוחלפים בתדירות. מכוניותיו משוריינות.

הפגישה נקבעה ל־18 ביולי 1985, בשעה 10 בערב. ביום הקודם שלח אלי סיור חרש לביפפיה. הסיור דיווח שהכל "נקי". שעה לפני מועד הפגישה שלח אלי סיור נוסף לבדיקת הציר, וזה נתקל בעיקול הדרך, לא רחוק מהארמון, במכונית תופת מוסתרת. אלי ציווה על הסיור להשאר ליד המכונית ולא לגעת בה. הוא עצמו נשאר בבית. בשעה 10 וחצי מצלצל הטלפון בביתו. אמין על הקו. "אני מחכה לך כבר חצי שעה. מה קרה, מדוע לא הופעת?" "כבוד הנשיא", השיב אלי, "חליתי בשפעת פתאומית ואני מרותק למיטתי".

המשכו של הלילה הזה, גדוש פעילות. עוזריו של אמין סיפרו לנציגי עתונים מכווית ונסיכויות המפרץ שהנשיא ניצל כנס מנסיון התנקשות בחייו, ואילו עוזריו של אלי, שהוזעקו ממיטותיהם, הפעילו את כל מערך המודיעין על מנת לעלות על עקבותיו של הארם שהכין את מכונית התופת. המכונית עצמה נעלמה עם שחר, ובבוקר כבר הופיעו בעתוני ביירות מודעות האבל על מותו של האיש שמאחוריה.

עכשיו הוא מחזר אחרי סוריה. דמשק טרם נטלה את ידו המושטת, אף כי הוא מציף אותה במכתבים ובשליחים, עם מסר חד משמעי: אני מכיר בהגמוניה הסורית בלבנון, ומוכן להכנס למו"מ על פיוס לאומי ולוותר מראש על הבכורה הנוצרית. יש לו בדמשק ידיד ורע, איש כלבבו – רפעת אסד, אחיו הידוע לשמצה של הנשיא אסד. קשריהם משתרעים על־פני עשר שנים. כוחותיו של רפעת ערוכים בבקעת הלבנון, בדיוק במקומות שבהם מגדלים את החשיש. אולם לרפעת יש בעיה: כיצד להבריח את החשיש שלא דרך נמלי סוריה. אלי שולט על נתיבי ההברחות בנמלים ובמעגנים בביירות וצפונה. בסיס טוב לשתוף פעולה מסחרי. המניב הון עתק עבור שניהם. המשך לתקופה בה היו שניהם מחפשי זהב. לאלי הגיעה שמועה כי ליד בעל־בך שבבקעת הלבנון מצוי אוצר זהב עתיק יומין. הוא גילה את אוזנו של רפעת, והמקום המשוער של המטמון הוצף בעשרות טרקטורים. רפעת הפך את האדמה, אך הזהב טרם נמצא עד היום. מאז הם עורכים מדי פעם טיולים קצרים לאירופה, בהם מפטם רפעת את מוחו של אלי ב"תאורית המיעוטים": העלאווים בסוריה, הנוצרים בלבנון והיהודים בישראל חייבים להתאחד ולהקים ממלכה משלהם, אם ברצונם להשרד מול העולם המוסלמי הקנאי. אלי, לא רק לפי עדותו, איננו פילוסוף ורחוק מלהיות איש הגות ומחשבה. לזמן מה קנה את הרעיון, מבלי להרהר בו. היום הוא טורח למכור אותו, לכל מי שמוכן להקשיב לו.

אחרי שתיקה ממושכת הכירה דמשק באיש, אשר לפי הסיפורים הוציאה בזמנו "חוזה" על ראשו. אלי חביקה הוזמן לבירת סוריה, והכריז שהוא מוכן ללכת עם אסד בראש אחד. מה גרם לבהפך ולהימור על הקלף שלו? יתכן שהערכת הכוח, ההשתאות מיכולתו המאניפולטיבית של אלי לבסס את כוחו, ותחושת הסיפוק מכך שירידה הגדול של ישראל הפך את עורו. בשבת לפני שבוע נחתם בדמשק הסכם הפיוס בין מנהיגי השיעים, הדרוזים והנוצרים שיקשור את לבנון לסוריה, לפחות בעבותות פורמאליות. אלי, לבוש חליפה חומה בהירה ובולט בפיאותיו הקצוצות, חתם בשם המחנה הנוצרי.

אלי חביקה איש המעשה, פרגמטיסט ואופורטיוניסט. הוא מכיר בעובדות החיים ובמציאות האכזרית: העדה הנוצרית הולכת ושוקעת, סוריה היא הגורם החזק, ואילו ישראל מגלה עתה חולשה כשסילקה ידיה מלבנון. מטרת הנוצרים היא להישרד, ואם עליהם לוותר על זכויותיהם המעורערות ולהתחבר עם השטן – עדיף לעשות זאת עתה, ולחכות לימים טובים יותר בעתיד. בתוככי ליבו עדיין יש לו פינה חמה לישראל והוא ידאג כנראה לשמרה. סימן שאלה אם יצליח להשליט מרותו על כל העדה הנוצרית, ואם יהיה נשיאה הבא של לבנון. מגבלתו העיקרית היא מוצאו החברתי הנמוך. הוא לא מדינאי ואפילו לא פוליטיקאי. בעיני רבים היה ונשאר בירין שעלה לגדולה.

אבל כל מי שבא אתו במגע מודה כי באיש הזה יש משהו שממנו קורצו מנהיגים. הוא מוקף אויבים – מבפנים ומבחוץ, והרשימה ארוכה. נשיאי לבנון בעבר ובהווה מתנגדים לו. סמיר ג'עג'ע, רמטכ"ל "הכוחות הלבנוניים", נכנע לו למראית עין. ידידיו מעטים, אך נאמנים.

הוא יודע שהמוות אורב לו. הוא כבר ספר אותו בביתו, כשבתו הבכורה מתה בגיל שנתיים. אהבתו לגבינות צרפתיות, לסרטנים, לסקי וכיוצא בתענוגות האלה, לא מפצה אותו כנראה. הוא היה רוצה להירשם לקרדינל רישליה, מי שהקים את שירות המודיעין הטוב ביותר באירופה, ומשך מאחורי הקלעים בחוטי הקשת כולה.

תא"ל (מיל.) עמוס גלבוע

הכוחות הלבנוניים

מרבים לבלבל בימים לבין מפלגת הפלנגות. גם ועדת כהאן חטאה בכך.

"הכוחות הלבנוניים" היוו את הגרעין הצבאי שהתגבש סביב בשיר ג'מאייל בשנים 1975-6, במלחמת האזרחים. רובם היו מהפלנגות, אך מרבית הכוחות הצבאיים של הפלגנות לא השתייכו אליהם ולא סרו למרות בשיר.

ביולי 1980 השתלט בשיר, במסע דמים, על מתנגדיו ויריביו במחנה הנוצרי. "הכוחות הלבנוניים" קבלו מעמד רשמי של גוף המאגד בתוכו את הכוחות הצבאיים של מפלגת הפלנגות, של מפלגתו של נשיא לבנון לשעבר כאמיל שמעון, ושל שני ארגונים צבאיים נוצרים קיצוניים – שומרי הארז והתנט'ים. בשיר ג'מאייל התמנה למפקד הכוחות ע"י הנהגת מפלגת הפלנגות. כל הכוחות הצבאיים של המפלגה סרו למרותו.

תקופת הזוהר של "הכוחות הלבנוניים" נמשכה מאז ועד לרצח בשיר. הם גיבשו עצמם כגוף צבאי וגם כגוף בעל סממנים אידיאולוגיים קיצוניים, יותר מאלו של מפלגת הפלנגות. כשנבחר בשיר ג'מאייל לנשיא, התמנה פאדי פרים, בעלה של אחייניתו, למפקד "הכוחות".

לאחר רצח בשיר, ירד מעמדם. מפלגת הפלנגות והנשיא אמין ג'מאייל דחפו להחלישם ולהכניעם תחת מרותם. הנהגת הפלנגות, בעצה אחת עם הנשיא, הדיחה את פאדי פרים ומינתה תחתיו את פואד אבו־נאדר – נכדו של פייר ג'מאייל.

פואד, הנכנע לאמין ולפלנגות, הודח מתפקידו במארס 1985 ב"הפיכת הצר" של סמיר ג'עג'ע, שנתמך על־ידי אלי חביקה – ראש מנגנון המודיעין והבטחון של "הכוחות", והמשך ידוע.

חיים ואוהבים

מיצחק ועד יצחק

מה לעשות, איני מצליחה להיות אופנתית בכל הקשור לקריאת ספרים. אני מגיעה לקרוא ספר שנהוג לדבר עליו במה שקרוי „ערבי יום ששי" – לאחר שזיכרו כבר התפוגג בציבור וכך אין לי ממנו אלא תועלת ספרותית להנאתי הפרטית בלבד. כאשר אסיים את קריאת הספר על לי איאקוקה כבר לא יהיה עם מי לדבר עליו. הוא כבר יהיה פאסה, לעוס ומצוטט עד תום.

כאשר ידידי שמו על השולחן את „מבעד לעבותות" של נתיבה בן־יהודה, דיברו בעד ונגד והם מנסים לנחש מי הוא מי בספרה והאם האירועים בספר זה הכתובה במתכונת של „רומן על שלושה חודשים ב־1948" הם, למעשה, דוקומנטריים־ריאליסטים – שתקתי כדג. פשוט לא הגעתי אל הספר הנ"ל. עכשיו הגעתי וככל שהתקדמתי בו לא יכולתי לעוזבו ואילמלא אילוצי היומיום לא הייתי מניחה אותו מידי 24 שעות ביממה. קריאתו, אגב, אורכת הרבה יותר. הוא נקרא לאט־לאט, אם כי אני חוששת שמי שרחוק מהאירועים של אלף־תשע־מאות־ארבעים־ושמונה מסיבה זו או אחרת – יקרא את הספר בתחושה של ניכור ואי־הזדהות עם הגיבורים, מה שעלול להביא לידי סגירת הספר בטרם עת.

(נ)תיבה, הלוחמת של 1948, שאצלה כאילו הזמן עמד מלכת, כבר רואיינה ושפכה את לבה בערוצי התקשורת על אודות הספר שנכתב כדם ליבה, סליחה על הביטוי. מעבר להזדהות שחשתי עמה בקטעים רבים אני חייבת לומר שבהגיעי לעמוד 337, סמוך מאד לסופו של הספר, היתתה לי לפתע הארה, מצאתי תשובה לשאלה שטורדת אותי מזה זמן רב: האם ההורים שלנו, שנותרו בעורף במלחמת השחרור וידעו כי אנו באזורי סכנה, האם היו מודאגים יומם ולילה, כפי שאכן היו צריכים להיות אילו ידעו בדיוק מה עובר עלינו? זוהי שאלה המתעוררת כאשר אתם עוברים לסטטוס של הורי חייל, ואז יש תקופות בהן אתם חושבים יומם ולילה על גורלו של הילד, שהלך להיות סולדאט.

הבינה של נתיבה בן־יהודה, אליבא דשנת 48 קובעת: „היינו עושים הכל כדי שההורים לא ידאגו, כדי שהצרות שלנו לא תגרומנה להם לא לישון בלילה... הרי בסיכום – הם היו אלה ששלחו אותנו לכל המשימות האלה של המולדת. אנחנו לא המצאנו כלום. הכל־הכל היה המצאה שלהם, אנחנו רק הגשמנו את ההמצאות שלהם, רק הבאנו להם הוכחות שכל ההמצאות שלהם באמת יכולות להתבצע. זה הכל... אנחנו הרי בסך הכל היינו היצחקים המוקרבים על המזבח, בשמחה, בלי טענות, כמו שמסופר בתנ"ך על יצחק אבינו... לא אמרנו לאברהמים שלנו כלום. חס וחלילה! האמת היא שלא היה לנו ספק קל שבקלים – שהם צודקים, האברהמים שלנו. בטח גם יצחק אבינו לא פקפק לשניה... במלחמת השחרור היו הורים ששכלו בנים – אריות, בנים שהחזיקו את כל המלחמה באזור שלהם, במשך חודשים על חודשים, וכל מה שההורים ידעו עליהם זה שהם עובדים בפלחה, באיזה משק, ואין מה לדאוג להם. הורים שאפילו לא העלו על דעתם שהבן יודע להחזיק רובה ביד. ריחמנו על האברהמים שלנו, חסנו עליהם, אולי הסתרנו את התוצאות הנוראות שנבעו ישירות מההמצאות שלהם, מהרעיונות שלהם, מה אני יודעת. אני רק יודעת שגם אני לא עלה על דעתי לספר את האמת להורים שלי".

ודומה כי אין לי מה להוסיף בנושא. תיבה כבר אמרה את הכל, על דור היצחקים ועל דור האברהמים. היום זה אחרת. אבל על כך יכתבו הבנים שלנו בעוד 40־30 שנה.

אגב, זוהי המלצה מאוחרת לקרוא ספר לא קל. אפילו אם שירתתם בחי"ש, או בתקופה מאוחרת יותר בנח"ל, בצנחנים, בשייטת, בסיירת, בשריון או שהייתם ג'ובניקים בקריה. זה ספר קוצני מאין כמוהו על אודות מגש הכסף של מי שהצליחה לשרוד מן התקופה ההיא ונשאה אותו בליבה עד היום, זה ספר חינוכי על באמת. אני מדמיינת את תיבה מול עיני כאילו ונשאה לפיד והיא מבקשת להעביר אותו ליצחקים של היום.

חיי צביקה וחני

הנפשות הפועלות בסיפור שלנו הן: 1) צביקה. בחור משופם, נאה וצעיר סטייל חבר'מן. לא מכירה אותו. הוא שותף בבית קפה אופנתי. סיפור הצלחה תל־אביבי, למרות שלא בדקתי את ספרי החשבונות שלו. היה רווק, עד גיל 31. איני יודעת דבר על מעלליו בתחום הרווקות. בעצם איני יודעת עליו דבר אלא שהוא קשור עם נפש פועלת מס. 2 בסיפורנו.

2) חני. בחורה יפה ופוטוגנית. דוגמנית צמרת. שמה את ישראל על מפת צילומי הפרסומת בארה"ב. 33. הספיקה להינשא ולהתגרש פעמיים. לונדון – תל־אביב – ניו־יורק – תל־אביב. התאהבות בנפש פועלת מס. 1. נישואין עמו לפני זמן קצר במצב הריון מתקדם. אולטרא־סאונד גילה: זו תהיה ילדה.

אני חושבת שאם תעירו אותי באמצע הלילה ותבקשו ממני לספר על צביקה וחני אוכל לדקלם בשטף את מה שאני יודעת על אורותיהם. וכל פעם כשאני ממלמלת בעתון ונתקלת שם בקטע/ צילום שלהם, אני מתמקדת בו. אולי אלמד פרטים נוספים אשר יעשירו את סיפורי.

כאן המקום לשאול: מה זה בכלל חשוב לי/ לנו? מדוע אני מתעכבת עליהם, ולא על סיפורים עמוקים יותר, עם משמעויות לאומיות, פוליטיות, כלכליות? לא יודעת. שאלה אחרת: מדוע נטפלה העתונות דווקא לחני וצביקה, והרי ככל הידוע לי אין משרד יחסי ציבור עובד בשירותם ורק התקשורת מרצונה החפשי בחרה לרומם את שמם, לחזור ולספר עליהם. וגם על כך אין לי תשובה.

שאלה אחרת: מדוע אני דוחסת אל מוחי את הטריוויה הזו, את הלא־כלום הנ"ל? מדוע אין אני מפנה מקום בראשי למספרים עובדות, תיזות, תיאוריות, שאני קוראת פה ושם בין עתון לעתון? גם על כך אין לי תשובה. עם כל הבושה, אני מודה שאני יודעת על חיי צביקה וחני יותר מזה שאני יודעת כיום על ייצור הלביא. מפני שזה מה שמעניין אותי, אם כי – במינון מסויים. צביקה וחני – זה מה שרשם לי הרופא לשעה בה אני מתמוטטת בערב על הכורסה, עם גל עתונים. רק לאחר שהשבעתי את תיאבוני וקראתי 3־2 סיפורים על כל מיני צביק'ים וחני'ות – אני מוכנה לקלוט מה אמרו פרס/ שמיר/ מודעי/ מובארק/ שולץ. וסליחה על שזה סדר העדיפויות שלי.

נ.ב. מזל טוב (מאוחר) לצביקה וחני. אל נא תרדו מהכותרות בעמודי הפנים. אתם נחוצים לנו, בין משבר למשבר.

תמר אבידר

חני וצביקה: זה מה שרשם הרופא (צילום: „העולם הזה")

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 3 ל־9 בינואר

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
צפויות התפתחויות בתחום הקאריירה השבוע, וקרוב לוודאי שתקדישו הרבה זמן לצורך הגשמת השאיפות שלכם. אם כי הדברים נראים מבטיחים מבחינה חברתית, אחד החברים עלול להרגיז אתכם. אל תתנו לו לקלקל לכם.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
השבוע תשמעו ממישהו שלא שמעתם ממנו מזמן. בקרוב תעשו תכניות לפגישה. בשעות הערב כדאי לשים דגש על הידידות. אתם שאפתנים השבוע, ועבודה קשה, בתוספת פעילות מאחורי הקלעים, תביא תוצאות טובות.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
זה זמן טוב לבקש תמיכה כספית לצורך פרוייקט כלשהו. סיוע יגיע ממקור בלתי צפוי. כדאי לכם לעשות תכניות להגדלת הבטחון הכספי שלכם. יכול להיות שיתחשק לכם לחזור ללימודים. חבר מרחוק יבוא לבקר.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
זמן טוב ליחסי אנוש. המזל יבוא דרך חברים, ושותפים עתידים לראות עין בעין בנושאים חשובים. כדאי ליהנות מההארמוניה הזאת. רוח של יוזמה שורה עליכם השבוע, ותעשו צעדים חשובים בתחום העסקי.

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
בשטח הקארייה הדלתות ממשיכות להיפתח לפניכם. אתם מצליחים להרשים את הממונים עליכם באישיותכם וביעילותכם. כדאי להראות לנפש האהובה שאיכפת לכם, ולעשות תכניות לבילוי מיוחד מאוד בשניים.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
לא יהיה זה שבוע משעמם לבעלי נטיות רומאנטיות ולאוהבי הבילויים. אתם אוהבים הפתעות, והשבוע תזכו להרבה כאלה. גם נסיעות הן אפשרות מעניינת. בתחום העבודה, פנו את השולחן לקראת התחלות חדשות.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
לעצמאיים יש מזל השבוע, וכך גם למחפשי דירות. זה גם זמן טוב לבילוי בחיק המשפחה. אחדים מבני מזל זה יהיו עסוקים בשעות נוספות בעבודה. אם לא תיראו לחוצים תשיגו מה שאתם רוצים – הפעילו קסם אישי.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
בימים אלה אתם מיטיבים להבהיר את רעיונותיכם לזולת. עיסוקים יצירתיים וטיולים קצרים יקנו לכם סיפוק והנאה. השבוע כדאי לטפל בענייני הבית, ואפשר להכניס שינויים מרעננים. צפויים אורחים.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
תכנון הגיוני יאפשר לכם לעשות שינויים מועילים בבית. זה זמן טוב לצאת לקניות, כי חוש החישוב שלכם במיטבו. סיכויי הקארייה משתפרים גם הם. שמחה רבה תבוא באמצעות ילדים ועיסוקים יצירתיים.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
השבוע תצאו לקניות בחיפוש אחר חפץ תכרתי, וכל הסיכויים שתמצאו הזדמנויות. אתם מלאים קסם ושכנוע בימים אלה, ואנשים יתקשו לתגיד לכם לא. צפויה לכם הנאה מטיולים. בחיי החברה שימרו על מתינות.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
תכניות חדשות בתחום הפיננסי נראות מבטיחות, וכדאי לפעול למימון. יש לכם רצון חזק, אך דווקא האישיות שלכם תעזור לכם השבוע: תהיו מקסימים, ותצליחו להשיג הכל. אל תאמינו לכל מה שאומרים לכם אנשים.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
השבוע אתם עומדים לפגוש אנשים חדשים או להשתתף בפעילויות חברתיות. הזמנות לאירועים יציפו אתכם. כדאי לכם להתבטא בקול בקשר לעניינים החשובים לכם. יכול להיות שתשקעו בפרוייקט מחקר השבוע.

פנטהאוז

יגאל לב

הבוגד

אמנון נעלם. מירית, אשתו, צילצלה אל „אהובתו הרשמית" לברר משהו ומסתבר שאמנון איננו.

התעלומה הריצה את מירית אל מרומי הפנטהאוז לבקש עצה מאורי וגליה. אורי הוא עורך־דין וגליה יושבת על תקן היועצת הנבונה של הבית.

אורי טרם חזר מהמשרד. רינה הכינה שיעורים כשהיא משננת בקול רם את מילות ההטייה באנגלית. מירית היתה מודאגת, לא מבוהלת. מאוחר יותר, כאשר בחנה גליה עם אורי את תמונת המצב ציינה כי השכנה מהקומה השלישית היתה מודאגת „כמו אחת שאיבדה חבילה בתחנה המרכזית או הכניסה אותה לאחד מתאי הבטחון ושכחה לאיזה תא" אמרה גליה. „מהדאגה לאמנון, היא נרפאה משכבר".

אמנון הוא כבר גבר שעבר את שנות ה־50 ואיננו איזה ילד שנותנים מודעה כל פעם שהוא „נוטל גלולת ויברח" מה עוד שאמנון בעצם לא ברח אלא מירית היא זו שאמרה לו ללכת. אם ככה אז מה היא מודאגת? מירית התכוונה בעצם לדבר עם „הארון הפרקליט ואשתו" אבל נאלצה להסתפק בגליה. אורי יבוא עוד מעט ואז אפשר יהיה להכניס אותו לתמונה.

הזמן היכה במירית כמו בצליפות שוט. והיא כאילו שחה תחת המכות הללו. הם חרצו אותות במצחה, בלחייה, כופפו את גבה אבל גליה ראתה את אותות המרד, כאשר מירית כמו הזדקפה, באורח מלאכותי, כדי להראות שבינתיים היא שולטת בעניינים. דווקא בזקיפות הקומה הזו היא נראתה מגוחכת.

„אני אמרתי לו ללכת. כמה שנים יכולתי לסבול ואת יודעת את הסיפור שלנו. לא? חשבתי שכל השכנות יודעות. והרי האשה הרי יודעת תמיד אחרונה. אני מדברת על הרפנה הזאת, שהיא ידידה שלו כבר 15 שנה. בטח שאני יודעת. גבר לא יכול להסתיר דבר כזה לאורך זמן. 15 שנה..."

★

„האשה היא האחרונה שיודעת. כאשר זה נודע לי – הרומן ביניהם כבר היה ארוך וממושך. הם היו ידידים טובים. ואני אף פעם לא הייתי ידידה של אמנון. הם היו חברים ואני אף פעם לא הייתי חברה שלו. פעם אחת, למנוול הזה היתה חוצפה להורות בפני שהוא מחלק עם דפנה את מה שעובר עליו במשך היום. דברים קטנים. בטח שאני יודעת. מדברים קטנים כאילו בונים מערכת יחסים אמיתית. בסופו של דבר אנשים קרובים מחלקים את היום יום שלהם כמו פת לחם. זה בעצם תוכנם של חיים יפים. ואני לא זכיתי בזה".

דמעות עמדו בעיניה. לגליה נדמה היה ששתי העיניים החומות גדלו פתאום כמו מבעד לעדשות. מצאה את עצמה מתפללת שהדמעות האלה ירדו ויגלישו במורד לחייה. הדמעות הבלתי שפוכות הביאו אי־שקט בגליה. כאילו היא מחכה כל הזמן כי יקרה משהו.

„15 שנה ידעתי ושתקתי. 15 שנה. הוא גר בבית. היינו אפילו יוצאים מדי פעם לסרט או לחברים. אבל הבית לא היה אלא מלון. אני הייתי הממונה על החדרים. זה כל התפקיד שלי. גם בזה הסתפקתי. כל הזמן רק התפללתי לרגע שבו אוכל להגיד לו „תודה רבה ארוני ושלום. שאהיה מספיק חזקה כאשר יבוא הרגע הזה. חישבתי בדיוק מתי. רציתי שהילדים יגדלו. יתחתנו. שנשאר שנינו יחד. שמערכת היחסים הריקה שלנו תתגלה במלוא אפסותה. ואז זה קרה. לפני חודשיים התחתנה הבת הצעירה. ואז אמרתי לו: 'טוב. תודה רבה. עכשיו אתה יכול ללכת אליה. אני לא אעכב בעדך. מגיע גם לי לחיות כמה שנים בשקט.

חזרה ותקפה את ידה הימנית וגליה ראתה סריטות נבקעות בבשר הרך של הזרוע. עכשיו היא נראתה עייפה. כאילו השיחה הזו הוריקה מתוכה את שארית המרי שיקדה בה. „ואז הוא הלך אליה. אל דפנה. שמעתי אותו אורז את המזוודה. כאילו זו דרך העולם. בסובלנות. הוא לא עשה את זה בחפזון כדי שלא לפגוע בי. הוא פשוט הניח את החליפות במזוודה. לקח את כלי הרחצה. כמה ספרים. המזוודה השמיעה קול נקישה כאילו מבשרת על ראשית הספירה החדשה בחיינו. הוא אמר שלום, ירד במדרגות. אפילו לא במעלית ואני נשארתי לבד".

★

אורי נכנס, שובר את הדממה שקפאה בחדר. לחץ ידיים. חש שהוא נקלע למצב מביך. אבל גליה מיהרה למטבח. אורי הצטרף אליה. גליה עידכנה את אורי. הבחינה באותות סערה מתקדרים סביב פיו כטבעת. גליה אותתה לו שמדובר במשהו רציני, שחורג מעבר לרכילות. אורי נאנח. לגם מהכוס, מרסן את נטייתו לשאוף את הנוזל החם בקול.

כאשר חזר אורי לחדר, דומה שמירית נסוגה אל עצמה נבוכה. אל גליה היא כבר נפתחה. אבל קשה היה לה לחזור ולחשוף את עצמה בדיוק ברגע המביך ביותר לפני אורי.

אורי המתין. עצם את עיניו. מתגרגר על הכורסה. נאבק עם הרצון לחטוף תנומה קצרה. כך הוא מקשיב לפעמים לוידויו של אדם שבתיק שלו הוא מטפל.

„הוא ירד ואני הרגשתי שמשהו השתנה בחיי. דפנה ניצחה. הממזרתה הזאת. 15 שנה היא חיכתה ועכשיו... יכולתי לטרטר אותה. יכולתי להציק להם. אבל אני כבר עייפה. בסך הכל נשארו לי חיי העלונים שלי ואני צריכה לחיות אותם.

★

„לא חשוב מה עבר עלי. ביום השלישי הגיע איזה חשבון מהמפעל של אמנון. ידעתי שזה חשבון שצריך לטפל בו באורח דחוף. כבשתי את הבחילה שלי וצילצלתי לדפנה. ביקשתי את אמנון. קולה היה מוזר במקצת. הוא לבש צליל צורם של תדהמה 'אמנון איננו כאן' הייתי בטוחה שהיא צוחקת עלי. מנסה להתעלל בי. או אולי מתביישת. אמרתי לה אבל לפני שלושה ימים הוא יצא אליך. אני אמרתי לו שהוא יכול... אמרתי לו שהוא... והוא עבר אליך... והשתתקה רגע ארוך תוקפת שוב את הזרוע הימנית האומללה) ואז היא אמרה בתדהמה 'אולי הוא הלך ממך אבל הוא לא הגיע אלי. יכול להיות שקרה לו משהו...'

או זה הסיפור. אמנון נעלם. לכן עלתה מירית אל אורי וגליה. להתייעץ האם להודיע למשטרה. אמנון אדם רגיש. למרות החיצוניות המחוספסת שלו. מי יודע אולי...

למחרת היום הגיע דפנה לבית המשותף. מחלה על כבודה. מבוהלת כרתה ברית שלום עם יריבתה זה שנים רבות. גליה היתה נוכחת באותה פגישה נשית מוזרה. וכאשר מסרה דין וחשבון לאורי תיארה אותה „משהו כמו ועידת זנוח לפירוק הנשק. כל אחת החזיקה בתוך שרוולה פצצת אטום אבל חייכה אל צרתה".

„ועידת השלום" לא הניבה פרי. אמנון נעלם. פנו למשטרה. צילצלו לבתי חולים. לעולם אין לדעת. ואז, דווקא דפנה העלתה את הרעיון לברר במפעל של אמנון.

הכל בסדר. הרגיעו אותה במפעל. אמנון בריא. עובד. אין בעיות. רק הטלפון שלו השתנה. עכשיו הוא גר בחיפה. עם אשה צעירה. מסתבר שבחמש השנים האחרונות הובילו אותו עסקיו לעיר הכרמל ושם, הוא מצא את אהבתו החדשה.

המשפחה שמאחורי הרהיטים

בתמונה מימין לשמאל: הנכד עמית, הבנים: מוטי, צחי ואברהם, הסבא: מתתיהו

משפחת ליפסון מכפר אז"ר היא „שמורת טבע" בקרב יצרני הרהיטים בישראל. 3 דורות של בני המשפחה מנהלים בצוותא את „חוות הרהיטים". הסב מתתיהו, הבנים אברהם, צחי ומוטי והנכד עמית. ממפעל צנוע במושב כפר אז"ר, הפכה „חוות הרהיטים" לעסק יוקרתי עם דגמים יחודיים, בעיצוב חדשני ובלעדי.

שמם ושמעם הלך לפניהם, החווה התעצמה, הביקוש גבר והחווה עקרה לאיזור התעשייה בפתח־תקוה והפכה למפעל ענק ולאולם תצוגה מרשים.

בגאווה בלתי מוסתרת הם מצביעים על הדגמים הייחודיים, תוצרת עצמית ופרי הדמיון הפורה והכימיה שבין הדורות. פינות ישיבה בריפוד מטלאים של עור וזמש, כורסת טלוויזיה עם מנגנון הטייה (פטנט בלעדי) ריהוט כפרי קולוניאלי ומודרני, מזנונים, שידות, ספסלי טלפון ומאות פריטים אחרים – הכל ברמת גימור גבוהה ובעיצוב חדשני. גם אם אינכם מתכוונים לרהט את דירתכם בקרוב. אם סתם בא לכם לבלות בוקר או צהריים בחברה טובה, בניחוח של ארץ־ישראל אחרת וברמת שירות וקבלת אורחים בסגנון בינלאומי – אתם מוזמנים לביקור בחווה. מתתיהו, אברהם, מוטי צחי ועמית – ישמחו להכיר אתכם, לייעץ, להראות. כדאי!

מעריב
השבוע לפני 35 שנה

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

ד"ר יוסף: יחולו שיפורים בשרותי הדואר והטלפון

על שורת של שיפורים בשרותי הדואר והטלפון, שכבר הוכנסו ושיוכנסו בשבועות ובחודשים הקרובים. מסר היום שר התחבורה ד"ר דב יוסף מסיבת עתונאים רבת משתתפים.

בתל אביב הושג בשביל הדואר בנין גדול בן 4 קומות, בסביבת תחנת הרכבת, ותוך חדשיים יועברו אליו משרדי הדואר העיקריים. בכל קומה של הבנין הזה יש אולם גדול בן 500 מטרים מרובעים כל אחד. ובקומת הקרקע כבר מאוכסנות החבילות למיון.

ברמת גן יוקם בנין גדול למרכזית הטלפונים. אבל בינתיים עד שיושלם הבנין הגדול הזה, יוקם בית דואר זמני שיושלם בחדשיים הבאים. גם בחולון ייבנה במהירות בנין דואר.

החל מהראשון בינואר תהיה חלוקת דואר פעמיים ביום בירושלים ובחיפה, ובשבועות הקרובים, לאחר שיוגדל מספר הדוורים, תהיה חלוקת הדואר פעמיים ביום גם בתל אביב. החלוקה הראשונה תהיה בשעה שמונה במקום עשר בבוקר.

טינו רוסי הגיע

הזמר הצרפתי טינו רוסי ולהקתו הגיעו הבוקר בשעה 7.45 לנמל חיפה באניה „לאנאדריה" מאתונה.

מנהל הלהקה הכחיש, שטינו רוסי היה בחג המולד בבית לחם. הלהקה באה ישר מאתונה.

טרומאן: מה הלאה ?

הסינים פרצו למבואות סיאול האמריקנים נסוגים לאורך כל החזית

לאחר שהכוחות הקומוניסטיים פרצו במשך הלילה את קו החזית השני של כוחות או"ם צפונית מסיאול, התקדמו יחידות החלוץ של הקומוניסטים הבוקר התקדמות נוספת. לפי הידיעות האחרונות מהחזית עולים שני טורים קומוניסטיים על בירת הדרום סיאול, מצפון ומצפון מזרח, ונמצאים 11 ק"מ מהעיר. טור שלישי עולה מצפון מערב והוא נמצא במרחק 16 ק"מ מסיאול.

הממשלה הדרום קוריאנית נטשה את העיר הבוקר ונתחילו גם שרידי תושביה ביציאה המונית.

הבוקר הודיע דובר אמריקני שהחלה נסיגה לאורך כל החזית בת 225 הק"מ. מטעמי בטחון לא נמסרו פרטים על מידת הנסיגה ועל נקודות החדירה של הכוחות הסיניים. אך בצהרים נשתרר רושם כי אין עוד קו חזית אחיד לכוחות או"ם וכי נפתחת הדרך בפני הסינים להתפרצות בעומק.

חילוקי־דעות במפ"ם על קבלת חברים

מרכז מפ"ם ידון היום אחה"צ בהצעת השומר הצעיר, לא לקבל חברים חדשים לפני ועידת המפלגה.

השומר הצעיר דרש לא לתת זכות הצבעה לועידה לחברים, הנמצאים במפלגה פחות משלוש חדשים ולא להרחיבה לעת עתה ע"י קבלת חברים חדשים.

נציגי אחדות העבודה מתנגדים להצעה זו בטענה, כי אסור להגביל את מסגרת המפלגה משום שהדבר עלול להעמיד אלפי עולים מחוץ למפ"ם. הם תובעים, שהידרש חברות במפ"ם יקנה זכות בחירה לועידה.

ניתוחי הלב הראשונים נעשו בארץ

אחד הפלאים של תקופתנו הולך ומתגשם בימים אלה בשני בתי חולים בארץ. שתי קבוצות רופאים משתתפות פעולה במבצע אנושי נועז של האבקות בטבע: ניתוח הלב הפגום באדם אורגני. זהו אחד החישגים המתסבכיים ביותר של המדע הרפואי, שאותו לא העלו על דעתם רוב אנשי המדע והרפואה עוד לפני עשר שנים.

12 הניתוחים הראשונים, שבוצעו במסגרת הפעולה הנוכחית, הנעשית על ידי הממשלה בהדרכת רופאים דניים, עברו כולם בהצלחה. הדבר מצלצל כאגדה: חמישה ימים אחרי הניתוח עוזבו רוב המנותחים את בית החולים וחזרו לבתיהם.

הראשון שעשה ניתוח מסוג זה בארץ היה רב־סרן ד"ר פאוזנר, חירורג מבית חולים צבאי, שהתמחה בשטח זה באמריקה. הוא גם האיש שיעמוד עתה בראש „פלוגת המנתחים".

החודש לא יחולק שמן

רשימת המצרכים שיסופקו החודש אינה כוללת שמן נוזל. מנת השמנים תורכב מ־300 גרם חמאה אמריקנית ו־300 גרם מרגרינה.

ביתר המצרכים אין שינויים חשובים: הצרכן יקבל קילו סוכר לכן (עם תוספת של חצי קילו לילדים), 125 גרם קפה נקי, או 100 גרם תה. הצרכנים יוכלו לקבל את מנותיהם במשולב: מחצית קפה ומחצית תה. גבינה צהובה נכללה שוב במסגרת הקיצוב ותחולק כמנות של 250 גרם לנפש.

המצרכים האחרים שיינתנו במנות הם: תתיכה וחצי סבון כביסה למבוגר ושתים וחצי לילד. 300 גרם קטניות, 113 גרם אבקת ביצים למבוגר, 250 גרם ביסקוויטים לילד ו־150 גרם למבוגר, 800 גרם ריבה, 450 גרם קורנפלור לילד וקופסת שימורי דגים. חלבה, אבקת חלב רזה, קוואקר, דגים מלוחים ושוקו חלב יימכרו באופן חופשי.

הושלמו ההכנות לסלילת כבש סדום

ההכנות לסלילת הכביש סדום – באר־שבע נסתיימו, ובשבוע הבא תתחיל הסלילה בקורנוב, מקום שם הוקם מחנה עבודה גדול. הסלילה תימשך כנראה שנתיים ולדברי מומחים יהיה צורך לעקור מיליון מטר מעוקב של סלעים.

מבוקשו של בודסן:

1939—1945 — קברתי את העבר.

1945—1948 — מסרתי את ... ללא תמורה.

1948—1950 — עקרתי את המטע תוך תקוה.

1950—1951 —

השומעת הממשלה?

מבצע מוצרי טרמולהט

קונבקטור חשמלי "מולטיפלו" DELONGHI
גדול יצרני תנורי חימום
לחימום הדירה - לתליה והעמדה
1500 ואט - 2500 ואט

DeLonghi 25% הנחה

תנורי גז BEAUTY
(4500 קלוריות ו-5000 קלוריות)
במחירים מפתיעים

המשביר לצרכן

המשביר לצרכן רשת בתי כל-בו ראשונה בישראל

פרסום הרשת

המלצות השבוע!!!

היכן לקנות בשבת ובמוצ"ש ובמשך השבוע בחנויות המפעל

מדור פרסומי
עורך ויזל זאב
☎ 439456, 439274

המוצר	משקל	המחיר המירבי בשקלים	המחיר הזול שמצא „קול ישראל"	פער המחירים	הסוחר או המשווק שמכר בזול
עוף קפוא	1 ק"ג	1,050	876	20%	„שמוליק בשר" המשביר 6 אזור תעשיה חולון
אורז	1 ק"ג	330	256	28%	(מחיר בכל הארץ)
סוכר	1 ק"ג	180	137		

	מחיר רגיל לק"ג	מחיר מבצע לק"ג
עוף קפוא מס' 1	3.94 ש.ח	3.29 ש.ח
בקלה צעיר	3.42 ש.ח	2.74 ש.ח
כרעיים עוף	5.61 ש.ח	4.61 ש.ח
טחון הודו	7.36 ש.ח	4.96 ש.ח
צלי בקר	9.92 ש.ח	8.92 ש.ח
פסטרמה הודו	14.9 ש.ח	9.99 ש.ח
כבד בקר אמריקאי	4.34 ש.ח	2.99 ש.ח
אפונה סנפרוסט 900 גר'	3.12 ש.ח	2.36 ש.ח

שמוליק
מפעל לעיבוד מוצרי בשר
המשביר 6
אזור התעשיה, חולון
במשך השבוע
פתוח 08.00-20.00 רצוף
אוטובוסים: מת"א קו 96, 3 מחולון קו 4

מדיניות אשראי חסרת תקדים אצל „שמוליק-בשר"

מי שמסתובב במוצאי שבת באיזור התעשיה של חולון, יתפלא בוודאי למראה ברוח המשביר התקהלות גדולה של אנשים וכלי רכב. מי שמתקרב יבין עד מהרה מה פשר ההמולה.

ברח' המשביר 6, באיזור התעשיה בחולון, ממוקם המפעל „שמוליק-בשר". מפעל זה לעיבוד בשר הוא נחלת ממוקמת בו הפכו לאבן שואבת לתושבים מכל גוש-דן שמרכזים את קניותיהם במפעל לעיבוד בשר זה.

מהי הסיבה לנהירה הזו – כדי לברר, נינשנו לפגוש את מנהל המפעל, שמוליק, עצמו.

בחדרו בקומה השניה – תוך שהוא מעיף מפעם לפעם מבט בטלוויזיה במעגל סגור שממולו, שבאמצעותה הוא מסקת על שטחי המפעל ואולם המכירה, מסביר לנו שמוליק: „כדי להצליח בתחום המזון, יש צורך בכמה דברים בסיסיים: הראשון שבהם הוא ניסיון. כדי להכיר את השוק המגוון הזה יש צורך בהרבה שנים של הכרות. השנים הרבות אתן גיליתי בענף זה נתנו לי הכרה מושלמת של הענף, קשר טוב ואמין מצד ספקים, דבר המאפשר לי לקנות במחירים טובים, סחורה באיכות מעולה ובכמויות גדולות.

מכאן אנחנו מגיעים למחיר. „כדי להצליח", מסביר לי שמוליק, „אני חייב להוריד את תחרותי מבחינת המחיר, לכן אני נוקט מדיניות של מתח רווחים נמוך מאוד, מבצעי הזולות, ואשראי ואני בונה על רווחים קטנים ממכירת כמויות גדולות, במקום להיפך. לכן אתה רואה בעצמך, אולם התצוגה שלנו מלא באנשים מכל מרכז הארץ".

לאחרונה בנוסף למבצעי הזולות שלו, החל מפעל „שמוליק-בשר" במדיניות אשראי חסרת תקדים. 14 יום אשראי ולא משנה מתי מתבצעת הקנייה, ופה ההבדל הגדול בינו לבין רשתות השיווק – שכדי לזכות אצלם באשראי, אתה חייב לקנות בתאריך קבוע; ואצל שמוליק לא משנה התאריך – בכל מקרה אתה מקבל 14 יום אשראי (על קנייה מעל 80,000 ש') או אם אתה בוחר לשלם במזומן, בקבוק יין חינם!

כדי להשלים את התמונה, דואג שמוליק לאיכות מעולה בסלטים ובבשרים שלו, כדי ליצור ביחד תמונה, המסבירה את הנהירה הגדולה של תושבים ל„שמוליק-בשר" בחולון.